

בצילא דמהימנותא

בקודש פנימה • דברי תורה • שיחות קודש

פר' ויחי • ב - ט טבת

תשפ"ג • שנה כ"ג • גליון יב (תתשס"ד)

וצדיקים ישמחו ויעלצו לפני אלקים וישישו בשמחה

בקול רינה וחדוה, גשים אנו יחד עם כל קהל המוני אנשי שלומנו די בכל אתר לאחל מעומקא דליבא ברכת "מזל טוב" אל מול פני הקודש

כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א

לרגל שמחת בית צדיקים, השמחה הכפולה השרויה במעונו שמחת הולדת הנכדה שתחי' במזל טוב

בת לבנו יקירו

הגה"צ אב"ד קרית צאנז טבריה שליט"א

ושמחת הולדת הנינה שתחי' במזל טוב

בת לנכדו, פרע"ח

הרה"ג רבי משה הלברשטאם שליט"א

חתן בנו יקירו הגה"צ אב"ד קרית צאנז טבריה שליט"א

והברכה אחת היא להסבים הדגולים הגאווה"צ המפורסמים

מעכש"ת האדמו"ר מסטראפקוב שליט"א

מעכש"ת האדמו"ר מגארליץ שליט"א

הגה"צ אב"ד סערט ויזניץ ירושלים שליט"א

והגה"צ רבי יהודה אריה מארים צבי הלברשטאם שליט"א - רב ואב"ד גארליץ

ואנו תפילה שישפיע עלינו שמחה זו שפע ברכה וסייעתא דשמיא, ונזכה כי כ"ק מרן שליט"א יאציל עלינו מרוחו פי שנים, ויארץ ימים על ממלכתו בבריות גופא ונהורא מעליא, להדריכנו בנתיבות חיים, על מי מנוחות ינהלנו עדי ביאת גואלינו בב"א.

בשבוע זה אנו מפרסמים את דברי הפלפול שנשא כ"ק מרן שליט"א במוצאי שב"ק נר ז' דחנוכה וכן הפלפול משב"ק פר' וישב ערב חנוכה, שלא נדפס בשבוע העל"ט מחמת קוצר הזמן

מוצש"ק נר ז' דחנוכה

מלבוש ואין כגד ללבוש, גונן בחשוכה אשה וגם בבנים חמשה, דיברה לו האשה יותר אין להתייאשה, המבלי לחם לאכול בערום ובחוסר כל, ותורה מצאת כי יגעת מזה נאכל מעתה, זהיר כבר נשוק הלא תצא לשוק, חנון ורחום במרומו

בזמר למוצ"ש (אשר מקורו קדום מהמדרש, ראה חיבור יפה מהישועה, והוא קונטרס ששלח רבינו נסים גאון לחתנו דונש, לנחמו על מות בנו; ובמעיל צדקה לרבי אליהו הכהן, אות תקס"ח, דף כ"ט ע"א; וראה מחזור ויטרי סי' ר"ג), איש חסיד היה בלי מזון ומחיה בביתו עוסק

ברוך אשר יקים את דברי התורה הזאת

דברות הקודש בגליון זה נודבו ונדפסו

לע"נ מוה"ר משה בן מוה"ר שמואל רפאל רייך ז"ל

ת.נ.צ.ב.ה.

ממי שאמרה. עוד תמוה מאי קאמר דנפק"מ לגירסא דינקותא, הא איכא נפקותא טובא שע"ע לא קיבלה להא דאסור להשתמש לאורה ונצטער על שנכשל באיסור זה.

ואפ"ל, עפ"י מש"כ בספה"ק ייטב לב (בפרשתן) לבאר מ"ד במדרש (תנחומא פר' נשא, כח-כט) עה"פ (בראשית מג, טז) וטבוח טבח והכן, אין והכן אלא שבת, שנאמר (שמות טז, ה) והיה ביום השישי והכינו וגו', אמר לו הקב"ה ליוסף אתה שמרת שבת עד שלא ניתנה, חייך שבן בנך יהיה מקריב בשבת, שנאמר (במדבר ז, מח) ביום השביעי נשיא לבני אפרים. ביום השמיני נשיא לבני מנשה (במדבר ז, נד), ילמדנו רבינו נר חנוכה שהותיר בה שמן ביום הראשון מהו להדליק בה בשני, כך שנו רבותינו נר חנוכה שהותיר בה שמן ביום ראשון, מוסיף עליו כל שהוא ומדליקו בשני, וכן בשאר ימים. אבל הנותר ביום השמיני, עושה לו מדורה בפני עצמו ושורפו. וצ"ב מה ענין שאלה זו כאן, גם יל"ד דלכאוף מאי שייכא לכאן האי ספיקא דנר חנוכה שהותיר ביום ראשון מהו להדליק בשני, והוה ליה להתחיל מיד הנותר ביום השמיני וכו' דשייך להכא כדמסיק. ועוד הקשה דמהיכי תיתי לאסור שמן הנותר מיום הראשון להדליקו שוב ביום השני.

וביאר שם ותו"ד, דלכאוף היה מקום לומר דאסור להדליק ביום השני בשמן הנותר מיום הראשון, על פי מה שכתב הר"ן (שבת דף ט' ע"א מדפי הר"ף ד"ה הלכות, והובא בב"י סי' תרע"ג) דהא דאסור בנר חנוכה להשתמש לאורה אפילו תשמישי מצוה, משום דעל ידי הנס שנעשה במנורה תיקנוה, ועל כן אין להשתמש בה דבעינן דומיא דמנורה שאין משתמשין בה כלל, עכ"ל. ולפי זה מהראוי לאסור להדליק ביום השני בשמן הנותר מיום הראשון, דומיא דמנורה שהשמן הנותר יוצא למקום הדשן ואינו ראוי להדליק בו, כמבואר ברמב"ם הלכות

וכו', יעצת בדעת ובחכמה עצתך בלי להסכימה וכו'.

רגיל אני לבאר תוכן מעשה זה, דלכאוף מה חכמה ודעת והשכל יש בעצת האשה, והלא הוא היה איש חסיד אשר יומם ולילה היה יושב על התורה ועל העבודה, בד' אמות של הלכה, וכמובן שכדרכו של עולם בית אשר מפלי תלויין בה והיו נדחקים בטורח הפרנסה, עד אשר האשה אשר נתן ה' עמדתו באה אליו במענה שכיון שאין להם כדי פרנסתם, מוכרח הוא לצאת לשוק לעבוד.

והנה תחת אשר ישיב לה במענה לשון דברי תוכחה ומוסר אודות מידת הבטחון, ויבקש הימנה ללמוד ב'שער הבטחון' וכדו', לידע ולהאמין כי הבורא ב"ה הוא הזן ומפרנס, וכמו שנאמר (תהלים לו, כה) ולא ראיתי צדיק נעזב וזרעו מבקש לחם, ואדרבה ע"י עסק התורה יזכו לברכה בתוך ביתם ולסייעתא דשמיא, הרי שחלף זה הריהו עונה כנגדה 'יעצת בדעת ובחכמה', וכי לזה חכמה יקרא אתמהה. ובפרט שהמדובר כאן מ'איש חסיד'.

א נקדים לבאר ע"ד דרוש דברי הגמ' בשבת (דף כ"א ע"א) אמר רב הונא פתילות ושמינים שאמרו חכמים אין מדליקין בהן בשבת אין מדליקין בהן בחנוכה בין בחול בין בשבת וכו', אמר רבי זירא אמר רב מתנה וא"ל אמר רבי זירא אמר רב פתילות ושמינים שאמרו חכמים אין מדליקין בהן בשבת מדליקין בהן בחנוכה בין בחול ובין בשבת, אמר רבי ירמיה מאי טעמא דרב קסבר כבתה אין זקוק לה ואסור להשתמש לאורה, אמרוה רבנן קמיה דאביי משמיה דרבי ירמיה ולא קיבלה, כי אתא רבין אמרוה רבנן קמיה דאביי משמיה דרבי יוחנן וקיבלה, אמר אי זכאי גמירתיה לשמעתייה מעיקרא. ויש לתמוה על אביי שלא קיבלה משמיה דר' ירמיה בטעמיה דרב ואילו משמיה דר' יוחנן קיבלה, וכי משוא פנים יש בדבר הו"ל לקבל האמת

ברוך אשר יקים את דברי התורה הזאת

דברות הקודש בגליון זה נודבו ונדפסו

לע"נ מוה"ר נתן אריה ליב בן מוה"ר אלימלך הלוי בלומענבערג ז"ל

תנצב"ה.

להנהיג עולמו בדרך הסתר שלא יהיה ניכר הנס כ"כ, וכיון שרוצה השי"ת וחפץ בהסתר מסתבר יותר למעוטי בנס ולומר שלא נשרף כל השמן ביום ראשון למען יחול עליו הברכה בשאר הימים, מלומר שנשרף כל השמן ביום ראשון והיה נס בבחינת בריאת יש מאין.

וראיה ברורה לכך מדברי הזוה"ק (פר' יתרו דף פ"ח ע"א) וז"ל, כתיב (שמות ב, ג) ויברך אלקים את יום השביעי וכו', כל ברכאן דלעילא ותתא ביומא שביעאה תליין וכו', ובגין כך מאן דאיהו בדרגא דמהמנותא בעי לסדרא פתורא ולא תקנא סעודתא בלילא דשבתא, בגין דיתברך פתורא כל שיתא יומין, דבהווא זמנא אזדמן ברכה לאתברכא כל שיתא יומין דשבתא, וברכתא לא אשתכח בפתורא רקניא, על כך בעי לסדרא פתוריה בלילא דשבתא בנהמא ומזוני וכו', ע"כ. הרי דשם כתיב ויברך אלוקים את יום השביעי, והוא ברכת השי"ת בעצמו, ועם כל זה בעי לסדרא פתוריה למען יחול עליו הברכה על כל ששת ימי המעשה, ומוכח שאף כי ביכולתו יתברך לברוא יש מאין ולשלוח ברכה מבלי דבר מה, עכ"ז 'ברכתא לא אשתכח בפתורא רקניא', והיינו מהאי טעמא דלא עביד קוב"ה ניסא למגנא, לחול הברכה מבלי דבר מה, על כן צריך לאתקנא סעודתא וכו' לחול עליו הברכה. וכמו כן בנס השמן אף דשם ציוה ה' את הברכה, מ"מ כיון דחפץ השי"ת למעט בנס גלוי לכך מסתבר דהיה הברכה באופן כזה אשר לא תחול בריקניא, אלא שנשאר מעט שמן ולא נשרף כולו למען יחול עליו הברכה בשאר הימים, וכמש"כ הט"ז.

עפי"ז מוכן דברי המדרש, דכיון שנאמר וטבוח טבח והכן, ואין והכן אלא שבת, והיינו כיאין דרך המלכים להכין מיום לחבירו, ובהכרח דשבת היה שנאמר והיה ביום השישי והכינו, והוא מטעם לאתקנא סעודתא בשבת כדי שיחול עליו הברכה על כל ששת ימי המעשה, ולזה אמר לו הקב"ה ליוסף אתה שמרת שבת חייד וכו', ועל כן הסמיך מיד אחר זה ילמדנו רבינו נר חנוכה שהותיר שמן ביום

תמידין ומוספין (פרק ג' הי"ב) ובתשובת רשב"א (ח"א סימן ע"ט) שאפילו אם מצא הנרות דולקין, מדרשן ומדליקן בכל יום, עי"ש.

ואמנם מה דמסיק במדרש דשרי להדליק מהנותר ביום הראשון, י"ל הטעם עפי"מ שהקשה הב"י (או"ח סי' עת"ר) למה תקנו שמונה ימים, הלא היה בו להדליק יום אחד. ותירץ הט"ז (שם סק"א) דלמפרע אנו רואים שנעשה נס גם ביום ראשון, והיינו עפי"מ שמצינו בזוה"ק (פרשת לך דף פ"ח ע"א) שאין הברכה שורה בפתורא רקניא, וכיון שכן בהכרח צריך לומר דבלילה הראשונה נשתייר מעט מן השמן ועל אותו שיוור חלה הברכה להרבות אותו, ונמצא שגם בלילה הראשונה היה נס שדלק כל הלילה בפחות משיעור הראוי להדלקה עיי"ש. (ובהגות ברוך טעם שם הקשה עליו מדברי הרמב"ם בהל' תמידין ומוספין הנ"ל יעו"ש).

נמצא לפי דברי הט"ז כי הנס ביום השני נעשה על ידי שחל הברכה על השמן הנותר ביום ראשון, והיינו שלא היו מוציאים אותו למקום הדשן אלא בו היה מדליקין מחדש, וכיון שנר חנוכה נתקן על הנס שנעשה במנורה באותן הימים, מסתבר דכמו כן תקנו בנרות חנוכה שיוכלו להדליק בשמן הנותר מיום ראשון, ולא יוציאוהו למקום הדשן, כדמיון הנס שנעשה אז.

ואמנם בספר אפיקי יהודה (דרוש י"ט אות ט"ז) חולק על דברי הט"ז, וכתב דדברי הזוהר דלא חל הברכה על דבר ריק אמורים רק בנס הנעשה על ידי צדיקים, אבל במה שנעשה על ידי השי"ת בעצמו, הרי הוא הבורא ית"ש אף יש מאין, אשר אינו צריך דבר מה שתחול עליו הברכה, ומעתה אין בהכרח שנשאר שמן בנר, כי הברכה ע"י השי"ת יכול לחול גם על הריק, עי"ש.

ויש לתרץ דברי הט"ז, דאמנם בודאי האמת כדברי האפיקי יהודה שהקב"ה יכול לברוא יש מאין, עכ"ז כבר אמרו (זוה"ק בפרשתן דף ר"א ע"ב) לא עביד קודשא בריך הוא ניסא למגנא. ואם יש באפשרי לחול הנס על דבר מה, אין צורך לברוא יש מאין שזה נס יותר גדול ועצום, כי הקב"ה רוצה

לו שלא ידע. וזש"ה (שמות ל, לא) שמן משחת קדש יהיה זה לי לדורותיכם, דדרשו רז"ל (הוריות דף י"א ע"ב) זה בנימטריא י"ב לוגין היה, וממנו נמשחו המשכן וכליו, ואהרן ובניו, והמקדש וכל כליו, וכל כהנים גדולים, וכל המלכים, וכולו קיים לעתיד לבא. כי לי היינו לשמי, היינו שם המיוחד לכך אע"פ שהוא דבר המדוד יהא בה לדורותיכם. ועז"א ויהי ה' את יוסף, ה' דייקא, על כן, ויהי איש מצליח, רצ"ל שהצלחתו היה באתגליא חוץ לדרך הטבע. וזה היה גודל נס השמן בימי מתתיהו דאע"פ שהפך היה מדוד חל בה ברכת שמים כי הברכה היה בשם הוי"ה ב"ה, עי"ש באריכות. לפי"ז י"ל דאע"פ שהכניסו את השמן בליל ראשון, מ"מ נכנס בה ברכת שמים באתגליא וכשהוציאו השמן שוב נתמלא הפך.

(ב) והדברים מתאימים למש"כ בס' יקהל שלמה (פר' וישב, ד"ה כגמרא דשבת) בשם רבינו בחיי כהא דאמרו חז"ל (יומא דף כ"א ע"ב) עה"פ ונתנו בני אהרן הכהן אש על העצים, אע"פ שיורד אש מן השמים מצוה להביא אש מן ההדיוט, דהטעם בזה הוא כדי להסתיר הנס דאין הקב"ה חפץ לעשות נס גלוי למראית עין, לכך צוה הקב"ה להביא אש מן ההדיוט כדי שלא יהא נראה ירידת האש מן השמים. וכתב היקהל שלמה דלפי מה שתי' הב"י דהנס ביום הראשון היה שאחר ששפכו כל השמן אל המנורה נשאר הפך מלא הרי שנעשה נס גלוי לעין כל דהא ראו שנתמלא בזיכי המנורה בשמן והפך שממנו עירה את השמן נשאר מלא כבתחילה א"כ ליתא להך טעמא עי"ש, מעתה נכון הדבר לומר דבכך תליא הני שני תירוצים וכאמור. וביקהל שלמה בהמשך דבריו שם כתב, די ש טעם אחר למה שהוצרכו להביא אש מן ההדיוט, כדי להורות דכהני שלוחי דידן נינהו ולא שלוחי דרחמנא לכן עליהם לעשות פעולה מן ההדיוט ולא די באש היורדת מן השמים, וכתב דנמצא לפי"ז דאי הקב"ה עושה גם נס גלוי למראית עין בהכרח דכהני שלוחי דידן נינהו, משא"כ אם דרכו של קוב"ה הוא להסתיר הנס שפיר י"ל דכהני

ראשון אי מותר להדליק בשני, והיינו דנסתפק אי נקטינן כתירוץ הב"י שחילקו השמן לח' חלקים, דלפי"ז שפיר עשו הטבת הנרות בכל יום ועשו דישון למנורה וא"כ גם בנ"ח ראוי שלא להדליק בשמן הנותר, או כתירוץ הט"ז דבהכרח דבלילה הראשונה נשתייר מעט מן השמן במנורה ועל אותו שיור חלה הברכה להרכות אותו, דהרי ברכתא דלעילא לא אשתכח על אתר רקניא, והיינו משום דלא עביד קודשא בריך הוא ניסא למגנא וכדמוכח מסעודת שבת דבעי לאתקנא סעודתא בגין דיתברך פתוריה כל שיתא יומין, דלפי"ז כמו"כ מותר להשתמש בנ"ח במותר השמן כענין שהיה בימים ההם. ומסיק דשרי, כתירוץ הט"ז דברכתא דלעילא לא אשתכח על אתר רקניא, דלא עביד קודשא בריך הוא ניסא למגנא, וכדמוכח מסעודת שבת דבעי לאתקנא סעודתא בגין דיתברך פתוריה כל שיתא יומין, וכדאמרו, אתוד"ק יעו"ש דבריו הנעימים.

ועפי"ד י"ל דבכך פליגי שני תירוצי הב"י, דא"נ דכיון דלא עביד קודשא בריך הוא ניסא למגנא וכל שיש באפשרי למעט את הנס ולהסתירה עדיף טפי, א"כ מסתבר דמיד חלקו השמן לח' חלקים כדי שלא יהא צורך בנס גדול לברוא יש מאין, דמה שמעט השמן הספיק לכל הלילה לא היה כ"כ נס גלוי וניכר, שהרי במקדש היה רגיל שיהא מועט מחזיק את המרובה וכיוצ"ב, כענין שמצינו בלחם הפנים שהיו אוכלין מעט ומשביעין.

אבל אי נימא דכיון שהנס נעשה ע"י הקב"ה אין שום ענין להצניע הנס, ושפיר אפשר לעשות נס גלוי לכל, על דרך שכתב הישמח משה (פר' וישב) באריכות שמצינו שני מיני ברכות, ואת שד"י ויברכך (בראשית מט כה), וגם יברכך ה', דהברכה בשם שד"י הוא באופן של הסתרה ונראה כדרך הטבע, אבל ברכה מבחי' שם הוי"ה הטא באתגליא, ולכן כאשר הברכה ע"י שם שד"י אינו שורה רק בדבר הסמוי מן העין ורק בכדי שהדעת טועה, ולא כן הברכה בשם הוי"ה דאין בה הגבלה כלל, וז"ש (משלי י כב) ברכת ה' היא תעשיר ולא יוסיף עצב עמה, שלא יתעצב על דעתו כי טוב היה

שלוחי דרחמנא נינהו, עי"ש מש"כ בזה.

ג) נודע מה שהקשה בשו"ת פנים מאירות (ה"ב סי' קט"ז) בהא דאיבע"ל בנדרים (דף ל"ה ע"ב) אי כהני שלוחי דידן נינהו או שלוחי דרחמנא, דאמאי לא פשיט לה מהא דדרשינן (חולין דף י"ג ע"ב) איש איש מכאן שעכו"ם נודרים נדרים ונדבות כישראל, ואי שלוחי דידן היכא מצי עכו"ם להביא קרבן לה' והרי אינהו ודאי דלא משווי לכהני שלוחי דהא אין שליחות לעכו"ם, וע"כ דשלוחי דרחמנא נינהו.

ובשו"ת מהרש"ם (ח"ט סי' קס"ג) תירץ קו' זו בדרך פלפול, דהנה בגמ' ב"מ (דף ע"א ע"ב) ישראל שלוח מעות מן הנכרי בריבית וביקש להחזירם לו ומצאו ישראל אחר ואמר לו תנם לי ואני אעלה לך כדרך שאתה מעלה לו אסור (פרש"י דהא ניהו דקא מוזיף ליה בריבית), ואם העמידו אצל נכרי מותר (אע"פ שישראל נותנו לחבירו בשליחות הנכרי מותר דשלוחו הוא), וכן נכרי שלוח מעות מישראל בריבית וביקש להחזירם לו מצאו ישראל אחר ואמר לו תנם לי ואני אעלה לך כדרך שאתה מעלה לו מותר, ואם העמידו אצל ישראל אסור (ואע"פ שקיבל מזה מיד נכרי, משום דנכרי שלוחו של ישראל ושלוחו של אדם כמותו), ופריך בגמ' בשלמא סיפא לחומרא (דקתני אם העמידו אצל ישראל אסור דמשמע שנכרי זה חשוב שלוחו של ישראל חומרא דרבנן הוא למיסר, דהא דקיי"ל שלוחו של אדם כמותו בשולח ישראל ושלוחו של אדם כמותו), אלא רישא (דקתני אם העמידו אצל נכרי מותר) כיון דאין שליחות לנכרי איהי ניהו דקא שקיל מינה רביתא, ומתרץ רב אשי כי אמרינן אין שליחות לנכרי הני מילי אינהו לדידן אבל אנן לדידהו הוינא להו שליח (לכן ברישא דברייתא הוי שליח וסיפא לחומרא כדאמרן), וקאמר בגמ' והא דרב אשי ברותא הוא, מאי שנא אינהו לדידן דלא, דכתיב אתם גם אתם לרבות שלוחכם מה אתם בני ברית אף שלוחכם בני ברית, אנן לדידהו נמי מה אתם בני ברית קאמר, אלא הא דרב אשי ברותא היא, עי"ש, ויל"ב במאי פליגי רב אשי וסתמא דהש"ס, ומהו סברת רב אשי לחלק בשליחות לעכו"ם בין אנן לדידהו לאינהו לדידן.

וי"ל עפמ"ש בתשו' תפארת יוסף (או"ח סי' כ"ה)

לכאור הענין דשלוחו של אדם כמותו, דהוא משום דבשעה שציוה המשלח להשליח לעשותו מיד הוי התחלת המעשה דבעשייתו לשליח נולד תיכף החזקה דשליח עושה שליחותו, עי"ש שדן מזה לענין מילי מימסרו לשליח בשליח ראשון, ואף שלכאור חזקה זו דשליח עושה שליח הוא רק מדרבנן ולא מועיל לדאורייתא (עי' עירובין דף ל"ב ע"א), וא"כ איך נימא דמהי"ט הוא דמועיל מה"ת שליחות להיות כמותו לכל מילי, אך י"ל לפימ"ש המחנ"א (הל' שלוחין סי' כ"א) דהיכי דהשליח הבטיח לקיים השליחות לכו"ע אמרינן חזקה שליח עושה שליחותו גם במידי דאורייתא, וא"כ בכה"ג מהני השליחות מסברא ונעשה השליח כמותו.

ולפי"ז א"ש הא דאין שליחות לעכו"ם, דכיון דכל ענין השליחות מועיל מצד שהבטיח השליח למשלח, ומוחזק שיעשה השליחות לכן נעשה כמותו, א"כ הנ"מ בישראל אשר נזהרים לשמור מוצא שפתותיהם לעשות את כל אשר דיברו, משא"כ בעכו"ם דאמרינן בגמ' (ב"ב דף מ"ה ע"א) דכתיב בהם אשר פיהם דיבר שוא, וכן קי"ל (פסחים דף צ"א ע"א) דעכו"ם שהבטיח להוציא מביית האסורים אין שוחטין עליו בפנ"ע, משא"כ בישראל כיון דאבטחינהו מפיק ליה דכתיב שארית ישראל לא יעשו עולה ולא ידברו כזב עי"ש, על כן לא מועיל שליחות בעכו"ם כיון דהבטחתו אינו כלום וליתא לחזקה דשליח עושה שליחותו לכן לא חל השליחות.

והנה בבכורות (דף י"ג ע"ב) שקו"ט בגמ' ליישב ברייתא דמייתי התם ומשני רבינא מדסיפא משיכה קונה וכו' קסבר דברים יש בהם משום מחוסרי אמנה, והנ"מ ישראל מישראל דקיימו בדיבוריהו אבל ישראל מעכו"ם דאינהו לא קיימי בדיבוריהו לא, עי"ש, מבואר דס"ל לרבינא כיון דעכו"ם לישראל לא מקיים דיבורו גם ישראל לעכו"ם אינו חייב לקיים דיבורו, ורב אשי דמשני התם בענין אחר י"ל דלא ניה"ל בסברא זו, דס"ל דבן ישראל צריך לקיים מוצא שפתיו גם היכי דנתחייב לעכו"ם ולא שרי ליה לסגויי ברמויתיה.

ליכא חזקה דשע"ש לא מועיל שליחות לעכו"ם אף אנן לדידהו, משא"כ לענין עבודה שהכהנים מחויבים לקיים את השליחות בכה"ג שפיר הו"ל שלוחי דידהו, עכתו"ד, יעו"ש שהאריך עוד עפ"י יסוד זה ליישב כמה ענינים, (וע"ע בשו"ת מהרש"ם ח"ב במפתחות לסי' ר"י).

ובתו"ד כתב המהרש"ם דהך מילתא דמש"ה ממעטינן עכו"ם משליחות כיון דאין עומדים בדיבורם אתיא אליבא דמ"ד דדרשינן טעמד"ק עי"ש, ויש להמתיק בזה דלכן ס"ל לרב אשי דאנן לדידהו שפיר הוינא להו שליח, דקאי לשיטתו דס"ל בחולין (דף צ"ח ע"א) כרבי יוחנן דחצי שיעור אסור מה"ת עי"ש בפרש"י, והיינו משום דס"ל דדרשינן טעמד"ק וכמובא להלן בדבריננו, ולכן שפיר יש לחלק ולומר דרק עכו"ם לדידן אינו נעשה שליח, ודרו"ק.

היוצמ"ז דאי דרשינן טעמד"ק י"ל דלכך ממעטינן עכו"ם משליחות כיון דאין עומדים בדיבורם, ולכן בכה"ג דלא שייך למיחש שלא יעמדו בדיבורם יש שליחות לעכו"ם, וא"כ שפיר י"ל דכהני שלוחי דידן והא דעכו"ם מביאין נונ"ד היינו כי הכהנים מחויבים להקריבה ובוודאי קיימי בדיבוריהו לכן מהני בהו שליחות לעכו"ם. אבל אי לא דרשינן טעמד"ק אין לחלק ולומר דכאופן שמוכטא שיקיים השליחות מהני שליחות לעכו"ם, אלא דכיון דמיעט הכתוב מאתם גם אתם דלית בהו שליחות ממילא דבכל גווני לא שייך לגבייהו שליחות, וגם בעבודת הקרבנות לא שייך שיועיל שליחות לעכו"ם, ועכצ"ל דהא דעכו"ם מקריבין נדונ"ד משום דכהני שלוחי דרחמנא נינהו.

ד) והנה בהא דקאמר ר' יוחנן ביומא (דף ע"ד ע"א) חצ"ש אסור משום דחזי לאיצטרופי, הקשו התוס' שם אמאי לא קאמר דאסור מדכתיב כל חלב לרבות חצ"ש, דהא ר' יוחנן ידע לההיא ברייתא דהא בסמוך קא מוטיב מינה, ותי' דאי מקרא דכל חלב הו"א עיקר קרא לכוי איצטרך וחצ"ש מדרבנן ואסמכוה אקרא, אבל השתא דקאמר טעמא דחזי לאיצטרופי סברא הוא דדרשה גמורה היא לחצ"ש.

ולפי"ז ניחא סברת רב אשי לחלק בשליחות לעכו"ם בין אנן לדידהו לאינהו לדידן, דהנה נודע מ"ש הפנ"י בקידושין (דף ג' ע"ב) דכדאיכא סברא לחלק יש היקש למחצה, וא"כ י"ל דס"ל לרב אשי דאע"ג דהוקש אתם גם אתם דבעינן מה אתם בני ברית אף שלוחכם בני ברית דהמשלח והשליח יהיו בני ישראל, מ"מ י"ל דטעמא דמילתא דמיעט הכתוב עכו"ם שאינו בר שליחות הוא משום דפיהם דיבר שוא וימינם ימין שקר ואין בהבטחתם לעשות השליחות כלום, לכן לא חל השליחות דליתא לחזקה דשליח עושה שליחותו, א"כ כל זה שייך רק לגבי אינהו לדידן אשר ידברו כזב בפיהם ומחוסרים אמנה, משא"כ אנן לדידהו, כיון דהישראל עומד בדיבורו גם אצל העכו"ם שפיר מהני שליחות, דלענין זה לא מיעטו הכתוב בהקישא דאתם גם אתם, דלא מסתברא למעט אנן לדידהו, והיינו דרב אשי לשיטתו דבן ישראל צריך לקיים מוצא שפתיו גם היכי דנתחייב לעכו"ם ולא שרי ליה לסגויי ברמותה, ולכן שליח הישראל יעמוד בהבטחתו גם למשלח עכו"ם, וממילא דשפיר הו"ל שליח לעכו"ם, אמנם אנן קיי"ל כרכינא בבכורות שם דגם ישראל שהבטיח לעכו"ם אין מחוייב לעמוד בדיבורו, א"כ הדין נותן שלא יועיל שליחות גם אנן לדידהו, לכן ס"ל לסתמא דגמ' דבכל ענין אין שליחות לעכו"ם (ועל כן רבינא לשי' מתרץ בב"מ שם בע"א ודלא כרב אשי יעו"ש, ופלא על המהרש"ם שלא ציינו).

מעתה מיושב שפיר קו' הפנים מאירות דהיאך ס"ד דכהני שלוחי דידן נינהו והלא העכו"ם מביאין נדונ"ד ואין שליחות לעכו"ם, דלפי מ"ש התוס' בע"ז (דף ה' ע"ב ד"ה מנין) דגם ב"ג מוזהר בכל יחל, (והאריך בזה המל"מ בפ"ט דמלכים, ועי"ש בגלה"ש לרעק"א), על כן כיון שהם מוזהרים לקיים את דבריהם א"כ הכהנים מחוייבים להקריב את קרבנותיהם, ומעתה שייך בזה חזקה דשליח עושה שליחותו והיינו דהכהנים בוודאי ימלאו את בקשת העכו"ם להקריב קרבנותיהם, ובכגון דא שפיר מהני שליחות אנן לדידהו, דאמנם בעלמא דאיש ישראל אין צריך לעמוד בדיבורו נגד עכו"ם וא"כ

שחיטת הפסח בשלש כיתות כדילפינן בפסחים שם מושחטו אותו קהל עדת ישראל עי"ש. שמעינן מכך דס"ל לאביי דאין צריך להסתיר הנס שהרי סמכו לכתחילה לקיים מצות התורה ע"י שיהיו השערים ננעלין מעצמם, ואם עדיף להסתיר הנס שלא יהא באתגליא היה ראוי שהכהנים או הלויים ינעלו השערים.

ז) ובכך יבואר לנכון דברי הגמ', דכאשר אמרוה רבנן קמיה דאביי משמיה דר' ירמיה בטעמיה דרב דכבתה אין זקוק לה לא קיבלה, דקסבר דרב לשיטתיה דס"ל דלא דרשינן טעמא דקרא, ולא יתכן לומר דכהני שלוחי דידן דא"כ היאך עכו"ם מביאים קרבנות, הרי אף אנן לדידהו לא מועיל שליחות כי לא דרשינן טעמא דקרא, וע"כ דשלוחי דרחמנא נינהו, ומעתה צ"ל דהא דהוצרכו להביא אש מן ההדיוט, הוא כדי להסתיר את הנס כי אין ראוי לשנות סדר טבע הבריאה, ובכך ס"ל דכמו"כ בנס השמן חילקו את השמן לח' חלקים כדי שיהא להדליק בכל לילה בדרך הטבע ושוב חל בה הברכה ודלק כל הלילה, ולכן כמו שהם הקפידו על ההדלקה דהיינו שיהא בכל לילה במה להדליק לכך תיקנו דעיקר המצוה הוא בהדלקה ואם כבתה אין זקוק לה. אבל אביי לשיטתיה דס"ל דסמכינן אניסא, ואין צריך כלל להסתיר הנס ולכן חל הברכה גם בבחי' יש מאין, ושפיר י"ל שהכניסו ביום הראשון כל השמן שבפך, כי הקפידו שיהיה במנורה כל השיעור הנצרך, דאעפ"כ חל בה ברכת שמים אפי' בריקניא, א"כ ראוי לומר דכמו שהם הקפידו להכניס כל שיעור השמן כמו"כ בנר חנוכה צריך שתדלוק כל שיעור זמן המצוה ואם כבתה זקוק לה, על כן לא קיבלה.

ורק כאשר אמרוה משמיה דר' יוחנן, דאיהו ס"ל דדרשינן טעמא דקרא, וא"כ הא דאין שליחות לעכו"ם הוא מחמת דפיהם דיבר שוא וכו', וממילא דאנן לדידהו שפיר שייך שליחות, ושפיר כהני שלוחי דידן נינהו, ומעתה היינו טעמא דצריך להביא אש מן ההדיוט, ולעולם אין מקום להסתיר הנס כי שפיר דמי לשנות סדרי הטבע כפי הצורך, ואפ"ה קאמר ר'

ובריטב"א הוסיף ע"ז דאע"ג דר"י מכל חלב נפקא ליה, מפרש טעמא דקרא, עי"ש.

ובמק"א אמרנו דלפי"ז י"ל די"ל דבכך תליא פלוגתת ר' יוחנן ור"ל, דהנה בספר קשות מיושב להגאון מהר"י פיק בכריתות (דף כ"ז ע"א) כתב דר' יוחנן ס"ל כר"ש דדרשינן טעמד"ק עי"ש, וכ"כ בברכי יוסף (או"ח סי' תר"ח ס"ז) בשם מהר"י זאבי בדרשותיו (והוא בספר אור לישרים הנדפס בסו"ס אורים גדולים פר' בלק) בהא דפליגי בערכין (דף ט"ז ע"ב) עד היכן תוכחה, רב אמר עד הכאה, ושמואל אמר עד קללה, ורבי יוחנן אמר עד נזיפה עי"ש, דפליגי בהא דר"י ס"ל דדרשינן טעמא דקרא, ומידי טעמא דתוכחה הוא בכדי שישוב החוטא מרעתו, ולכן כשנזוף בו ואינו שומע בקולו שוב אין מקום להוכיחו כיון דממילא אינו שומע לקול תוכחתו, משא"כ רב ס"ל דלא דרשי' טעמא דקרא, וע"כ צריך להוכיח אפי' עד הכאה עי"ש.

ה) נקדים עוד מה שכתבו המפוי' (עצי היים לחנוכה אות ד') דהא דפליגי בכבתה אם זקוק לה תליא בב' תירוצי הב"י למה תיקנו שמונת ימי חנוכה אע"פ שהיה די שמן ליום אחד ולא היה הנס כי אם ז' ימים, או דמיד לאחר שהכניסו את השמן למנורה נתמלא הפך, או דכבר בהתחלה חלקו את השמן לח' חלקים כדי שכל לילה ידלוק מעט עי"ש. דמ"ד דאין זקוק לה ס"ל שחלקו את השמן לח' חלקים, לכך כמו שהם הקפידו רק על ההדלקה שהרי לולי הנס לא היה המנורה נשאר דלוק כל הלילה, על כן לזכר זה תיקנו דעיקר המצוה הוא בהדלקה ואם כבתה אין זקוק לה, משא"כ מ"ד דזקוק לה ס"ל דהנס היה בכך דנתמלא הפך, לכן כמו שהם הקפידו להכניס את מלוא מדת השמן כדי שידלוק כל הלילה, ע"כ לזכר זה תיקנו שיהא צריך לדלוק כל השיעור ואם כבתה זקוק לה.

ו) עוד נקדים דבגמ' פסחים (דף ס"ד ע"ב) בהא דתנן במשנה כשנכנסה כת ראשונה ונתמלאה העזרה ננעלו דלתות העזרה, אמר אביי ננעלו תנן דסמכינן אניסא שינעל בעצמו ויוכלו לעשות עוד ב' כיתות, וכתב הצ"ח שם דמצוה מה"ת שתהא

להם לחם מן השמים, אלא שבמדבר היה זה בגלוי, אולם כאן אם ירד בגלוי יבואו הגוים ויבוזו זאת, לכן המן יורד ישר לתוך כיסו של כ"א מישראל... עכד"ק ודפח"ח], מ"מ אין זה דרכו ית"ש להמשיך פרנסה לאדם בדרך נס גלוי אשר יתראה לעיני כל, ולכן כדי להמשיך ברכת שמים בהכרח לכסות את הדבר שכלפי בני אדם יהא נדמה כהצלחה בדרך הטבע.

ועל זה ביקשה זהיר כבר נשוק הלא תצא לשוק, לא אמרה שיתחיל במשא ומתן ויעסוק בסחורה, אלא שיצא ויסתובב בשוק אחת הנה אחת הנה ויהא נדמה כאחד מסוחר הארץ העוסקים בפרקמטיא, אבל באמת תהא כל מוחו ולבו בעיון התורה וח"ו לא יסיח דעתו מלימוד התורה, אלא שכלפי האנשים יהא נראה כי הוא עוסק במסחר, ואז יהא מקום להמשיך עליו ברכת ה' משמי שמים באופן נסתר, וזה שאמרה כי בעצם הדבר בהיותך בשוק בוודאי כי חנון ורחום במרומיו הוא יגמלנו ברחמיו, ורצון יראיו יעשה, וכל זאת יעשה רק על מנת להסתיר הנס שלא יהא הנס בגלוי, ואכן על עצה הוגנת זו ענה ואמר כנגדה יעצת בדעת ובחכמה עצתך בלי להסכימה, כי צדקה בדבריה.

על כן התקינו הקדמונים לומר פייש זה במוציא שבת קודש, כי כאמור בשבת למדנו ענין ההכנה שאמרה תורה 'והכינו את אשר יביאו' וכנ"ל מהזוה"ק שלא יהיה הברכה בפתורא רקניא, אלא יכנס הברכה בדבר הקיים, והיינו כדי להסתיר את הברכה לכן מוטב שיהא לברכה על מה לחול, ובכך בקל לזכות לוהריקותי לכם ברכה עד בלי די, והבן.

תוכן הפלפול שדרש ב"ק מרן שליט"א - ליל שב"ק וישב העעל"ט

במדרש (שם ס"ח) עה"פ (תהלים סו, ה) לכו וראו מפעלות אלוקים וכתוב בתריה הפך ים ליבשה, למה וישנאו אותו בשביל שיקרע הים לפניהם, ותמוה.

בגמ' שבת (דף כ"א ע"ב) א"ר כהנא דרש ר' נתן בר מניומי משמיה דר' תנחום נר חנוכה שהניחה למעלה מכ' אמה פסולה כסוכה וכמבוי, וא"ר

יוחנן דכבתה אין זקוק לה שמע מינה דיש טעם אחר בדבר, להכי הדר קיבלה, ודר"ק.

נמצא דאביי לא קיבלה רק להאי דינא דכבתה אין זקוק לה, משא"כ הדין דאסור להשתמש לאורה שפיר קיבל מתחילה, וא"כ לא נכשל בשום איסור, לזה קאמר דנפק"מ לגירסא דינקותא, ודר"ק.

ח) מעתה יבואר היטב מאמר המדרש, דבוודאי אותה אשה חשובה היתה עזר לבעלה האיש חסיד, וכלל לא עלתה על דעתה לבקשו שיעזוב מקור חיים לילך לחצוב בארות נשברים ולצאת משערי בית המדרש לעסוק לפרנסתו, [כי לולי כן לא היתה מכונה אשה חשובה].

אלא שבאה בטענה לפני בעלה החסיד דהא דאין להם פרנסה ושרויין בעוני רב הוא מפני שאין הקב"ה עושה נס גלוי לעין כל שירד לחם מן השמים, הגם דבוודאי השי"ת יכול לברוא ולהמציא יש מאין, [ואזכיר מה שהיה רגיל מרן אאדמו"ר זצלה"ה לספר בשם אביו על ש"ב הגה"צ אב"ד פראמפאלע זצ"ל שהיה גם פיקח וחכם במילי דעלמא, והיה לו קשר עם כומר העיר, פעם באחד השיחים אמר לו הכומר דע כי היום אין הקב"ה אוהב אתכם, ויש לי ראייה חותכת על כך, שהרי כשהייתם במדבר ירד לכם לחם מן השמים דבר יום ביומו, ומדוע אין לכם זאת היום, אין זה אלא מפני חטאיכם המרובים. נענה אליו הרב ואמר, וכי מי אמר לך שהיום לא יורד לנו מן, והמשיך ואמר: הלא תראה פה בעירנו הקטנה דרים כמה מאות משפחות גויים ועשרות משפחות מבני ישראל, וביניהם כמה בעלי עגלה וכמה חייטים וכמה סנדלרים, לו יצטרכו בני הכפר לתקן בגדיהם מדי יום לא היו יכולים לפרנס את כל הבעלי מלאכה, ובמה איפה מתפרנסים המה, אין זאת אלא כי יורד

בתוה"ק וישב יעקב בארץ מגורי אביו בארץ כנען, אלה תולדות יעקב וגו', וברש"י מהמדרש (ב"ר פ"ד ס"ג) ביקש יעקב לישב בשלוח קפץ עליו רוגזו של יוסף, וכבר נלאו חכמי לב להבין דמשמע כאילו דייקא מפני שביקש לישב בשלוח היא שגרמה לו שיקפוץ עליו רוגזו של יוסף.

כל בי"ד רשאין, עי"ש (ועי' בברכ"י חו"מ סי' ב').

מעתי' י"ל דהשבטים הוו סברי דכל בי"ד רשאין להמית למגדר מילתא, וז"ש ועתי' לכו ונהרגהו כלומר ועתי' להוראת שעה לכו ונהרגהו, ואולם ראובן סבר כשיטת הנימוק"י דרק סנהדרין גדולה יכולין להמית למיגדר מילתא, לכך אמר וישמע ראובן ויצילהו מידם דייקא, רצ"ל שאין כח בידם לפסוק הכי, ויאמר לא נכנו נפש רצ"ל דלהמיתו אין בנו כח, אלא לעונשו בחתיכת אבר כרב הונא דקץ ידא, ואמר עוד אל תשפכו דם השליכו אותו אל הבור הזה וגו' דאמנם גם לסברתי דבי"ד דעלמא אין רשאין להמית מ"מ שרי לסבב לו מיתה כמ"ש מהר"ם מלובלין, ולכן זאת העצה השליכו אותו אל הבור דנחשים ועקרבים יש בו וכפגעו במ ימות. אבל יהודה חלק עליהם לגמרי ואמר מה לנו לדון בכך אם כל בי"ד רשאין להמית או רק לעונשו באבריו או לסבב מיתה, הלא לכו"ע עכ"פ בעינן שיהא בי"ד ואנו קרובים ופסולים לדונן, וז"ש מה בצע לדון בזה כי נהרוג את אחינו דייקא, הן לו יהי כדבריהם דגם סתם בי"ד רשאין להמית או להענישו לחתוך אבר ולסבב לו מיתה, מ"מ כי נהרוג את אחינו הרי אנו פסולים לגמרי לדון אותן, ועוד זאת וכסינו את דמו דהרי אין כאן מגדר מילתא מאחר שמוכרחים להסתיר מעשנו וכסינו את דמו וכמ"ש הרב המג"ן, ועל כן מוטב לכו ונמכרנו לישמעאלים וידינו אל תהי בו כלל לא לחתוך אבר ולא לסבב לו מיתה, כי אחינו בשרנו הוא ואין אנו יכולים לדונן בשום דבר. וישמעו אחיו הבינו כי דבריו אמת וצדק והסכימו שלא לשלוח יד כלל ביוסף ופירש לחיים, עכ"ד.

והנה כ"ק אאדמו"ר זצלה"ה בדברי יציב (חו"מ סי' ח' אות א') הביא בריש דבריו את דברי החיד"א הללו, וכתב די"ל דפלוגתא הנ"ל אם רק בסנהדרין גדולה יכולים לענוש שלא ע"פ תורה או דכל בי"ד רשאין, תליא במקור הדבר להא דבי"ד מכין ועונשין שלא מן הדין, דברש"י (דברים י"ז י"א) עה"פ לא תסור מן הדבר אשר יגידו לך ימין ושמאל, אפי' אומר לך על ימין שהוא שמאל ועל שמאל שהוא

כהנא דרש רב נתן בר מניומי משמיה דר' תנחום מאי דכתיב והבור ריק אין בו מים, ממשמע שנאמר והבור ריק איני יודע שאין בו מים, מה ת"ל אין בו מים מים אין בו אבל נחשים ועקרבים יש בו, ואין לו מובן למה סמכו ענין לו ומאי שייכי הני תרי מימרי אהדדי.

ואפ"ל בהקדם מש"כ החיד"א בראש דוד (בפרשתן) בשם אביו, ששמע מרבו מהר"א יצחקי בשם רבו המג"ן (רבי משה גלאנטי), שהשבטים רצו להמית את יוסף בהוראת שעה, כההוא דאמרינן (יבמות דף צ' ע"ב) דבי"ד מכין ועונשין שלא מן התורה ולא לעבור על דברי תורה אלא לעשות סייג לתורה, ומעשה באחד שרכב על סוס בשבת ודנו אותו בסקילה לא מפני שראוי לכך אלא שהשעה צריכה לכך למיגדר מילתא, וכך גם כאן רצו השבטים להורגו להוראת שעה כדי שלא יהיו רגילים בלשון הרע, והשיגם יהודה מה בצע כי נהרוג את אחינו וכסינו את דמו, דמאחר דמשום כבוד אבא נכסה את דמו אין כאן הוראת שעה, דמי ישמע וילמד מכך לקחת מוסר השכל.

ועפי"ד הוסיף החיד"א מדיליה לפרש מקראי קודש דריש פרשתן, דהנה נחלקו הראשונים בהא דבי"ד ממיתין בהוראת שעה אם הוא דוקא בסנהדרין גדולה או אפי' בסתם בי"ד, דהנימוק"י (סנהדרין דף נ"ח) ס"ל דרק סנהדרין גדולה יש להם רשות לענוש שלא ע"פ תורה, אבל בי"ד דעלמא אין רשאין אלא לחתוך אבר כי הא דאי' בסנהדרין שם רב הונא קץ ידא, פרש"י אחד שהיה רגיל להכות את חברו וקנסו בכך כדאמרינן דבי"ד מכין ועונשין שלא מה"ת לעשות סייג וגדר לדבר. וכן הרא"ש בתשובה (כלל י"ח סי' י"ג) הורה לחתוך חוטמה של נואפת. ולזה נטה דעת מהר"ש חיון בביאוריו לחו"מ סי' ב'.

אבל המהר"ם מלובלין בתשובה (סי' קנ"ח) מסיק דכל בי"ד רשאין להמית להוראת שעה, וביאר שם עוד דאפי' לשיטת הנימוק"י דבעינן דווקא סנהדרין גדולה מ"מ דב"ז אינו אלא להמית בידים בזה בעינן סנהדרין, אבל לסבב לו מיתה שיהא נאבד מן העולם

וכו' אבל הם אומרים על ימין ימין, או דיש כח ביד חכמים לעקור מן התורה בשב ואל תעשה או למגדר מילתא כמבואר בפרק האשה רבה, עכ"ל. וי"ל דתלוי בב' הגירסאות שיש שם בספרי, אפילו מראים בעיניך, או אפילו נראים בעיניך וכו', דלפי הגי' 'נראים' היינו שבעיניך נראה כן כפי דמיון רעיוןך, ולהגי' 'מראים' היינו שבאמת זהו ימין אלא שהם מראים לך שהוא שמאל כדי למגדר מילתא, ודו"ק.

ויש לבאר דדב"ז תליא בפלוגתת הרמב"ם והרמב"ן בספה"מ (שורש ראשון), דלהרמב"ם כל מצוות דרבנן הוי בכלל ל"ת דלא תסור מכל הדבר אשר יגידו לך ימין ושמאל, וז"ל כי כל מה שאמרו חכמים לעשותו וכל מה שהזהירנו ממנו כבר צוה משה רבינו בסיני שיצונו לקיימו, והוא אמרו (דברים יז, יא) על פי התורה אשר יורוך ועל המשפט אשר יאמרו לך תעשה, והזהירנו מעבור בדבר מכל מה שתיקנו או גזרו, ואמר (שם) לא תסור מן הדבר אשר יגידו לך ימין ושמאל עכ"ל, אבל הרמב"ן (שם) כתב דליכא למימר הכי דהרבה חילוקים מצאנו בין מצוות דאורייתא למצוות דרבנן, ובהכרח דמצוות ותקנות חכמים לא הוי בכלל לא תסור, עי"ש באריכות.

והנה צריך לבאר שיטת הרמב"ם דמגלן לומר דכל דברי חכמים הו"ל בכלל לא תסור, הלא לא תסור קאי על בי"ד הגדול שבלשכת הגזית, ואמנם י"ל דכיון דהתורה אמרה ימין ושמאל לומר דגם כשאומרים על ימין שהוא שמאל וללמד דבי"ד מכין ועונשין שלא מן הדין, ודין זה נוהג בכל בי"ד שבכל דור ודור כמשמעות הרמב"ם (בפכ"ד מהל' סנהדרין ה"ד), וכמש"כ בטור חו"מ (סי' ב'), עי"ש בב"ח ופרישה, הרי דאין פסוק זה מדבר רק בנוגע לבי"ד הגדול בלשכת הגזית, א"כ י"ל דה"ה נמי דבכל תקנות חז"ל שייך בהם לאו דלא תסור. אבל אי תק' דבי"ד מכין וכו' מיירי רק בבי"ד הגדול דייקא, והיינו דלאו דלא תסור קאי רק על בי"ד הגדול בלבד, א"כ בשאר מילי דחכמים אין בהם לאו דלא תסור. ועפי"ז א"ש שיטת הרמב"ן, דקאי לשיטתו שבפירושו עה"ת

ימין וכו'. והרמב"ן שם כתב שעניינו אפילו תחשוב בלבך שהם טועים והדבר פשוט בעיניך כאשר אתה יודע בין ימיןך לשמאלך תעשה כמצותם וכו', אפילו יהיה בעיניך כמחליף הימין בשמאל, וכש"כ שיש לך לחשוב שהם אומרים על ימין שהוא ימין, כי רוח השם על משרתי מקדשו ולא יעזוב את חסידיו לעולם נשמרו מן הטעות ומן המכשול וכו' עי"ש, והרא"מ שם העתיק דבריו עי"ש.

ובגור אריה כתב על פרש"י אפי' אומר לך על ימין שהוא שמאל ועל שמאל שהוא ימין, דאם לא כן ימין ושמאל למה לי, ורוצה לומר דהוא ידמה בעיניו שאמרו לו על ימין שמאל, פירוש על דבר שהוא מותר וכשר לעשות אמרו שהוא אסור, וכן על דבר שהוא שמאל ואסור אמרו שהוא מותר ואפ"ה תשמע להם. ומסיק המהר"ל די"ל הכוונה שאפי' אם אמרו ממש על ימין שהוא שמאל, ועל שמאל שהוא ימין, דאפי' אם היה הדין מקובל אליו מפי בי"ד הגדול בירושלים שהיו לפניהם שאמרו לו כך הדין, ועכשיו בי"ד אחר אמרו לו היפך הדברים שקבל מפי רבים, ואותם הרבים יותר בחכמה ובמנין אפ"ה אמה"כ לא תסור מכל הדברים וכו'. דמי שצוה על התורה, על האסור ועל המותר, צוה גם על דבר זה לא תסור מכל אשר יורוך. ונמצא כי מה שהם מורים לו בהיתר עושה שכך צוה הקב"ה כי הוא ית' טיהר ופימא בתורתו, והוא ית' צוה לשמוע אל דבריהם לכל אשר יורו וכו'. והשתא לפי"ז ימין ושמאל כמשמעו, דאף אם הם טועים בדין ואמרו לך על דין טהור שהוא טמא ועל טמא שהוא טהור בהיתר אתה שומע להם, ומצות השי"ת אתה עושה, עי"ש.

ודן כ"ק א"א זצללה"ה דלכאו' יש לפרש מ"ש אפי' אומר לך על ימין שהוא שמאל כפשוטו שאומרים שלא כתורה כדי למיגדר מילתא, והיינו דמסרה התורה כח לחכמים לגזור ככל שיצטרכו לשמירת התורה, ומכאן המקור בתורה דיכולים בי"ד להכות ולהעניש למיגדר מילתא. וציין שאח"כ מצא כן בתולדות אדם על הספרי שכתב, אם כפי דמיון רעיוןך אומרים על ימין שהוא שמאל

תסור וכמ"ש הרמב"ם, ועל כן אלימי דברי סופרים שיש בדבריהם עשה ול"ת לעקור דבר של תורה אפי' בקום ועשה, אבל ר' נתן בר אושעיא אית ליה דמילי דרבנן אינו בכלל לא תסור ולא אלימי כשל תורה וכדעת הרמב"ן, ועל כן מסתייה כמה שיש כח לחז"ל לעקור דבר של תורה בשוא"ת, אבל לעוקרו אפי' בקום ועשה א"א שיהא בידם, ודו"ק.

*

והנה בהא דא"ר תנחום נר של חנוכה שהניחה למעלה מכ' אמה פסולה כסוכה וכמבוי, הקשו התוס' דהו"ל למימר ימעט כמו גבי מבוי דאמר התם מבוי דרבנן תני תקנתא. ונודע מ"ש ע"ז החת"ם (שו"ת או"ח סי' ר"ח, יו"ד סו"ס רל"ג) דקביעת יום מועד ביום עשיית נס הוא מדאורייתא מק"ו דהשתא מעבדות לחרות כ"ש ממיתה לחיים, ומינה דה"ה בכל נס וישועה שצריך לקבוע בה מועד. וכ"כ בחידושי עמ"ס שבת (דף כ"ב ע"א, וע"ע שם דף כ"ג ע"א ד"ה והיכן ציונו) ע"ש.

וע"פ דרכו י"ל עוד, ע"פ קושיית הב"י (סימן תר"ע) אמאי תיקנו שמונה ימי חנוכה, הלא היה להם די שמן להדלקה ביום הראשון ולא הוצרכו לנס, ותירץ דמיד ביום הראשון חילקו השמן לח' חלקים, ובכל לילה ולילה הכניסו חלק א' במנורה ונעשה נס ודלק כל הלילה. וכבר נודע מה שהקשה ע"ז הפר"ח דלפימ"ש הרמב"ם (פ"ג מתמידין ומוספין הי"ב) דהדלקת המנורה הוי בכלל הטבה ומצוה אחת הן, א"כ מצות הדלקה כלל מה שנאמר יערוך אותו וגו' מערב עד בוקר, ופירשו חז"ל שצריך שיתן בה כדי מדתה שתהא דולק מערב ועד בוקר, א"כ היאך יכלו לחלק השמן ולבטל מצוות יערוך אותו.

ובהכרח צ"ל דכיון שראו חכמי ישראל שבני ישראל היו סחופין ודווין בגזירות היוונים, אשר טמאו את המקדש וכליה ושקצו אבני המזבח, והיה אז עמא דארעא אזלי ומדלדלי משמירת התורה והמצוות כמפורש ביוסיפין, לכך כשנצחום החשמונאים הצריכו לעורר את העם כי מעתה ישובו אל השם ותחזור העטרה על יושנה להיזהר בקיום כל מצוות התורה וכו', באשר לכך שינו מן

כתב דקרא דלא תסור מיירי בסנהדרין העומדים לפניו במקום אשר בחר עי"ש, לכן ס"ל דבמילי דרבנן ליכא בהו לא תסור, עי"ש בדברי יציב. (האמנם דיל"ע בזה, דז"ל הרמב"ם ריש הל' ממרים, בי"ד הגדול שבירושלים הם עיקר תורה שבע"פ וכו', ועליהם הבטיחה תורה שנא' ע"פ התורה וכו', וכל מי שאינו עושה כהוראתן עובר בל"ת שנא' לא תסור מכל הדבר אשר יגידו לך, עכ"ד. דלפי"ז אין מקום להקשות איך כל דברי חז"ל בכלל לא תסור, דהרי אכן רק בזה מיירי הרמב"ם).

והנה ביבמות (דף פ"ט ע"א) נחלקו אמוראי אי יש כח ביד חכמים לעקור דבר מה"ת בקום ועשה, דאי' התם בגמ' תנן התם אין תורמין מן הטמא על הטהור ואם תרם במזיד לא עשה ולא כלום, מאי לא עשה ולא כלום א"ר חסדא לא עשה ולא כלום דאפי' ההוא גריוא (פי' מה שהפריש לתרומה) הדר לטיבליה, רב נתן בר אושעיא אמר לא עשה ולא כלום לתקן את השיריים אבל תרומה הוי, רב חסדא לא אמר כרב נתן בר אושעיא דאי אמרת הוי תרומה זימנן דפשע ולא מפריש, ושם בע"ב א"ל רבה לרב חסדא לדידך דאמרת לא עשה ולא כלום כל עיקר דאפי' ההוא גריוא הדר לטיבליה, מ"ט, גזירה דלמא פשע ולא מפריש מי איכא מידי דמדאורייתא הוי תרומה ומשום דלמא פשע אפקוה רבנן לחולין, וכי בי"ד מתנין לעקור דבר מה"ת, א"ל ואת לא תסברא והתנן וכו', ושקיל וטרי התם בגמ' ומסיק דבשוא"ת מודו דיש כח לחכמים לעקור דבר מה"ת, וכי פליגי בקום ועשה דלרב חסדא יש כח לחכמים לעקור דבר מה"ת אפי' בקום ועשה, ולר' נתן בר אושעיא רק בשב ואל תעשה מצי עקרי ולא בקום ועשה, עי"ש.

וי"ל דסברת פלוגתתם דאיפלוגי בפלוגתת הרמב"ם והרמב"ן במהות איסורי דרבנן, דהנה הפמ"ג בשושנת העמקים (כלל ז' ד"ה והנה בהא) עורר מפני מה אין כח לחז"ל לעקור דבר בקום ועשה, הלא כל מילי דרבנן הוי עשה ול"ת דהוא בכלל ועשית ע"פ הדבר וכו' ולא תסור, ולית עשה ול"ת ולידחי לעשה דאורייתא בקו"ע עי"ש. ועפי"ז י"ל דאה"נ דהיינו טעמא דרב חסדא, דס"ל דכל דברי חכמים חמורין כשל תורה דהו"ל בכלל לא

שמונת ימי חנוכה הוא כי הגם היה שנתמלא הפך, והיינו דלא יתכן שחלקו השמן שהרי אין כח ביד חכמים לעקור דבר מה"ת בקו"ע לבטל מצוות יערוך אותו וכו', והיינו משום דלא אמרינן דכל מילי דרבנן הוי בכלל לא תסור, משום דקרא דלא תסור קאי רק על בי"ד הגדול שבלשכת הגזית, ולפי"ז שאר בי"ד דעלמא אין רשאים להמית בידים אפי' למיגדר מילתא, רק לסבב לו מיתה כמו"ש המהר"ם, לכך הסמיך ליה אידך דרב תנחום מאי דכתיב והבור ריק וכו' אבל נחשים ועקרבנים יש בו, דס"ל לראובן דרק בכה"ג הוא דהותר לעונשו לסבב לו מיתה, ולא להורגו בידים ודו"ק.

*

והנה הרמב"ן בסה"מ שם הקשה דאי כל מילי דרבנן בכלל לא תסור אמאי קי"ל דספד"א לחומרא וספיקא דרבנן לקולא, ותירץ ע"ז במגילת אסתר (שם אות ד') בשם הרשב"ן בזהר הרקיע, דכך התנו חכמים שיהא ספק דדבריהם לקולא דהם אמרו והם ואמרו. אלא דהרמב"ן הקשה עוד מהא דאמרו (ע"ז, דף ז' ע"א) דבדבר של תורה הלך אחר המחמיר ובדברי סופרים הלך אחר המיקל, ולדברי הרמב"ם אמאי בדרבנן אזלינן בתר המיקל הרי יש בה לאו דלא תסור, וע"ז לא סגי בת' הרשב"ן, דתינח בספק מעשה י"ל דכך הותנו שלא לאסור אלא בודאי ולא בספק, אבל היכא דנחלקו חכמים דלדברי המחמיר לא שייך לומר שהתנו להקל למי שישתפק בדבר דהרי סבירא להו שהדבר אסור בודאי ואיכא בה לאו דל"ת.

וכתב ע"ז בשב שבעתתא (שמעתתא א' סופ"ג) דאליבא דהרמב"ם לשיטתו לא קשיא, דהרי לשיטת הרמב"ם (הל' טומ"מ פ"ט הי"ב) דכל ספק מה"ת לקולא, י"ל דבכל גווני שיש להסתפק אם בכה"ג אסור או מותר גם היכי דהספק מכח פלוגתא שריא מה"ת ורק חכמים הם שגזרו על כך, ובכך בכל ענין של ספק גם בספק דהלכתא לא גזרו בה חכמים וממילא דליכא בכה"ג לאו דלא תסור, והיינו דמה"ת אין לחלק מאיזה סיבה נולד הספק דכל שאינו וודאי איסור שריא, ורק חכמים הם שגזרו להחמיר בספק

הסדר להדליק המנורה בחצרות קדשך כדי שיראו העם ויתעוררו לחזק ידיים רפות ולהאיר את החושך שהחשיכו מלכות יון. וכיון שעיקר פעולת היוונים היה להרבות טומאה רח"ל רצו חכמי התורה להרבות טהרה ולהחמיר בה ביותר, על כן למיגדר מילתא קבעו לבטל מצות יערוך אותו בשב ואל תעשה כדי שיוכלו להדליק בשמן טהור, ומתוך כך יבואו להעמיד הדת על תילה.

איברא דעדיין קשה, לפימ"ש המלבי"ם בארצות החיים (סימן ח', ארץ יהודה סק"ב, ד"ה ואחר) דבעושה מצוה שלא כתיקונה חשיב כעובר בקום ועשה, א"כ היאך יכלו לחלק השמן והלא הוי ביטול עשה בקום ועשה, וכמו"כ תמה בזה בשו"ת בית יצחק (יו"ד ח"א סי' קמ"ה אות ז') דאם לא נתנו שמן כשיעור החיוב עברו על כל תגרע (עיין עירובין דף ק' ע"א, טורי אבן ראש השנה דף כ"ה ע"ב כאבני מילואים ד"ה הרי הוא), ונשאר בצ"ע יעו"ש, וא"כ כיון דהוי ביטול בקום ועשה לא הו"מ לבטלו.

מעתי' י"ל דבכך תלוי ב' תירוצי הב"י אם חלקו השמן לח' חלקים, או כאידך תירוצא שכתב שם שקבעו ח' ימים שנתמלא הפך מיד ביום הראשון וניכר בו הגם, דאי נימא דבי"ד יכולים לעקור דבר מה"ת אפי' בקום ועשה כדעת ר"ג בר אושעיא, א"כ שפיר חילקו השמן אע"פ שבכך ביטלו בידם מצות יערוך אותו, אבל אי נימא דאין בי"ד יכולים לעקור דבר מה"ת אלא בשוא"ת, ולא יתכן שחילקו השמן וביטלו בקום ועשה, מעתי' עכצ"ל דנתמלא הפך ולזכר זה קבעו ח' ימים.

וי"ל דמה"ש אמר רבי תנחום נר חנוכה שהניחה למעלה מכ' אמה פסולה, בלישנא דאורייתא דייקא, להורות דבימים ההם בזמן הזה הדליקו מלא שיעור השמן כמצות התורה, ולא נימא שנתנו רק מעט השיעור וקיימו המצות רק ע"פ תקנת חז"ל לעקור מצות התורה.

עפי"ז מבואר סמיכות מאמרי ר' תנחום, דכיון שאמר נר חנוכה שהניחה למעלה מכ' אמה פסולה, דנקט לשון פסולה להורות שקיימו המצוה כדת של תורה, כי לא חילקו השמן, והא דקבעו

ולא גזרו להחמיר אלא בספק דאורייתא ממש, אבל בספק של דבריהם לא גזרו, עי"ש.

ולפי"ד כתב בשו"ת קול יהודה (למהרי"ל היילפרין, בסו"ס ז') דנמצא דהא אם בכל דרבנן איכא בה לאו דלא תסור, תליא בדין ספיקא אם מה"ת לקולא, דהרי רק אי נימא דספיקא מה"ת לקולא י"ל דבכל דרבנן איכא לאו דל"ת, ומ"מ בפלוגתא בדרבנן אזלינן בתר המיקל כיון דחכמים הם שגזרו להחמיר בספק ולא גזרו אלא בדאורייתא ממש ולא בדרבנן, אבל אי ספיקא מה"ת להחמיר לא יתכן לומר כנ"ל, וא"כ בהכרח היה צריך להחמיר גם בפלוגתא דרבנן כיון דגם מילי דרבנן בכלל לא תסור ומה"ת בכל ספק צריך להחמיר, ועכצ"ל דבמילי דרבנן ליכא בהו לאו דלא תסור לכך לא מחמרינן בפלוגתא דרבנן, ודו"ק.

נודע מה דהקשו הראשונים (עין ר"ן ספ"ק דקידושין ט"ו ע"ב מדפי הרי"ף) על הרמב"ם דס"ל דספד"א לקולא א"כ אמאי חייבה התורה אשם תלוי על הספק, ותי' המהרי"ט (יו"ד סי' א') דהרמב"ם לשיטתו דפסק כמ"ד חתיכה אחת משתי חתיכות (כריתות דף י"ז ע"ב) דהו"ל איקבע איסורא (כמ"ש בהל' שגגות פ"ח ה"ב עי"ש), לכך הגם דכל הספיקות מה"ת לקולא מ"מ היכי דאיקבע איסורא מחמרינן, ובכריתות (שם) מבואר דהך אם בעינן חתיכה אחת או שני חתיכות תליא בכך אי יאלמ"ם ומצות כתיב, או דיש אם למקרא ומצוות קרינן.

והנה במד"ר (שמו"ר כ"א, ו) שכאשר בא מרע"ה לבקוע את הים מיאן לשמוע לו עי"ש, וכבר הקשו דהיתכן שהים התנגד ליבקע הלא מראשית כזאת כבר הותנה עמו בכריאת העולם שיקרע לפני בני ישראל בצאתם ממצרים, וכדדרשו חז"ל (ב"ר ה, ד) עה"פ וישב הים לאיתנו לתנאו, וכתבו המפוי' דסבר הים שכיון שלא נשלם הזמן עדיין לא חל חובת קיום התנאי להיבקע לפנייהם.

אולם הרי נודע מש"כ המפוי' דלכן יצאו ממצרים כי גזירת הגלות התחיל מלידת יצחק דמשעה שנולד היה ראוי ליקרא כי גר יהיה זרעך (עי' רש"י בראשית טו, יג), והוא ממדרש שוח"ט

(תהילים י"ח) א"ר שמואל לפי שהיה הקב"ה מפתה את משה כל שבעת ימי הסנה שילך בשליחותו וכו', אמר להקב"ה רבון העולם כבר חשבתי מה שאמרת לאברהם אבינו בין הבתרים ועבדום ועינו אותם ארבע מאות שנה, ועדיין לא נשלמו ולא עשו שם אלא מאתים ועשר, א"ל הקב"ה לא כמו שאתה מחשב לעצמך, שמיום שנולד יצחק הקדמתי להם הקץ ודלגתי אותו וכו' וכבר נשלם עי"ש, אלא דדב"ז ניחא רק אם אר"י עדיין לא היתה מוחזקת לאבותינו, דאז שפיר קרינן ביה באותו זמן כי גר יהיה זרעך בארץ לא להם, אבל אם אר"י כבר היתה מוחזקת לאבותינו, ליכא למימר שמאותו שעה התחיל גזירת הגלות, דהרי היו בארצם שלהם וכמ"ש המפוי'.

הבאנו בכמ"ק מ"ש בבגדי אהרן (פר' בראשית) בהא דאמרינן בב"ב (דף קי"ט ע"ב) דהיא גופה מסתפקא ליה (למשה) אי אר"י מוחזקת לנו מאבותינו או לא, דכתיב ונתתי אותה לכם מורשה אני ה' ירושה היא לכם מאבותיכם או דילמא מורישינן ואינן יורשינן, והקשה בצדה לדרך דהא מוכח דמורשה היינו מורישינן ויורשינן דהרי כתיב תורה צוה לנו משה מורשה והתם וודאי דמורישינן ויורשינן, ותיורץ בבגדי אהרן דאינן להוכיח מהתם דהך מורשה בעינן לה לדרוש א"ת מורשה אלא מאורסה (פסחים דף מ"ט ע"ב), אלא דהאי דרשה ניחא רק א"נ דיש אם למקרא ושפיר דרשינן א"ת מורשה אלא מאורסה, אבל אי יאלמ"ם ליכא למידרש אל תקרי וכו' דהרי כתיב מורשה, ועפי"ז כתב במשען המים (פר' אמור) דאי אמרינן דיאלמ"ם מוכרח דאר"י מוחזקת לנו מאבותינו, משא"כ אי יאלמ"ק שפיר י"ל דאר"י לא היתלה מוחזקת לאבותינו.

עפי"ז יתבאר דברי המדרש למה וישנאו אותו רצ"ל מה ראו על ככה לדונו למיתה, וכ"ת שדנו מטעם דכל בי"ד יכולים להעניש גם במה שלא נכתב בתורה למיגדר מילתא, והיינו משום דקרא דלא תסור לא קאי רק על בי"ד הגדול בלבד, כדחזינן דכל מילי דרבנן בכלל לא תסור, מעתה לפי"ז דכל מילי דרבנן בכלל לא תסור א"כ כל הא

וכי אוציא את ישראל ממצרים, רצ"ל הלא עדיין לא הגיע זמנם לצאת, והשיב לו השי"ת בהוציאך את העם וגו', ובכח התורה שפיר ביכולתך לבטל גזירת השי"ת ולעקור דבר מן התורה. וזה שא"ל הקב"ה אם אין אתה גואלם אין אחר גואלם, דזולתך אין מי שיהא בידו כח התורה לבטל גזירת השעבוד, עכתו"ד.

והנה בגזירת השעבוד נאמר (בראשית טו, יג-יד) ידוע תדע כי גר יהיה זרעך בארץ לא להם ועבדום ועינו אתם ארבע מאות שנה, וגם את הגוי אשר יעבדו הן אנכי ואחרי כן יצאו ברכוש גדול, הרי דלהוציא את בני ישראל ממצרים ולהנקם בפרעה וחילו, וכן לתת להם רכוש מצרים טרם שישלימו גזירת הגלות דד' מאות שנה, היה בכך ביטול הגזירה הן בשוא"ת והן בקום ועשה, וא"כ תינח אי ביד"ד יכולים לעקור דבר מה"ת אפי' בקו"ע שפיר היה בידי משה למהר יציאתם של בני ישראל ממצרים, אבל אי אין בהם הכח אלא לענין שוא"ת לא היה בידו לשנות הגזירה.

ויבואר בזה מ"ד במדרש (שמו"ר פכ"א, ס"ו) וכיון שהלך לקרוע את הים לא קבל עליו להקרע וכו', מה עשה הקב"ה נתן ימינו על ימינו של משה שנאמר (ישעיה סג) מוליד לימין משה וגו' מיד ראה להקב"ה וברח שנאמר (תהלים קיד) הים ראה וינס מה ראה אלא שראה להקב"ה שנתן יד ימינו על משה ולא יכול לעכב אלא ברח מיד. ויל"פ דהים לא רצה לבקוע שהרי תכלית קריעת ים סוף היתה כדי להעניש את המצרים ולהטביעם בים, דהרי הרבה דרכים למקום להציל את בני ישראל, ולכן טען הים דאמנם משה בכח תורתו היה יכול לבטל גזירת השעבוד בשוא"ת להוציא את בני ישראל ממצרים, אבל לבקוע את הים בטרם הזמן שהוא בקום ועשה אינו בידו, וכמו כן לענין להעניש את המצריים אין הדבר מסור בידו, עד שנתן הקב"ה ימינו על ימינו של משה, הרמז בזה דימין מורה על התורה (כמ"ש האוחה"ק שם), להראות דגם מה שגוזרים חכמים הם בכלל דבר ה' כי כל דבריהם הם בכלל לא תסור, וממילא דהכח בידם לעקור

דספיקא דרבנן לקולא ואפי' בפלוגתא בשל דבריהם אזלינן לקולא, היינו משום דמה"ת כל ספק לקולא ורק חכמים גזרו להחמיר וכנ"ל, ואתיין מהא דליכא חיוב אשם תלוי רק בחתיכה מתוך שני חתיכות דהוי איקבע איסורה, וילפינן לה מהא דמצוות קרינן דיאלמ"ק, ולפי"ז דרשינן אל תקרי מורשה אלא מאורסה, נמצא דשפיר י"ל דמורשה הוא דמורישינן ואינן יורשינן ואר"י לא היתה מוחזקת לאבותינו, וממילא דשנות הגלות של ד' מאות שנה התחילו כבר בלידת יצחק, ובכך עי"ז יקרע להם הים, ששוב לא יהא לו שום טענה לערער כנגדם כי נתחזק הא מילתא שכבר נשלם זמן גלותם במצרים, ודו"ק.

*

וי"ל עוד עד"ז באו"א, עפי"ד כ"ק אאדמו"ר וצללה"ה (לש"ק ויקהל תשמ"א) לבאר מאמר המדרש (שמו"ר פ"ג ס"ג) אמר לו הקב"ה למשה אם אין אתה גואלם אין אחר גואלם, דיל"ב מדוע אי אפשר לגאולה שתבוא כי אם על ידי משה. ותו"ד דהנה הקשו המפ"ו היאך יצאו ממצרים קודם שנשלם זמן הגלות שנגזר ועבדום וענו אותם ארבע מאות שנים, וי"ל דכיון דבי"ד יכולים לעקור דבר מה"ת, ואחז"ל דגם הקב"ה מקיים מצוות התורה, כדאי' בירושלמי (ראש השנה פ"א, ה"ג) עה"פ (דברים כה, ט) והלכת בדרכיו, מלך בו"ד גוזר גזירה על בני מדינתו ואינו מקיימה, אבל הקב"ה המצוות אשר ציוה את ישראל גם הוא מקיימם, ובמד"ת (פר' נשא ס" כ"ט) דאמר הקב"ה כל מה שגוזרין עליכם תהיו מקיימין שנא' ועשית על פי התורה אשר יורוך, שעל דבריהם אני מסכים שנאמר (איוב כב, כה) ותגזר אומר ויקם לך וכו'. לכך אע"ג דהקב"ה גזר שישתעבדו במצרים ד' מאות שנה, היה הכח ביד משה רבינו לעקור דבר מן התורה ולבטל הגזירה דארבע מאות שנה.

וזה שאמה"כ (שמות ג, יב) וזה לך האות כי אנכי שלחתיך בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלקים על ההר הזה, וברש"י דהיינו קבלת התורה, כי משה שאל מי אנכי כי אלך אל פרעה

נאמר רק על מלאכים, אבל הצדיקים שהן במדרגינה עליונה אפשר להם להציץ בשכינה, אבל אם מלאכים גדולים יותר א"כ גם להצדיק אין יכולת להציץ בשכינה.

[במק"א הבאנו מש"כ בספר שערי שמים (שער השישי עמוד ל"ט) דבמד"ר (במדבר פי"ד סימן כ"א) ר"ע אומר כי לא יראני האדם וחי אף חיות הנושאות את הכסא אינן רואות את הכבוד, א"ר שמעון בן עזאי איני כמשיב על דברי רבי אלא כמוסיף על דבריו כי לא יראני האדם וחי אף מלה"ש שחייהם חיי עולם אינן רואים את הכבוד, ויל"פ דרק מלה"ש אינם יכולים לראות השכינה אבל צדיק בארץ אשר יעשה טוב אפשר לו לראות השכינה, ומילתא בטעמא כי המלאכים נהנין מזיו השכינה מכח חסד ה' שהרי אינם בעלי בחירה והו"ל כאכיל דלאו מדיליה דבהית לאסתכולי

באפיה (ירושלמי ערלה פ"א ה"ג, הובא בתוס' קידושין דף ל"ו ע"ב ד"ה כל) אבל הצדיקים זוכים מצד מעשיהם המה גדולים ממלה"ש לכך נאמר בהן אני בצדק אחזה פניך עי"ש, (הובא במאמר מרדכי פר' תולדות דף כ' טו"ד. וראה עוד בעיר דוד מאמר תרי"ב), עכ"פ היוצלמ"ז דאם צדיקים גדולים ממלה"ש שפיר יכולים הצדיקים להסתכל בפני השכינה, משא"כ אם מלה"ש גדולים יותר אסור גם לצדיקים להסתכל בפני השכינה].

והנה איתא במד"ר פר' תולדות (פס"ה ס"ה, הוא ברש"י כו, א) למה כהו עיניו של יצחק כדי שיבא יעקב ויטול את הברכות. עוד אמרו במד"ר (שם אות י') עה"פ ותכהין עיניו מראות מכח אותה הראיה שבשעה שעקד אברהם אבינו את יצחק בנו ע"ג המזבח תלה עיניו במרום והביט בשכינה. ופירשו דכאשר הביט בשכינה נגזר עליו מיתה וחם עליו השי"ת שנהיה סומא דחשיב כמת (עיין יפה תואר בשם הפרד"א פל"ב). לפי"ז יובן דעל כן שלח יעקב מלאכים ממש דהרי המשלח גדול יותר מהשליח, כי בכך רמו לעשו דכיון דצדיק עדיף ממלאך א"כ אין לומר דכהו עיני יצחק משום שהציץ בשכינה, ועכצ"ל משום שיבוא הוא ליטול

דבר תורה אפי' בקו"ע, וזה שרמו כאשר נתן ימינו על ימין משה הגדול כח חכמי התורה דאפי' כשאומרים לך על שמאל שהוא ימין צריך לשמוע להם, והיינו שהכח בידם לעקור דבר מה"ת אפי' בקו"ע, וכנ"ל והבן.

ווי"ש המדרש למה וישנאו אותנו רצ"ל מה ראו על ככה לדונו למיתה, ועכצ"ל שדונוהו מכח דכל בי"ד יכולים להעניש גם במה שלא נכתב בתורה למיגדר מילתא, והיינו משום דקרא דלא תסור לא קאי רק על בי"ד הגדול בלבד, כדחזינן דכל מילי דרבנן בכלל לא תסור, מעתה בי"ד יכולים לעקור דבר מה"ת אפי' בקו"ע, ווי"ש למה וישנאו אותנו כדי שיקרע להם הים, כי מעתה יוכל מרע"ה לא רק לבטל גזירת הגלות בשוא"ת אלא גם לצוות על קרי"ם וכן להאביד את פרעה וחילו, וכאמור, ודו"ק.

*

והנה כ"ק אאמו"ר זצללה"ה בתו"ד בדרוש הנ"ל דן דרב"ז אם חכמים יכולים לעקור דבר מה"ת תליא במה שנחלקו קמאי אי מלאכי השרת עומדים במעלה יתירה מהצדיקים, או שמעלת הצדיקים גדולה ממלאכי השרת, דרק אי צדיקים גדולים ממלה"ש י"ל דניתן בידם גם הכח לעקור דבר מה"ת במקום הצורך עי"ש.

נקדים עוד מש"כ בחנוכת התורה (פר' וישלח) בטעם ששלח יעקב מלאכים ממש לעשוי והלא היו לו עבדים ולמ"ל להטריח מלאכים. אלא דאי' ב' פירושים על מאה"כ (שמות ל"ג, כ) ויאמר לא תוכל לראות את פני כי לא יראני האדם וחי, או דאי אפשר לראות השכינה ולחיות אלא מיד כשרואה השכינה מת, משל לעגל כשרואה את אמו רץ אחריה כך הנשמה שהיא ניצוץ מהשכינה כשרואה את השכינה מיד פורחת מן הגוף. או דאינו אלא לשון ציווי בלבד דהיינו שלא יראני האדם פירוש שלא ידמו את עצמן למלאכים הרואים פני השכינה וחיים לעולם, כי למלה"ש יש מעלה יתירה עליכם. וב' הפירושים תליין אי אמרינן גדולים צדיקים יותר ממלה"ש. דאי צדיקים גדולים ממלאכי השרת א"כ הא דלא יראני וחי

הברכות, וכמו שאמר יצחק כששמע שנמכר לו הבכורה גם ברוך יהיה.

אולם הרי עשו טען שלקחם במרמה, והכתוב אומר (ירמיה יז, יא) עושה עושר ולא במשפט בחצי ימיו יעזבנו ובאחריתו יהיה נבל, אלא דיעקב ידע כי מן השי"ת יצא הדבר שהרי לכך כהו עיני יצחק, והיינו דאין לומר דכהו עיניו על שהסתכל בשכינה, שהרי צדיקים שפיר רשאים להסתכל בשכינה, דהמה גדולים ממלאכי השרת, ואולם לפי"ז חכמים יכולים לעקור דבר תורה, מעתה קפץ עליו רוגזו של יוסף, דמכח זה דנו השבטים את יוסף, ודו"ק.

הברכות א"כ אין לך לשנוא אותי על שלקחתי הברכות דהנך רואה דמן השמים הוסכם על כך, עכתו"ד ודפח"ח.

מעתה יבואר דביקש יעקב לישב בשלוחה כי סבר הואיל ונתברך מאביו ויתן לך אלקים מטל השמים ומשמני הארץ וגו', א"כ ראוי לו לישב בשלוחה, ויל"פ הכי בדברי הרשב"ם שכתב וישב יעקב עשו הלך אל ארץ מפני יעקב אחיו אבל יעקב ישב אצל אביו בארץ מגוריו כי לו משפט הבכורה. והיינו דלכך בדין הוא שישב במנוחה ושלוחה, כי כיון שזכה בבכורה א"כ בדין הגיעו לו

תוכן ה'תורה' שאמר כ"ק מרן שליט"א בשוה"ט עתיקא קדישא פר' מקץ - חנוכה העעל"ט

תמיד הוא חינוך לגאולה האחרונה שיתגלה לנו אור הגנוז בשלימות כמו שהיה במעשה בראשית, עי"ש ובכמ"ק דבה"ק באריכות בענין זה.

ובזה יבואר מה דאי' במדרש (שמו"ר א, ה) דיוסף נקרא על שעתיד הקב"ה להוסיף לגאול את ישראל מן המלכויות כשם שגאל אותם ממצרים, דכתיב (ישעיה יא, יא) והיה ביום ההוא יוסיף ה' שנית ידו לקנות שאר עמו. דהנה כתב באהבת שלום (בפרשתן עה"פ ויאמר פרעה אל עבדיו הנמצא כזה איש אשר רוח אלקים בו, ותו"ד דיוסף שהיה צדיק יסו"ע זכה להארת אור הגנוז, וז"ש בבעה"ט עה"פ (בראשית לו ג) וישאל אהב את יוסף מכל בניו כי בן זקנים הוא לו, זקני"ם גימט' אור ורו. ופירושו שישאל אהב את בחינת צדיק בחינת יוסף הצדיק כי על ידו נתגלה אור הגנוז, ועשה לו כתונת פסים רומז לכתנות אור בא' עי"ש. ולהאמור דכבר אז החל יוסף הצדיק להמשיך הארת אור הגנוז שיתנוצץ קצת לבני ישראל גם בימי הגלות, ובכך יהא הכנה עד שיתקיים והיה לך ה' לאור עולם באיתגליא.

והנה בתנא דבי אליהו (רבה פ"ה) דרש מאה"כ (הושע ז) לכו ונשובה אל ה' כי הוא מרפ וירפאנו יך ויחבשנו יחיינו מיומים ביום השלישי יקימנו ונחיה לפניו יחיינו מיומים זה העוה"ז ביום השלישי יקימנו ונחיה לפניו זה העוה"ב. וראה בספה"ק נועם אלימלך (ריש פרשתן) דתחילת הכתוב יחיינו מיומיים

בתוה"ק בפרשתן (בראשית מב, יח) ויאמר אליהם יוסף ביום השלישי זאת עשו וחיו את האלוקים אני ירא. הנה נודע מש"כ בספה"ק דכל פרשיות האבות הם בכלל מעשה אבות סימן לבנים, ושורש הדברים הם ברמב"ן, ועל כן מכל ענין וענין וסיפור דברים במעשי האבות יש לנו ללמוד ממנו לדורי דורות. וראוי לבאר הרמז הנרמז כאן במאמר יוסף אל אחיו השבטים הק'.

ואפ"ל עפמ"ד בספה"ק דהשי"ת הקדים רפואה למכה ליתן לבני ישראל את גם החנוכה כדי שאור העליון שהתנוצץ אז תאיר ותזריח על בני ישראל בכל חשכת ימי הגלות להחזיקם ולהחיותם ויוכלו לעמוד איתן כנגד רוחות הזרות וכו' ורוב הנסיונות שיתגברו באריכות הגלות, וקדושת ימי החנוכה תגן ותושיע לבנ"י שיוכלו להתחזק ולהתגבר על כל הקושיים, וכאשר האריכו בכך.

ויסוד הדברים כלולים בדברי מרן הבני יששכר (מאמרי כסלו טבת, מ"ג סי' ג') במעם קריאת שם חנוכה, ותוד"ק, דהנה הארת אור הניסוי של חנוכה הוא מהארת אור הגנוז שנגנו בתורה אור, והנה משנפסקה הנבואה בזמן החורבן, בכדי שלא יאמרו ישראל ח"ו אבדה תקותינו, פעל ועשה השי"ת להאיר להם במעט קט מן האור הגנוז בתורה, והאור ההוא מתגלה לנו להאיר בכל שנה ושנה אשר היא לנו במקום נבואה, והמעט מן האור הזה שמתגלה לנו

יהודה דין רפש מדבית אבא, ועוד, והיאך עלה בידו של יוסף להסתתר ולהסתיר עצמו מפני אחיו השבטים הק'.

ויתכן, עפ"י עובדא ששמעתי כמה פעמים מפ"ק מרן אאדמו"ר זי"ע על רביה"ק החוזה מלובלין זי"ע שהיה חוזה מסוף העולם ועד סופו, פעם אחת נסע בדרך ובדרכו היה חפץ לעבר העיר קרעמניץ עיר מושבו של תלמידו הרה"ק ר' מרדכי מקרעמניץ זי"ע אשר ביתו היה מחוז חפצו של הרה"ק מלובלין, וכשמע הרה"ק מקרעמניץ על אורחו הק' המתעתד לבוא אליו יצא לקראתו אל מחוץ לעיר לקבל את פניו, וציוה לסובביו שלא יגלו להרב מלובלין שהרב מקרעמניץ בעצמו יצא לקבל פניו. כשנפגשו נתן לו שלום והחזיר לו שלום ולא הכיר בו הרה"ק מלובלין, וביקשו שיעלה לעגלתו להורות לו הדרך לבית הרב דקרעמניץ, וכשהגיעו אל פתח ביתו נענה הרה"ק ר' מרדכי זי"ע, כאן ביתי והרבי יכול ליכנס, והרה"ק מלובלין משתאה לו ואמר, חזי מאן גברא רבא הוא זה שאף ממני הצליח להסתיר עצמו, ע"כ העובדא, הרי לנו שכדי להצליח להסתתר מעיניו הצופיות של רבה"ק מלובלין זי"ע צריך להיות גדול כהרה"ק רבי מרדכי מקרעמניץ זי"ע, שרק הוא היה מסוגל לזאת.

בזה פירש מרן אאדמו"ר זי"ע הכתוב (בראשית לא, לב) ולא ידע יעקב כי רחל גנבתם, שבוודאי לא היה שייך להעלים דבר מעיניו הק' של יעקב אבינו, ולזה ביאר הכתוב מאי טעמא לא ידע יעקב מי החביא התרפים, זאת מחמת 'כי רחל גנבתם', כיון שרק רחל היתה מסוגלת להסתיר מפני רוח קדשו של יעקב אבינו, עכד"ק ודפח"ה.

ועפ"י יבואר שפיר, דיוסף הצדיק התעלה במדריגותיו למעלות רמות כל כך, עד שעלה בידו להסתיר עצמו אף מעיניהם הצופיות והקדושות של אחיו השבטים הק', וכל זאת על מנת שיוכל לפעול כל מה שהיה צריך לפעול ולתקן בעת ההיא.

רומז על שני בתי המקדש שנחרבו בעווננו, וכיום השלישי יקימנו ונחיה לפניו רומז על בנין הבית השלישי והנצחי אשר לא יחרב ובצילו נחסה ונחיה.

ובזה יבואר רמז הכתוב שבזמן שדיבר יוסף אל אחיו רמז להם על שליחותו להכין את בני ישראל לרוממם ולעזרם בכל ימי הגלות עד שיתגלה און של מלך המשיח בב"א, וז"ש ויאמר אליהם יוסף ביום השלישי זאת עשו וחיו, שכדי שיוזכו ליום השלישי הרומז לגאולה העתידה, העצה ע"י זאת עשו רומז לחנוכה ע"ד הכתוב (במדבר ז, פד) זאת חנוכת המזבח, דעל ידי ימי החנוכה יומשך בחי' אור הגנוזה אשר יהיו חינוך והרגל לגאולה העתידה, ובכך תוכלו להתחזק בכל ימי הגלות.

והוסיף יוסף לומר עוד את האלוקים אנ"י ירא, יבואר עפ"י ש"ש הבני יששכר בכמ"ק (אגרא דכלה, פר' לך, אות ז; דרך פיקודיך, מצוה רא, אות ה' ועוד בכמ"ק) דאותיות הקודמות לשם הוי"ה ואותיות שלאחריו שהם שמות שכותבים במזוזה (פרע"ח שער הברכות, פרק ז; ועיין מגלה עמוקות, פרשת ואתחנן, אופן רד) הם המכסים את שם הוי"ה ב"ה, ועולים בנימטריא 'אני', ועל זה נאמר והשיבך ה' מצרים באניות, דהיינו שיהא השגחתו ית"ש בהעלם והסתר עי"ש.

וז"ש את האלוקים אנ"י ירא רצ"ל שמתירא הוא מעת הגלות אשר שם הוי"ה הוא בסתר ואינו גלוי, וכיון שכן אין לבני הדור האחרון העצה היאך להתחזק בגלות כי אם שיזריח להם קצת מאור הגנוז והנעלם בכח קדושת ימי החנוכה, ובכך יתחזקו באמונה וקיום התורה והמצוות עד שיוזכו לגאולה השלימה, והבן.

הנה לכאן פליאה גדולה היא, היאך התחכם יוסף כל כך להסתתר מפני אחיו הקדושים שבטי י"ה, והם לא הכירוהו על אף כמה וכמה סימנים שהיו בידם, וכדמצינו במדרש (ב"ר צג, ו) שאמר

יום שני פר' ויגש זאת חנוכה'

לפנה"צ הגישו ראשי גבאי המעמדות לקו"פ את שמות נותני דמי המעמדות מידי חודש בחודשו,

והאציל מרן שליט"א מברכות קדשו שיתברכו כולם בכל ברכות התורה, בני חיי ומזוני רויחי, שפע ברכה והצלחה.

דוד גרינשטיין מצפת עיה"ק (ב"ר שמואל זנויל מפעיה"ק, וחהג"ר יעקב מאיר קראוס מפעיה"ק), להר"ר יוסף רביץ מבית שמש (ב"ר שמשון מפעיה"ק), ולהר"ר שמעיה שליט"א מפעיה"ק (ב"ר ישעי' שלום מב"ב, וח"ר ישראל גולדשטיין יו"ר ארגון אחים לשמחה בארה"ק). ועברו הקהלה לקבל פירות.

הפלפול היה עה"פ בפרשתן (מ"ה, כ"ד) וישלח את אחיו וילכו ויאמר אליהם אל תרגזו בדרך, ופרש"י אל תרגזו בדרך אל תתעסקו בדבר הלכה שלא תרגזו עליכם הדרך וכו', והוא מגמ' תענית (דף י"ב ע"ב) א"ר אלעזר אמר להם יוסף לאחיו אל תתעסקו בדבר הלכה שמא תרגזו עליכם הדרך וכו', ונודע מה שמקשים העולם מדוע לא הזהירם יעקב על כך ליזהר מפסיעה גסה ומלהתעסק בדבר הלכה וכבר עורר בזה המהרש"א בתענית שם בח"א.

ונל"ב בדרך דרוש, ונעטר פתגמא במילין יקירין ממילי דאבות, מה שאמר בזה כ"ק אאמו"ר זצ"לה"ה (הובא ביצי"פ בפרשתן), דהנה בגמ' חגיגה (דף י"ב ע"א) שאל רבי ישמעאל את רבי עקיבא כשהיו מהלכין בדרך אתה ששמשית את נחום איש גם זו שהיה דורש כל אתין שבתורה, 'את השמים ואת הארץ' מה היה דורש בהן וכו', ויש לכאור מה קמ"ל בכך ששאלו כשהיו מהלכין בדרך, דאיזהו נפק"מ בכך היכן שאלו.

וי"ל דהנה בגמ' שבת (דף קט"ז ע"א) ת"ר ויהי בנסוע הארון ויאמר משה פרשה זו עשה לה סימניות מלמעלה ולמטה שאין זה מקומה (פרש"י שאינה ראויה לכאן דלאו בהליכות מסעות משתעי לעיל מינה, אלא בדגלים היתה ראויה ליכתב בפרשת במדבר סיני), כדאמר רשב"ג עתידה פרשה זו שתיעקר מכאן ותכתב במקומה, ולמה כתבה כאן כדי להפסיק בין פורענות ראשונה לפורענות שנייה וכו', רבי אומר לא מן השם הוא זה אלא מפני שספר חשוב הוא בפני עצמו, כמאן אזלא הא דא"ר שמואל בר נחמני א"ר יונתן הצבא עמודיה שבעה אלו שבעה ספרי תורות כמאן כרבי, עי"ש, הרי דפליגי תנאי אם חמשה ס"ת הם או שבעה.

ואיתא בבעה"ט (פר' בהעלותך) עה"פ ויהי בנסוע וגו' (במדבר י, לה) בפסוק ויהי בנסוע י"ב תיבות כמו

בשעות הצהריים ערך מרן שליט"א השוה"ט בביתו לכבוד יום זאת חנוכה, בהשתתפות בניו ונכדיו שליט"א. במהלך השולחן הטהור זמרו ניגוני הודיה ושמחה, ואמר מרן שליט"א תורה (תוכן התורה יבוא אי"ה).

בערב סידר מרן שליט"א חופה וקידושין אצל החתן מורנו אריה דב נ"י בן הרב מרדכי ברוך בלומנטל סגן מנה"ר דת"ת דרכי אבות פעיה"ק (ח"ר אלכסנדר משה בלומנטל מפעיה"ק), ע"ב העסקן הרה"ח ר' יחיאל חנה לאנגסאם מנכ"ל מוסדוה"ק באלעד (בן העסקן הרה"ח ר' חיים מאיר הי"ו מב"ב, וחתן הרב אייזיק מאיר שליט"א - משב"ק).

יום שלישי פר' ויגש ג' טבת

בערב סידר מרן שליט"א חופה וקידושין אצל החתן החבר שמעון נ"י בן הרה"ח ר' חיים מאיר איימר מברכפלד (ב"ר בערל מפעיה"ק), ע"ב הרה"ח ר' פנחס באנדא מפעיה"ק (ב"ר משה מב"ב, וחתן להבחל"ח ר' יהושע העשל וורובל ז"ל).

יום רביעי פר' ויגש ד' טבת

לפני תפילת שחרית הניח מרן שליט"א תפילין להבחור הבר מצוה יוסף חיים נ"י בן הר"ר אריה וועג מביתר (ב"ר אליעזר מפעיה"ק).

אחר התפילה נערך שמחת הברית לבן הר"ר אריה גולדשטיין מפעיה"ק, ולבן הר"ר יקותיאל זלמן רייכמן מפעיה"ק (ב"ר אשר אנשיל מירושלים, וחהג"ר ישראל אריה כץ מפעיה"ק).

שב"ק פר' ויגש ז' טבת

לרגל הצפיפות הגדולה בהיכל המתיבתא עם הגידול והריבוי של קהל אנ"ש, החלו להתפלל כל תפילות השב"ק בצל כ"ק מרן שליט"א בהיכל הגדול. קבלת שבת התפלל לפני העמוד - הרה"ג ר' יקותיאל יהודה שליט"א מפעיה"ק - נכד כ"ק מרן שליט"א.

בזמירות בשוה"ט שנערך בהיכל המתיבתא התכבדו, כל מקדש - הרה"ג רבי ישעי' שוורץ שליט"א נכד כ"ק מרן זי"ע ורב ביהמ"ד קהל חסידים בביתר, מה ידידות - הרה"ג רבי צבי אלימלך הורוביץ שליט"א רב בית מדרשנו דברי חיים בכפר גנים בפתח תקוה. וזמרו תנו שבת. י"ה ריבון - הרה"ג ר' נטע למברגר שליט"א מנה"ר וראש כולל במבצר התורה בירושלים עיה"ק.

בברהמ"ז על הכוס התכבד - הגה"צ אב"ד קהלותנו הק' בארה"ב וראש הישיבה שליט"א. שבע ברכות (לחתן מורנו אריה דב נ"י בה"ר מרדכי ברוך בלומנטל, עם ב"ר יחיאל חנה לאנגסאם מנכ"ל מוסדוה"ק באלעד, ולחתן החבר שמעון נ"י ב"ר חיים מאיר איימר מברכפלד, עם ב"ר פנחס באנדא מפעיה"ק) - בירך מרן שליט"א. אח"כ זמרו 'צמאה נפשי וי"ה אכסוף'.

אח"כ נערך שמחת השלום זכר לבן הר"ר ישראל

תיבות לרמזו על שבעה ספרים שבתורה, מעתה את השמים ואת הארץ מה היה דורש בהן. והנה אחז"ל בגמ' פסחים (דף ח' ע"ב) דדרש איסי בן יהודה דשלוחי מצוה אינן ניזוקין מדכתיב ולא יחמוד איש את ארצך, מלמד שתהא פרתך רועה באפר ואין חיה מזיקתה תרנגולתך מנקרת באשפה ואין חולדה מזיקתו, הלא דברים ק"ו מה אלו שדרכן לזוק אינן ניזוקין בג"א שאין דרכם לזוק על אחת כמה וכמה עי"ש, ובתוס' שם (מלמד) דיליף לה מריבוי המקרא דכתיב את ארצך, את הטפל לארצך.

עפי"ז יבואר היטב דיעקב שהיה סבור כי טורף טורף יוסף, אף ששליח מצוה היה, הוכיח מכך דלא דרשינן את דאת ארצך להא דשלוחי מצוה אינן ניזוקין, ועל כן לא דרש נמי את השמים ואת הארץ ואת אינו נמנה בחשבון, וא"כ לא אמרינן דלכך נקט בבראשית שבעה תיבות לומר דשבעה ספרים הן, אלא כמ"ד דחמשה ספרים הן, וא"כ אין שום הוכחה לכך שבנסיעה בדרך יש למעט בלימוד התורה, לכן לא הזהירן על כך. אבל יוסף שידע את האמת שאכן לא ניזוק, ושפיר דרשינן 'את ארצך' דשלוחי מצוה אינן ניזוקין, וה"נ את דפסוק את השמים ואת הארץ אתי לרמז דשבעה ספריהם כי ספר ויהי בנסוע הוא ספר בפני עצמו כדי ללמד שבשעת הנסיעה יש למעט בלימוד, לכך הזהירם אל תרגזו בדרך, אל תתעסקו בדבר הלכה, ודו"ק. עכ"ד ודפח"ח.

וע"פ דרכו אפ"ל עוד, בהקדם מ"ש בפלח הרימון (אופן י') בענין שקינאו השבטים ביוסף על שעשה לו אביו כתנות פסים, וכי יעלה על הדעת שבגין דבר כזה ינטרו לו שנאה, אלא שכתנות הפסים היה בגדיו של אדה"ר שעשה לו הקב"ה כאמור (בראשית ג, כא) ויעש ה' אלוקים לאדם ואשתו כתנות עור וילבישם, ואח"כ לקחם נמרוד ועשיו לקחם מנמרוד כפרש"י עה"פ (בראשית כו, טו) את בגדי עשיו החמודות, ובגדים הללו היו בגדי כהונה, (כמ"ש הכהן"ט עה"פ (בראשית ג, כא) ויעשה ה' א לאדם ולאשתו כתנות עור וגו', וז"ל ב'

שיש בפסוק ולכל היר החזקה, שהוא סוף התורה, ובפסוק ובנחה יש בו ז' תיבות כמו שיש בפסוק בראשית שהוא תחלת התורה, לומר שהוא חשוב ספר תורה בפני עצמו. הרי דישנם שבע תיבות בפסוק בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ, לרמז שהתורה חלוקה לשבעה ספרים. מעתה י"ל דהיינו טעמא דכתיב 'את' השמים 'ואת' הארץ כדי שיהיו שבעה תיבות לרמז שהוא ספר בפנ"ע.

והנה כבר הק' הכלי יקר (פר' בהעלותך) דהדבר יפלא לעין כל ששני פסוקים של 'ויהי בנסוע' נקבעו כספר בפני עצמו, ומה גם שהרי התורה ניתנה למצותיה, ובפסוקים אלו לא נאמר שום מצוה הוראה, עי"ש. וי"ל דהכתוב בא ללמד שההולך בדרך אל יעסוק בעיון בדבר הלכה, וכהא דאמר להם יוסף לאחיו שלא יתעסקו בדרך בדבר הלכה, לפיכך פרשת ויהי בנסוע אין בה אלא שני פסוקים בלבד, ללמדנו שבנסיעה בדרך יש למעט בלימוד העיון. (ראה בתפארת יהונתן שם דלכן אמר שם ויהי בנסוע וכו' קומה ה' ויפוצו אויביך, דכאשר העם נסעו ולא עסקו בתורה בהליכתם כדי שלא תרגז עליהם הדרך, ושוב היו עלולין להיזק ע"י המשמינים, לפיכך התפלל משה וביקש קומה ה' ויפוצו אויביך וגו' עי"ש).

אלא שהתוס' בתענית שם (ד"ה אל) הביאו מהמדרש, שאמר להם יוסף לאחיו אל תפסיקו מדבר הלכה. וא"כ אדרבה יש להרבות בלימוד בדרך, והדק"ל מפנ"מ ב' פסוקים הללו הם ספר בפנ"ע, וצ"ל דהך מדרש קאי אליבא דרשב"ג דהתורה חמשה ספרים הן, ופסוקים הללו אינם ספר בפנ"ע ולא שמעינן מינה דאין ללמוד בדרך. נמצא לפי"ז דדב"ז אם ראוי דיקא ללמוד בדרך או אדרבה שלא להתעסק בדבר הלכה בדרך, תליא אם יש בתורה שבעה ספרים או חמשה.

וזהו שאמרו שאל רבי ישמעאל את ר"ע כשהיו מהלכין בדרך דייקא, דכאשר היו עוסקים בתורה בהליכתם, אז נתעורר לשאול על כך דחזינא דסבירא לך דויהי בנסוע אינה ספר בפני עצמו, והיינו דחמשה ספרים הן, וא"כ אין לומר דלכן נכתב את השמים ואת הארץ כדי שיהיו שבעה

גבוה קזכו ס"ל דכהני שלוחי דרחמנא נינהו הוי, ומ"ד דהמתנות נתונים להם מבנ"י חלף העבודה ס"ל דשלוחי דידן נינהו עי"ש, וכ"כ בשתי ידות (פר' צו דף ע"ז סוף טו"ב).

ויש לבאר הדברים, עפימ"ש האחרונים דשפיר י"ל דכהני שלוחי דידן נינהו ואף דאנן לא מצינן למיעבד מ"מ שפיר מצינן למיעבד לכהני שלוחי, ע"פ מ"ש המחנה אפרים (הל' שלוחין ושותפין סי' י"א) לגבי עשיית מעקה ע"י פועל עכו"ם, והביא מהא דב"מ (דף י' ע"א) דס"ל לר"נ דהמגביה מציאה לחברו לא קנה חברו, ואותביה ליה ממתני' דהשוכר את הפועל לעשות עמו מלאכה היום מציאתו לב"ה, אלמא דהמגביה מציאה לחברו קנה חברו, ומשני שאני פועל דכידו של ב"ה דמי, ואיכא למידק בה דמ"ש פועל משליח בעלמא אי משום דיד פועל כיד בעה"ב שליח נמי קי"ל שלוחו של אדם כמותו וכבעה"ב דמי, ואפ"ה ס"ל דלא קנה חברו. אבל פי' דמלתא הכי הוא דשליח שאני משום דאין אדם יכול לעשות שליח שיזכה לו במקום שחב לאחרים, משא"כ בפועל דכיון דפועל גופו קנוי לבעה"ב לגמרי חשיב ידו כיד ב"ה ממש, ונמצא שאין דין הפועל והשליח שוים דשליח שרוצה לזכות לחברו היינו היכא דקא מכוין לזכות לחברו, אבל אי לא כיון לזכות לחברו לא קנה חברו, אפי' למ"ד המגביה מציאה לחברו קנה חברו, אבל פועל שנשכר לכל מלאכת בעה"ב ואפילו למציאה אפילו אי בשעה שהגביה המציאה לא היה בדעתו להגביה אלא לעצמו הרי היא של בעה"ב כל כמה דלא הדר ביה בהדיא, ומהי"ט שפיר מקיים המצוה אפי' ע"י פועל עכו"ם דלאו בני שליחות נינהו, דמ"מ מדין יד פועל כיד בעה"ב נחשב כאילו הוא בעצמו עשה, עי"ש.

ויסוד הדברים כבר כתבם הש"ך (סי' ק"ה סק"א), שכתב לתרין עד"ז שיטת רש"י (ב"מ דף י' ע"א) דבעשאו שליח מהני תפיסה אפי' בחב לאחרינא, והקשו התוס' שם ובכמ"ק מהא דכתובות (כתובות דף פ"ד ע"ב) דיימר בר חשו הוי מסיק ביה זוזי בההוא גברא, שכיב ושביק ארבא, א"ל לשלוחיה

במסורה הכא ואידך גבי אהרן וילבשם כתונת ללמד שעשה הקב"ה לאדה"ר בגד"כ, וח' תיבות בזה הפסוק כנגד ח' בגדי כהונה). ועיין במעגלי צדק (פר' וישב) שביאר דכתונת פסים היה המעיל, והבאנו דבריו במק"א.

וכיון שקודם מתן תורה היה העבודה בבכורים היו ראויים בגד"כ להבכור שיהא משמש בהם בעבודה, ובגין כך זכה בהם יעקב שהרי קנה הבכורה מן עשיו, וכאשר ראו השבטים שיעקב נתן כתונת זה ליוסף שיהא עומד ומשמש לפני ה' בכהונה הרע להם וכו', וביאר שם בפלח הרימון דהשבטים סברו דכהני שלוחי דרחמנא נינהו עי"ש מש"כ לדרכו.

ובפשטות י"ל עד"ז, דהשבטים סברו כיון דכהני שלוחי דרחמנא נינהו לכן לא יתכן שיעקב יקח הכהונה מן ראובן הבכור שנבחר מן השמים לשמש בכהונה השייכת לבכור ויתננה ליוסף, אבל יעקב ויוסף סברו דכהני שלוחי דידן נינהו ושפיר הכח ביד יעקב העומד בראש עדת בני' למנות השליח כרצונו, והבן. לכך הסירו ממנו דייקא את כתונת הפסים לרמוז שאינו ראוי לשמש בכהונה.

ולכן כאשר ראה יעקב את כתונת הפסים של יוסף (שהיה נגד כהונה) טבולה בדם, הוכיח מזה דעונשו בא במדה כנגד מדה יען אשר לא היה ראוי למסור את הכהונה ליוסף, כיון דהני כהני שלוחי דרחמנא נינהו על כך התאונן ואמר כתונת בני הוא וגו' כי ארד אל בני אבל שאולה, יען שהוא הוא הגורם לכל זה.

אלא דלכא' היאך יתכן דכהני שלוחי דידן נינהו, הרי אמר רב הונא בריה דרב יהושע (קידושין, דף כ"ג ע"ב) הני כהני שלוחי דרחמנא נינהו, דאי ס"ד שלוחי דידן מי איכא מידי דאנן לא מצינן למיעבד ושלוחי דידן מצי עבדי עי"ש.

ואמרת מכבר די"ל עפימ"ש בתפארת הגרשוני (פר' בהעלותך), דהך מילתא אם כהני שלוחי דרחמנא או שלוחי דידן, תליא בהא אם כהנים משלחן גבוה קזכו במתנות או שהשי"ת ציוה שבנ"י יתנו להם חלף עבודתם, דמ"ד דמשלחן

ובשו"ת מוצל מאש (סי' נ"ד) כתב בתו"ד, בדבוחק י"ל בדעת הרא"ש בחולין (פ"י סימן ח') דדווקא גבי לוי נאמר חלף עבודתם, דקרא גבי לוי הוא דכתיב, משא"כ במתנ"כ אינו חלף עבודתם ואינו שכר עבודה, ורק ללוים המה חלף עבודתם וציין למ"ש הרשב"ץ בזהר הרקיע (מצוה נ"ו), וז"ל, שנראה מלשון הכתובים בפר' צו שהמתנות הם בשכר העבודות, כגון שיירי מנחות וחזה ושוק ולחמי התודה ועור העולה ובשר חמאות ואשמות עי"ש, ואולם בשו"ת מהרי"ט צהלון (ח"א סי' ק"ד) כתב דלכהנים אינו שכר עבודה, וכתב שם דלכן קרוי בכל מקום מתנות כהונה, ולא שכר כהונה, כי אינם שכר אלא מתנה, עי"ש.

ובשו"ע או"ח (סי' נ"ג סכ"ב) שלח ציבור בשכר בשכר עדיף טפי מבנדבה, וציין המהרש"ם בדעת למ"ש בדרכי משה בשם או"ז דעדיף ש"ץ בשכר כיון שהוא דומיא דכהנים ולוים שהיו לוקחים תרומה ומעשר חלף עבודתם, וכ"ה בשו"ת מהר"ם בר ברוך החדשות (סי' קי"ב), ומבואר דס"ל דהמתנ"כ הוא שכר עבודה, וכתב המהרש"ם שכן נראה דעת הרע"ב בשקלים (פ"א מ"ג) בהא דאין ממשכנין את הכהנים על מחצית השקל מפני דרכי שלום, וכתב הרע"ב לפי שעבודת הקרבנות עליהם חולקים להם כבוד וסומכים עליהם שלא יעכבו את שקליהם, וא"נ יעכבו ולא יתנו ביד מתנה עליהם שיהיה להם חלף עבודתם כמו שנותנים מתרומת הלשכה לשאר עושי מלאכת הקודש עכ"ל, עי"ש.

וכן מבואר ברש"י בערכין (דף ל"ד ע"א ד"ה הכא), בהא דאמרינן בגמ' דשדה אחוזה אינו כקרבנות שנא' בהם איש את קדשיו לו יהיו משום דקדשיו לאו ברשותו והכא ברשותו, ופרש"י כלומר לא מכח דידיה קא שקיל להו אלא משולחן גבוה בשכר עבודה עכ"ל, הרי להדיא דבקדשים נוטל הכהן בשכר העבודה. וע"ע ברש"י ב"ק (דף ק"ט ע"ב) בהא דתנן מנין לכהן שבא ומקריב קרבנותיו בכל עת ובכל שעה שירצה ת"ל ובא בכל אות נפשו ושרת ומנין שעבודתה ועורה שלו ת"ל ואיש

זיל תפסיה ניהליה, אזל תפסה, פגעו ביה רב פפא ור"ה בריה דר' יהושע א"ל את תופס לבע"ח במקום שחב לאחרים ואר"י התופס וכו', ומוכח להדיא דאפי' בכה"ג דעשאו שליח אמרינן הך דהתופס לבע"ח במקום שחב לאחרים לא קנה, וכתב הש"ך וז"ל, דמ"ש רש"י מאחר שלא עשאו שליח לתפוס, כונתו ששכרו להיות שלוחו לתפוס, וכונת רש"י בזה דלא תקשי מאי משני התם בפ"ק דמציעא שאני פועל דידו כיד בעה"ב, והא פשיטא דאין פועל משועבד לבעה"ב כעבד כנעני דנימא דהוי כיד בעה"ב עצמו דהא מציאת ע"ע לעצמו, אלא וודאי שאני פועל ששכרו ללקט מציאות כדאיתא בש"ס נמצא דהוי שלוחו וכיון ששכרו להיות שלוחו הוי ידו כידו, עי"ש, (ועי"ש בתומים ובנתיבות, וכן בנתיבות סי' קפ"ה).

מעתה להמבואר בקצוה"ח (סי' רמ"ג סק"ד) דמתנות כהונה הוי כשכר עבודה כאמור בקרא חלף עבודתם, ועפי"ז כתב לחלק בין מתנות עניים למתנ"כ עי"ש, נמצא דהכהנים שמקבלים שכרם מאת בני"י עבור עבודתם חשיבי כפועלי דידן דאין צריך בהו דיני שליחות, לכך אף דאנן לא מצינן למיעבד אפ"ה שפיר הוי כשלוחי דידן מדין יד פועל כיד בעה"ב, (עיין שו"ת מהרש"ם ח"ב במפתחות ליו"ד סי' ר"י, וח"ו סי' כ"ד, ח"ט סי' קס"ג, כרם אפרים לבעמח"ס צל"ח החדש מאמר ד' דף מ"א ע"א, ומש"כ בזה בשו"ת קנאת סופרים סי' ל"ג, ומה שהשיב עליו בכלי חמדה פר' פנחס עמ' קט"ו מדפה"ס, וע"ע זרע אברהם להר"א לופטביר סי' נ"ב אות ד', חקר הלכה אות ש' סי' י"ד בנדמ"ח עמוד תת"ח, חשן אהרן חו"מ סי' מ"ה).

אלא דבהא מילתא אם מתנות הכהונה הוי כשכר עבודה מאת בני"י או דמשמאי קזכו להו, מצינו בזה פלוגתא דרבוותא, דהנה אמה"כ (כמדבר י"ח, כ"א) ולבני לוי הנה נתתי כל מעשר בישראל לנחלה חלף עבודתם אשר הם עובדים את עבודת אהל מועד, ונחלקו המפוי' אם רק על הלוים דווקא אמרה תורה שמקבלים מעשר חלף עבודתם, או דה"ה במתנות כהונה שהכהנים מקבלים דהו"ל חלף עבודתם.

את קדשיו לו יהיו וכו', ופרש"י שעבודתה שכר עבודתה, עי"ש.

ובשיטמ"ק שם ומנין שעבודה ועורה שלו וכו', פירש"י ז"ל עבודה אכילת בשרה שהוא שכר עבודה, ואינו מחוור בעיני שהרי כהן חולה או זקן נותן להקריב לכל כהן שירצה ועבודתה ועורה לאנשי משמר וכהן בע"מ נותן להקריב לאנשי משמר ועבודתה ועורה שלו, ורבי חננאל ז"ל פירש עבודת מתנותיו שנאמר עבודת מתנה, ונ"ל משום דכתיב ואכלו אותם אשר כופר בהם מלמד שהכהנים אוכלים ובעלים מתכפרים נמצא שהאכילה היא העבודה, הרשב"א ז"ל, הרי שנחלקו הראשונים אם אכילת הכהנים הו"ל בתורת שכר עבודתם או דהו"ל מצוה בפנ"ע.

והמהרש"ם שם ציין עוד לשו"ת בית יצחק (או"ח סי' י"ג), שדייק מדברי רש"י בקידושין (דף נ"ג ע"א) דהא דבע"מ חולק עם אחיו הכהנים משום שהיו מתליעים בעצים, ומשמע דהוי חלף עבודתם, ובתו"ד הביא שם דברי הקצוה"ח הנ"ל דס"ל שהוא כחלף עבודתם, אמנם ביד אפרים (יו"ד סי' ס"א) האריך לחלוק על הקצוה"ח הנ"ל דבוודאי אינו בשכר עבודה כלל, עי"ש בדע"ת שציין לכמה דברי הראשונים בענין זה, [וכן הביאו מרכינו מיוחס (פר' קרח יח, ח) וכן במאירי בקידושין (דף ו' ע"ב) דנקטו דקרא חלף עבודתכם קאי גם על הכהנים, ועיין רדב"ז (ח"ב ס' תשצ"ו ד"ה עוד כתב) שכתב דהיינו טעמא דרבי שמעון דאמר בחולין (דף קל"ב ע"ב) דכל כהן שאין מודה בעבודה אין לו חלק במתנות כהונה, דכיון דמתנות הכהונה הוא שכר שנתן המקום לכהנים על עבודתם לכך מי שאינו מודה בעבודה ובקדושתה למה יזכה במתנות, עי"ש.

ובסו"ד כתב המהרש"ם, ומצאתי בספרי פר' קרח מפורש פלוגתא דר' יאשיה ור' יונתן בזה, ואולי י"ל דלא פליגי אלא מר אמר חדא ומר אמר חדא ע"ש ותבין, והמהדיר ציין ע"ז לדברי הספרי פר' קרח עה"פ (במדבר י"ח, א) ויאמר ה' אל אהרן אתה ובניך ובית אביך אתך תשא את עון המקדש ואתה ובניך אתך תשא את עון כהנתכם, ר'

יאשיה אומר שאם זרק את הדם כראוי ואינו יודע לשם מי זרקו וכו' שהכהנים נושאים עון על כך, ת"ל אתה ובניך וגו' תשא את עון המקדש, ר' יונתן אומר מנין אתה אומר שאם זכה בבשר קודם זריקת דמים ובחזה ושוק הקמר חלבים שהכהנים נושאים עון על כך ת"ל אתה ובניך תשא את עון כהנתכם, עי"ש בדע"ת.

ולכאו' אין מובן מנין הוציא מדברי ר' יאשיה ור' יונתן אלו דקמיפלגי בהא אם הוי שכר עבודה, אלא שכנראה כוונתו למה דאי' בספרי עה"פ חלף עבודתם, כל מצות כהונה קנאו ה' ונתנו לכהנים וזו חלף עבודתם דברי ר' יאשיה, ור' יונתן אומר אף זו קנאו השם ונתנו ללוים שנא' וכל מעשר הארץ וכו' עכ"ל, והיינו דקמיפלגי אי חלף עבודתם נאמר גם לכהנים או רק ללוים, דלר' יאשיה ס"ל דכל מתנות הכהונה קנאו ה' ונתנו לכהנים חלף עבודתם כשכר עבודה לכהנים, ולר' יונתן לא ס"ל דהוי שכר עבודה אלא דקמ"ל דגם במעשר השי"ת קנאו והוא הנותנו ללוים, ונראה ששגגה הוא ביד המהדיר, שוב ראיתי שכן מפורש בשו"ת מהרש"ם (ח"ב סי' ר"י במפתחות, וכן בח"ו סי' כ"ד וסי' קל"ז) שהביא דברי הספרי הללו עי"ש.

ויל"פ מ"ש ר' יונתן אף זו קנאו השם וכו', דבכך השיב על דברי ר' יאשיה דאמר דניתנו מתנ"כ לכהנים חלף עבודתם, וע"ז השיב ר' יונתן אף זו קנאו השם ונתנו ללוים, רצ"ל דבהכרח דמה שמקבלים הכהנים אינו בתורת שכר על העבודה שהרי אף ללוים נאמר כך ואע"פ דאין אצלם עבודת המזבח, וע"כ דאינו בגדר שכר העבודה ודו"ק, שוב מצאתי גם בהגהות הגאון בעל שו"ת שו"מ על הספרי (הגדמ"ח מחדש בשם גליון הספרי), שציין על דברי הספרי הללו לדברי הקצוה"ח והיד אפרים הנ"ל, שנחלקו אם חלק הכהנים הו"ל בגדר שכר על עבודתם, וכתב דצ"ג שלא הרגישו שהדברים מפורשים בספרי.

היוצלמ"ז דשפיר יש מקום לומר דכהני שלוחי דידן נינהו, ואע"ג דאנן לא מצינן למיעבד שפיר עושים בשליחות דידן משום דהוי כפועלי דידן

בכך דמקבלים שכר עבודה ויד פועל כיד בעה"ב, וכ"ז שייך רק א"נ דמתנות הכהונה הוי שכר חלף עבודתם, משא"כ אי נימא דכהנים משלחן גבוה קזכו וא"כ אין לכהנים שכר עבודה כלל ואין דינם כפועל, בהכרח דהדרין בהו ככל דיני שליחות וכיון דאנן לא מצינן למיעבד שלוחי דידן נמי לא מצי עבדי, וצ"ל דשלוחי דרחמנא נינהו.

וע"ד פלפול י"ל דר' יאשיה ור' יונתן למעמייהו אזלי, במאי דאיפלוגי בעלמא (ב"מ דף צ"ד ע"ב ובכמ"ק) דלר' יאשיה בכל מקום דכתב רחמנא שני ענינים שניהם כאחד במשמע וצריך קרא לחלק, משא"כ ר' יונתן ס"ל דכל אחד ואחד בפני עצמו במשמע עד שיפרט לך הכתוב יחדיו, ועל כן כיון דהפרשה מתחיל (במדבר יח, ח-כא) וידבר ה' אל אהרן ואני הנה נתתי לך את משמרת תרומתי לכל קדשי בני ישראל לך נתתים למשחה ולבניך לחק עולם, זה יהיה לך מקדש הקדשים וגו', וזה לך תרומת מתנם לכל תנופת בני ישראל וגו', ובהמשך נאמר ולבני לוי הנה נתתי כל מעשר בישראל לנחלה חלף עבודתם אשר הם עובדים את עבודת אהל מועד, הרי שפתח הכתוב בכהנים ומסיים בלויים, לכך ר' יאשיה קאי לשיטתו דלחלק צריך קרא ובלא"ה הכל כאחד במשמע, לכך ס"ל דמ"ש קרא חלף עבודתם קאי גם על חלק הכהנים דכתיב למעלה, והיינו דגם הכהנים מקבלים מתנ"כ בשכר חלף עבודתם, אבל ר' יונתן דס"ל דכל אחד ואחד בפני עצמו במשמע ואין צריך קרא לחלק, ס"ל דה"נ לא קאי קרא רק על הלויים דכתיבי בהאי קרא ולא על הכהנים.

וביותר י"ל הכי, עפי"מ שאמרנו מכבר דהא דפליגי אי לחלק צריך קרא, תליא בכך אי בעלמא דרשינן וי"ו, דמאן דדריש וי"ו טעמיה משום דוי"ו יתירה ענינו להיות מוסיף על ענין ראשון, כמ"ש רש"י בפר' בא (יב, כט) עה"פ וה' הכה כל בכור, כל מקום שנאמר וה' הוא ובית דינו שהוי"ו לשון תוספת הוא כמו פלוני ופלוני עכ"ל, הרי דאי דרשינן וי"ו נקטינן דהוי"ו להוסיף בא, ולכן לחלק צריך קרא, ועל כן כיון דאמה"כ ולבני לוי הנה

נתתי כל מעשר בישראל לנחלה חלף עבודתם, א"כ לר' יאשיה דלחלק צריך קרא הוי"ו בא להוסיף דגם הכהנים בכלל וכנ"ל ושמחתי מאוד כששוב הראוני מש"כ בחזקוני בשם הספרי שדרשו וי"ו דולבני לוי דמוסיף על ענין ראשון, יעו"ש, וכ"ה ברבינו בחיי שם. משא"כ לר' יונתן דס"ל דלחלק לא צריך קרא דלא דרש וי"ו, לדידיה לא קאי רק על הלויים, ודו"ק.

ובסנהדרין (דף פ"ה ע"ב) ת"ר אביו ואמו קלל לאחר מיתה וכו' הניחא לר' יונתן אלא לר' יאשיה מאי איכא למימר, דתניא איש איש מה ת"ל איש איש לרבות בת טומטום ואנדרוגינוס, אשר יקלל את אביו ואת אמו אין לי אלא אביו ואמו אביו שלא אמו אמו שלא אביו מנין, ת"ל אביו ואמו קלל אביו קלל אמו קלל דברי ר' יאשיה, ר' יונתן אמר משמע שניהם כאחד ומשמע כל אחד ואחד בפני עצמו עד שיפרט לך הכתוב יחדיו, מנא ליה, נפק"ל מומקלל אביו ואמו מות יומת, ואידך ההוא מיבעי ליה לרבות בת טומטום ואנדרוגינוס, ותיפוק ליה מאיש איש, דברה תורה כלשון בני אדם, ע"כ דברי הגמ'. היוצלמ"ז דאי אמרינן כר' יונתן דמשמע שניהם ומשמע כל אחד בפני עצמו עד שיפרט הכתוב יחדיו ולא צריך קרא לחלק, א"כ שפיר ילפינן מאביו ואמו קלל דגם לאחר מיתה חייב, ומומקלל אביו ואמו לטומטום ואנדרוגינוס, ולא דרשינן איש איש דס"ל דברה תורה כלשון בני"א, משא"כ לר' יאשיה דאיצטריך אביו ואמו קלל לחלק דרשינן להא דחייב לאחר מיתה מומקלל אביו ואמו, וטומטום ואנדרוגינוס ילפינן מאיש איש ואמרינן לא דברה תורה כלשון בני אדם.

וכתבו בספרי דרוש (ראה דברי פנחס פר' אמור דף ל. ובנטיעות אדר סי' כ"ד לש"ש, דף ס"א) דהא דפליגי בעלמא אם דרשינן את, תליא אם אמרינן דברה תורה כלשון בני"א, דבלשון בני"א רגילות הוא לומר 'את' ולא הוי יתורא כלל, ולכן אם דברה תורה כלשון בני"א לא דרשינן את, משא"כ אליבא דמ"ד דלא דברה תורה כלשון בני"א דרשינן את דיתורא הוא.

מעתה יבואר דבתחילה כאשר הלכו השבטים

להחתם סופר בפרשתו, עה"פ וירא את העגלות) ראה עגלות צב שיביאו הנשיאים למשכן כמה דאת אמר (במדבר ז, כ) שש עגלות צב, מיד ותחי רוח יעקב אביהם, שראהו עומד בצדקו, עכ"ל, וכע"ז במסורה ב"פ העגלות, הכא וירא את העגלות, ואידך ויקריבו הנשיאים וגו' שש עגלות צב, וצ"ע שייכות ענין עגלות המשכן להכא.

ויבאר עפ"י מה שאיתא במדרש בפר' חנוכת הנשיאים דבר נורא (במדבר יג, יח), 'תני בשם רבי מאיר, עד עכשיו הן העגלות והפרות קיימות ולא הוממו ולא הזקינו ולא הטריפו ולא נשברו, והלא דברים ק"ו מה אם העגלות שנדבקו במלאכת אהל מועד ניתן להם הוויה עד שיהיו קיימות לעולם, ישראל שהם דבוקים בהקב"ה על אחת כמה וכמה, שנאמר (דברים ה, ד) ואתם הדבקים בה' אלוקים חיים כולכם היום, עכ"ל. וכוונת הדברים דאם אלו שמחזיקים את המשכן נשארים קיימים לעולם, כל שכן ישראל הדבקים בהקב"ה ודאי יהיו קיימות לעולם. והרי לפנינו דבר פלא עצום שחזוק גדול בצידו שלעולם ועד לא תהיה פרידה בינינו לבין אבינו שבשמים. ואף אם יפלו ממדריגתם וידמו כי חלילה כבר אפס תקוותם, מ"מ ידעו שישראל קיימים לעולם, ק"ו מהעגלות והפרות הקיימים לעולם, ותמיד יש לו לאדם תקנה ויוכל לחזור לאביו שבשמים.

ועפ"ז אפשר לומר, דהנה כאן כשצפה יעקב אבינו שכל ענין יוסף ומציאתו עתה היא ראשית התגלגלות גלות מצרים, שהיא שורש כל הגלויות שיהיו אח"כ כנודע (ראה בני יששכר, מאמרי כסלו מבת, מאמר ב, אות כה), ולכן נמנים רק ארבע גלויות ללא גלות מצרים כי היא שורש הכל. על כן היה יעקב אבינו מיצר ודואג איך ישרדו בניו בגלותם, ובפרט איך יישארו עם ה' אלה להיות דבקים בה' אלוקים בגלות המר, והרי עלולים הם ליפול מטה מטה בבחי' נפלה לא תוסיף קום ח"ו, ושמא לא יהיה להם חלילה תקוה ותקנה.

על כן אמר השי"ת ליעקב (בראשית מו, ג) אל תירא מרדה מצרימה וגו', כי כאמור היה יעקב ירא ודואג על בניו אחריו בכל גלויותיהם, והבטיח לו הבוכ"ע שלא יירא ולא ידאג כי 'אנכי ארד עמך מצרימה ואנכי

למצרים בעוד שהיה יעקב סבור כי טרוף טורף יוסף, ודן בעצמו שלכן נענש ביוסף כיון דלא היה רשאי להעביר הבכורה מראובן שנבחר מהשי"ת דכהני שלוחי דרחמנא נינהו, והיינו דלא יתכן דהם שלוחי דידן דמי איכא מידי דאיהו לא מצי עביד ושליח מצי עביד, דאין לומר דהכהן דינו כפועל אשר יד פועל וכו', דזה אינו דמתנ"כ של הכהנים אינם חלף העבודה שזה נאמר רק לגבי הלויים, דלחלק אין צריך קרא, כדמוכח מהא דנקטינן דדברה תורה כלשון בנ"א, ולא דרשינן איש איש וא"כ בהכרח דהא דמקלל חייב באביו לחוד ובאמו לחוד משום דלחלק לא צריך קרא, לכך כיון דדברה תורה כלשון בנ"א ממילא דלא דרשינן את, ולא דרשינן את השמים ואת הארץ, לומר דלכך נאמר בכראשית שבעה תיבות לרמוז לקרא ובנוחה יאמר וכמ"ד דשבעה ספרים הן, אלא כמ"ד דחמשה ספרים הן, וא"כ אין שום הוכחה לכך שבנסיעה בדרך יש למעט בלימוד התורה, לכן לא הזהירים על כך.

אבל כאשר נתוודע להם יוסף, ונודע כי ה' עמו דהלכה כמותו דשפיר כהני שלוחי דידן נינהו, והיינו יען שיש להם דין פועל דכיד בעה"ב, משום דמתנ"כ הם חלף העבודה דקרא קאי גם על הכהנים דלחלק צריך קרא, ולפי"ז בהכרח דלא דברה תורה כלשון בנ"א, וממילא דדרשינן את, ומ"ש את השמים ואת הארץ לרמוז על ז' תיבות בפסוק ובנוחה יאמר וכמ"ד דשבעה ספרים הם, וצ"ל דויהי בנסוע ספר בפני עצמו כדי ללמד שבשעת הנסיעה יש למעט בלימוד, לכך הזהירים אל תרגזו בדרך, אל תתעסקו בדבר הלכה, ודו"ק.

התורה היה עה"פ בפרשתו (בראשית מה, כו) וידברו אליו את כל דברי יוסף אשר דיבר אליהם וירא את העגלות אשר שלח יוסף לשאת אותו ותחי רוח יעקב אביהם. וברשי"י ששרתה עליו שכינה.

ובמדרש (הובא בספר חנוכת התורה בפרשתו, ובמתנות כהונה על המדרש; וראה בעלי התוספות על התורה בפרשתו, עה"פ וידברו אליו את כל דברי יוסף; ובתורת משה

עלתה להם מחמת שמשמשים את השכינה, כ"ש וק"ו לנפשות ישראל שישארו דבקים בה' אלוקיהם לעולם.

וזהו שנגלה עליו ה' במראות הלילה שהראה לו הגלויות הדומין ללילה (ראה פסחים דף ב' ע"ב), ואז אמר לו אל תירא מרדה מצרימה וגו' ואנכי אעלך גם עלה, כפי שנוכחת לראות ולמדת קל וחומר ממלאכת המשכן שנתעסקת בו וענין העגלות שראית, ומוזה תדע ותבין שאין לך סיבה לחשוש על נפשות זרעך בגלות, כי לכל נפש ונפש מישראל יש תקווה, וכל מי שמכונה בכלל זרע אברהם יצחק ויעקב הם בכלל הזה שלא ידח ממנו נידה, ובכל זמן שהוא ובכל מקום שהוא ובכל מצב שהוא אף כי נפל ומעד הרבה, מכל מקום תמיד יוכל להתחזק באלוקיו ולשוב למקור שורש מחצבתו.

יום שב"ק

תפילת שחרית התפלל לפני העמוד - הרב מרדכי ברוך בלומנטל סגן מנה"ר ת"ת דרכי אבות פעיה"ק. בעליות התכבדו, כהן - הדומו"צ הרה"ג רבי מרדכי לוינשטיין שליט"א ורא"כ הל' שבת במרכז התורה, לוי - הרה"ח ר' אברהם יהודה טויבער מירושלים עיה"ק, שלישי - הגאון רבי יהודה צבי גלנץ שליט"א רב ביהמ"ד אמרי דבש בנתניה, רביעי - החתן יקותיאל יהודה נ"י בן הרה"ג ר' חיים גולדשטיין מפעיה"ק מח"ס שפע קודש, חמישי - הרה"ג רבי ישראל מנחם למברגר שליט"א מראשי כולל אדירי התורה בב"ב, שישי - מרן שליט"א [ונערך מי שברך וקריאת השם לרגל הולדת הבת להר"ר יעקב טויבער מפעיה"ק מטובי סופרי המלך (בן להבחל"ח הרב מרדכי ז"ל, וחתן שינדלח"ט הרה"ג ר' ישכר דוב אליאס ר"מ בישיבה"ק לצעירים דברי חיים פעיה"ק)], שביעי - החתן מורנו אריה דב בלומנטל נ"י, החתן החבר שמעון איימר נ"י, הרב שמעיה יוספוביץ מקרית הבעש"ט בפ"ת, הרה"ח ר' ברוך פולק מירושלים, הרה"ח ר' אלכסנדר משה בלומנטל מפעיה"ק מראשי גבאי המעמדות, הרה"ח ר' יעקב נוסנצוויג גבאי בית מדרשנו במאנסי, אחרון - הרה"ג רבי זושא בידרמן שליט"א אב"ד לעלוב וכן כ"ק האדמו"ר מלעלוב שליט"א.

מפטיר - הבחור הבר מצוה כמר שמואל אלכסנדר נ"י בן הגה"צ אב"ד קהלותנו הק' בארה"ב וראש הישיבה שליט"א. לאחר העליה פצחו הקהל בשירה לכבוד השמחה.

הגבה - הרב אלכסנדר סנדר רבינוביץ מאלעד (חתן הגה"צ אב"ד מאקאווא אלעד זצ"ל), גלילה - הרה"ח ר'

אעלך גם עלה, וכפל לשונו לומר 'אעלך גם עלה', לרמז על ב' פעמים שיגאלם וינשאים השי"ת, הן מגלות מצרים, וגם משאר הגלויות, שתמיד יהיה ה' עמם ולא יתנם שיפלו ויודחו ממנו ח"ו. ולכן גם נאמר כאן ב"פ 'אנכי' לרמז על נבואת הנחמה (ישעי' נא, יב) אנכי אנכי הוא מנחמכם, שלבסוף יתנחמו ויצאו מגלותם, ויהיו עדיין דבוקים בה' אלוקיהם, ולעולם יהיה ה' עמהם ולא יעזבם ולא יתשם, כי לא יתן להם ליפול לגמרי, ובכל מצב ובכל עת יהיה להם תקומה. ולכן כשבאו האחים הקדושים אל יעקב אביהם ודיברו אליו את כל דברי יוסף שירד יעקב וכל משפחתו למצרים, אז עלו בליבו כל החששות הנ"ל כיצד יתקיימו בניו בגלותם, אבל כאשר וירא את העגלות אשר שלח יוסף ואז ראה בעיני רוחו את העגלות והבקר שישמשו את נושאי המשכן שהם עתידים להיות קיימים לעולם ולנצח נצחים, נשא יעקב אותו ק"ו בעצמו, שישאל שהם דבוקים בהקב"ה על אחת כמה וכמה שיהיו קיימים לעולם, ועל זה ותחי רוח יעקב אביהם ששרתה עליו רוח הקודש, וצפה באותן עגלות הלויים והבין שלעולם לא יקח הקב"ה את רוח קדשו מליבות זרע ישראל, ולעולם תהא רוח אלקים חופפת עליהם בכל מקום שיגלו לשם וכזה נחה דעתו הק'.

עפי"ז יובן המשך העניין כאן שנאמר (בראשית מו, א) ויסע ישראל וכל אשר לו ויבוא בארה שבע, ואיתא במדרשי חז"ל (תנחומא פר' תרומה, ט) שיעקב קודם יציאתו למצרים הלך לבאר שבע כדי לקוץ משם ארזים לקחת עמו למצרים, כדי שיוצאי מצרים יוציאו אותם עמהם לצורך מלאכת המשכן, וכן לקח עץ מאשל שנטע אברהם בבאר שבע כדי שיהיה לכריח התיכון שבקרשים. ולפי דברינו יובן היטב שעשה יעקב את כל ההכנות האלו למלאכת המשכן כדי שגם בזה יהיה חיזוק להליץ טוב על בניו בגלותם ולהתפלל עליהם שיהיו קיימים לעולם כשם שכל קרשי המשכן ויריעותיו וכליו נשארו קיימים לעולם, כדאיתא בגמ' (סוטה דף ט' ע"א) שמעשי ידיו של משה נגנזו ולא שלטו בהם ידי זרים מעולם, וכפי שדרשו חז"ל (יומא דף ע"ב ע"א; סוכה דף מ"ה ע"ב) עצי שטים עומדים שקיימים לעולם, ואם קרשי המשכן כך

חיים מאיר איימר מברכפלד.

תפילת מוסף לפני העמוד התפלל - הרה"ג רבי ברוך שליט"א מירושלים - נכד כ"ק מרן שליט"א.

'קול רינה וישועה באהלי צדיקים' - 'קידושא רבא'

לאחר התפילה נתיישב מרן שליט"א למעמד הקידושא רבא לכבוד השמחה הרבתית בחצר הקודש - היכנס נכדו כמר שמואל אלכסנדר נ"י בן הגה"צ אב"ד קהלותנו הק' בארה"ב וראש הישיבה שליט"א לעול התורה והמצוות. לצדידי מרן שליט"א ישב חתן הבר מצוה נ"י, ובני כ"ק מרן שליט"א.

מרן שליט"א קידש על הי"ש, לאחריה בירך על שני המזונות. כן הביאו על השולחן מרקחת אתרוג כנהוג, ודגים.

במהלכו של השמחה קם חתן הבר מצוה נ"י לומר הדרשה בקול כנהוג, ולאחר זמן הפסיקו אותו בניגון. וניגנו כמה ניגוני שמחה. מרן שליט"א שתה לחיים ואיחל לכל הקהל מברכות קדשו לרוב שמחות תמיד. כן נשא דברים הגה"צ אב"ד קהלותנו הק' בארה"ב וראש הישיבה שליט"א לקשר ענין השמחה שעושים בשב"ק שקודם הבר מצוה.

אח"כ אמר מרן שליט"א:

✽ נראה ליתן טעם למה שנהגו ישראל להתחיל בענין השמחה בשבת שלפני השמחה.

עפ"י הנודע מספה"ק כי יום השבת קודש מאחר את כל נשמות ישראל, וכאשר הביא בספה"ק ישמח משה (פר' תשא, עה"פ כי אות היא ביני וביניכם; וכן שם עה"פ אות היא לעולם; ועוד) מש"כ בשל"ה הק' (מסכת שבת, פרק תורה אור, בהגה"ה ד"ה מצאתי) שמצא כתוב במגילת סתרים שכשם שיש שישים ריבוא נשמות ישראל כך ישנם שישים ריבוא שבתות בימות העולם, יעו"ש. ולכן גם נקראת שבת שלום (עי' שער הכוונות, דרושי ערבית ליל שבת דרוש ב), כי השבת מורה על השלום והאחדות, כנ"ל.

ולזה מקדימין ישראל ענין השמחה עד ליום השב"ק, להורות כי אין שמחתם שלימה רק אם השמחה מאחד את כל כלל ישראל, ויתרבה השמחות אצל כל אחד ואחד, וכאשר רמוז בפסוק על הכתוב (ישעיה סא, י) שוש איש בה' תגל נפשי באלקי, שעיקר השמחה שבשמחתו גם משישים אחרים ונשפע שפע שמחות לרוב לכל אחד ואחד. ובלא זה ערבה השמחה ואין השמחה בשלימות.

ב"ה שנתרבו כאן השמחות, כאשר יש בכאן שמחה משולשת, שמחתן חתן חשוב ב"ה, שמחת

הולדת הבת להר"ר יעקב (טויבער) הי"ו, ושמחת חתן בר המצוה, ובתלת הלא הוי חזקה, ובוודאי יהיה זה חזקה לריבוי של שמחות שיושפע לנו ולכל קהל הקודש. כן יעזרנו ה' אלוקינו להריק לנו שפע שמחות לכל אחד ואחד בשלימות בבני חיי ומזוני רויחי, אמן.

את השוה"ט ד'עתיקא קדישא' ערך מרן שליט"א בהיכל התורה פעיה"ק בהשתתפות בני משפחת המלוכה, ואורחים רבים מבני המשפחה. בברכהמ"ז על הכוס כובד - הרה"ג רבי שלמה למברגר שליט"א אב"ד מאקאווא נתניה ור"מ בישיבה"ק.

התורה בשוה"ט דעתיקא קדישא היה עה"פ בפרשתן (בראשית מו, כט-ל) ויאסר יוסף מרכבתו ויעל לקראת ישראל אביו גשנה וירא אליו ויפול על צואריו ויבך על צואריו עוד, ויאמר ישראל אל יוסף אמותה הפעם אחרי ראותי את פניך כי עודך חי, וברש"י אבל יעקב לא נפל על צוארי יוסף ולא נשקו ואמרו רבותינו שהיה קורא את שמע.

כבר חזרתי פעם ווארט נפלא שאמר לי האברך המו"מ ר"א קאהן בשם זקיני בעל הדברי אמונה מתולדות אהרן צצוק"ל, בטעם שדייקא אז קרא יעקב קרי"ש, דהנה לפעמים ישנו אדם אשר צרות רבות סבבוהו יומם ולילה, אצל אדם כזה אינו רבותא כ"כ במה שמוכן למסור נפשו על קידוש ה', בהיות שממילא אין לו שום נחת מזה העולם, אלא עיקר מעלת המסירות נפש להשי"ת הוא כאשר יש לו לאדם כל טוב, הן עושר וכבוד והן נחת מבניו, ועכ"ז הוא מוכן ומזומן כל רגע למסור נפשו על קידוש שמו ית', זהו מסירות נפש האמיתית.

ולכן יעקב אבינו עד שראה שיוסף חי, היה חושש שקבלת המסירת נפש שלו אינה באמת לאמיתה, בהיות שסבל צרות רבות ורעות, וצרת יוסף העולה על כולנה. אבל כשראה שעוד יוסף חי והיה לו מזה שמחה גדולה, אז שוב קרא קריאת שמע לקבל על עצמו מסירות נפש להשי"ת, וע"ז אמר 'אמותה הפעם', שעתה יכול כבר לקבל עליו מסירת נפש באמת לאמיתה בלתי להשם לברו, עכ"ד ודפח"ח.

ואפשר לבאר עוד, ובהקדם מה שפי' הגה"ק הקול אריה (הובא בפתיחה לספרו) בביאור הכתוב

בגלות מצרים ולא יוטמעו ח"ו בין אותם הרשעים, הרי דמה שהיה נדמה כצרה צרורה נתגלה אח"כ כי למפרע הכל בא מאיתו בחדס וברחמים בלי כל רעה. וזהו שאמר הכתוב ויאמר אלוקים לישראל וגו' אל תירא מרדה מצרימה למרות שנראה לך כמוצר וכצרה גדולה אל תבא מזה לידי צער ואל תתרעם על מדותיו של הקב"ה גם כאשר נראה לך שמצבך בכי רע, כי לגוי גדול וגו', היינו כי בסוף יצמח לך איזה טובה. והראי' לכך ויוסף ישית ידו על עיניך, מכל המעשה שארע עם יוסף הצדיק שלבסוף נגלה לעיני יעקב כל הטובה שיצאה מיד בעל הרחמים. ועל כן רמז בזה דבפסוק מרומז סוד קריאת שמע, כאמור שהוא ענין האמונה בבוכ"ע שגם הרע יש בו טובה והכל בא מאחדות ית'. עכתו"ד הקול ארי' וי"ש שמאריך בדבר זה בדברים נפלאים עד מאד.

על דרך זה פירשו בספה"ק (ברכת יעקב מחתן הגה"ק בעל האמרי יהודה מברעזאן זי"ע, בהקדמה בשם חותנו) רמז הפסוק (תהלים מח, י) דימינו אלוקים חסדך בקרב היכלך, דזה שיעורו, דימינו אלוקים גם מה שנדמה לנו שמתנהג עמנו השי"ת במדת אלוקים שהוא שורש הדין, אבל באמת חסדך שהשי"ת מתנהג עמנו במדך החסד, ואיך בקרבך היכלך היינו מילואי אותיות אלקים שזה עולה בגימטריא כמנין 'חס"ד א"ל כ"ל היו"ם', עכ"ד ודפח"ח.

עפי"ז יש לומר דבכל אותם שנים שלא היה יוסף בבית יעקב אביו, לא הגיע עדיין יעקב למעלה עליונה זו לראות ולהכיר בחוש כי כל מעשי אלוקינו המה אך טוב וחסד, ועל כן ויתאבל על בנו ימים רבים'. אכן כעת נתגלה כל ענינו של יוסף וראה שלמפרע הכל היה אך טוב וחסד מהשי"ת, או אז מיד עמד וקרא קריאת שמע, אשר כאמור זהו כוונתה להכיר כי גם מה שהוא בבחי' 'אלוקינו' הוא 'הוי"ה אחד', והכל הוא חסדים מאתו ית"ש כנ"ל מהקול אריה.

ויתכן לומר מילתא בטעמא שמן השמים הסתירו תחילה מן יעקב אבינו את שליחותו של יוסף וכו', ובגין כל הצטער והתאבל כ"ב שנים, והרי אפי' כאלה שרחוקים אלפי מונים מדרגת יעקב קיבלו גזירת השי"ת באהבה ושתקו ושמו מחסום לפיהם

(בראשית מו, ד) ויוסף ישית ידו על עיניך, דאמרו בזה"ק על פסוק זה דא רוא דקריאת שמע. ותו"ד עפ"י מה שהביא בצל"ח בפסחים (דף נ' ע"א) בשם המגיד מבראד זצ"ל לכאר מאמר חז"ל (שם) לא כהעולם הזה העולם הבא, העולם הזה על בשורות טובות אומר הטוב והמטיב, על בשורות רעות אומר ברוך דיין האמת, העולם הבא כולו הטוב והמטיב, והקשה דנראה כאילו שיש שינוי בין העולם הזה לעולם הבא, והלא גם בעולם הזה על הטובות מברך עליהם הטוב והמטיב, א"כ אין הפרש בעסק הברכה בין ההוה והעתיד.

ומבאר שם דהנה באמת הבוכ"ע מאיתו לא תצא הרעות, והטוב כי לא כלו רחמיו ולא תמו חסדיו כי כל מעשיו אך חסד ורחמים הם, אלא שבעולם הזה נתהווה הסתר פנים עד שלפעמים נראה כי ישנו איזה רעה, ולפעמים באים בני אדם לידי צער וכאב מכל מיני הפרתקאות ואינם יודעין שבאמת יש בכך טובה רבה עבורם, ואמנם לעתיד לבוא כאשר תמלא הארץ דעה את ה', או אז יראו ויבינו כי לא היה שום רע ממנו והכל היה רק טובה מאת הטוב ומטיב, ואז נראה כי כל פעל הוי"ה למענהו (משלי טו, ד) הכל בא משמו הוי"ה ית' שהוא שם הרחמים כי הוא בעל הרחמים המרחם על בריותיו, עכ"ד המגיד שם.

וזהו הרמז באמרינו פסוק (דברים ו, ד) שמע ישראל ה' אלוקינו ה' אחד. דהכוונה דכל מה שנתהווה בעולם הן הטוב והן מה שנראה כרע הכל בא משורש החסד והטוב, וזהו שנאמר שמע ישראל הן מה שנראה שהוא בחי' הוי"ה המורה על רחמים, והן מה שנראה שהוא מבחי' אלוקינו המורה על מדת הדין והגבורה, הכל כאשר לכל ה' אחד רצ"ל הכל הוא אך טוב וחסד מבחי' הטוב כי לא כלו רחמך.

דבר זה למדנו ביותר מפרשתו של יוסף הצדיק, שמתחילה לקחוו אחיו מאת יעקב אביו, והיה נראה כצרה גדולה אשר כמוה לא נהייתה עד אשר יעקב בכה והתאבל עליו ימים ולילות מבלי להתנחם כמובא בכתובים, אולם בסוף נתגלה כמה טובה כפולה ומכופלת היתה בכך, שהרי אחז"ל ראוי היה יעקב לירד בשלשלאות של ברזל וכו', ועוד זאת שבכך הכין השי"ת שיוכלו בני ישראל להתקיים

בידעם כי אבינו שבשמים הוא אב הרחמן וכל מה דעביד רחמנא לטבע היד, כפי שרואים עד דורנו אנו אנשים אשר נקטפו מבניהם או בנותיהם, ומתחזקים מתוך שמחה ואמונה, וכל שכן שיעקב בחר שבאבות שהיה יכול להגיע למדריגה זו.

ואפ"ל עפימ"ד בספה"ק תפארת שלמה (פר' בחוקות, עה"פ וזכרתי את בריתי וגו'; פר' דברים, ד"ה השליך) לבאר מ"ד במד' (איכ"ר ב, ב), עה"פ השליך משמים ארץ תפארת ישראל (איכה ב, א), אמר הקב"ה לישראל כלום אתם מקניטין אותי אלא בשביל איקונין של יעקב שחקוקה על כסאי, הא לכון טרון כאפיכון הוי השליך משמים ארץ וגו'.

וביאר הענין לטובה דהנה בכסא הכבוד חקוקים ד' צורות והם אריה נשר כרוב יעקב ר"ת אנכ"י, ואלו הם ד' רגלי כסא הכבוד והמרכבה העליונה, וכן אחז"ל (סנהדרין דף ק"ג ע"א) דמות יעקב חקוקה על כסא הכבוד, והנה כאשר נחרב ביהמ"ק וגלו ישראל ממקומם, והמגיד מראשית אחרית ראה שילכו לגלות ארוכה ומרה גולה אחר גולה, אשר בהם תשרור אימה וחשיכה גדולה, השי"ת ברוב רחמיו חשב מחשבות שיוכלו בני"י לעמוד בנסיונות וקושיים, ולא יתערבו ח"ו בין אוה"ע להמשך אחריהם, על כן שלח את יעקב אבינו שיתלווה אל בני"י ויהיה עמהם בגלותם. כי ידע הקב"ה כי לולי זכותו של יעקב אבינו לא יהיה אפשר לסבול את עול הגלות, וזה שרמזו באמרם שהשליך את דיוקנו של יעקב מכסא כבודו דהיינו שיעקב יאיר להם את הדרך ויגונן עליהם כדי שנצח ישראל לא ישקר ח"ו, כי בלתי זכותו של יעקב לא יוכל איש הישראלי לעמוד בצדקתו וללחום נגד היצה"ר, ומעשה אבות סימן לבנים דמצינו דכאשר יוסף הצדיק גלה למצרים ולעבד נמכר יוסף, כשבא לידי נסיון אמז"ל (סוטה דף ל"ו ע"ב) כי דמות דיוקנו של אביו נראה לו, ובכך נהיה אות לדורות עולם כי צורתו של יעקב תעמוד לעזר תמיד כמ"ש (תהלים ב, ב) ישנבך שם אלקי יעקב, עכתוד"ק יעו"ש מה שביאר בזה עוד לדרכו בקודש.

על כן כיון שעתיד יעקב לילך עם בני ישראל לגלות החל הזה כדי לשמרם ולהגן עליהם מפני פגעי הגלות ברוחניות וגשמיות, על כן סיבבו מן השמים

שלא יכיר יעקב בשעת דחקו וצערו בחדס הטמון בגוויה, דאילולי כן הרי גם בעת שיהיו בני ישראל בגלות יהא מכיר ורואה כי הכל הוא חסדים מאתו ית', ולא יתפלל על צער בניו ובנותיו. על כן סיבב הקב"ה כן שבשעת צערו של יעקב לא ירגיש ויכיר כי הכל הוא מחסדי המקום ב"ה ויתאבל על בנו ימים רבים ולבבו היה שבור בקרבו וכו', כי מתוך כך יתעוררו רחמיו על זרעו אחריו בעת הגלות הארוכה שיעברו בני ישראל במצור ובמצוק גזירות קשות וכו', דאע"פ דבכל הני בפנימיות המה מבחי' החסד והטובה, מ"מ לאשר כי המון העם לא ידעו ולא יבינו, ויצעקו במר נפשם על ריבוי הצרות וכו', או אז יעמוד יעקב להתפלל עליהם להושיעם מדחקם וצרתם, ויבקש מהשי"ת שירחם על בניו להצילם ולהושיעם אפי" ממה שרק בעיניהם נראה כצרה וכו', וידון יעקב ק"ו הרי גם אני לא השגתי הטובה והתאבלתי וכו', מעתה מה יענו אזובי קיר אחר גלות ארוכה וכו', ובכך ימשיך שינהלנו השי"ת בטוב הנראה והנגלה.

יעזור השי"ת ובמהרה יגל יעקב ישמח ישראל, ובזכותיה דיעקב שלימא נזכה לגאולה השלימה במהרה בימינו אמן.

בעליות בתפילת מנחה התכבדו, כהן - הר"ר מרדכי צבי כץ מפעיה"ק, לוי - הרה"ג ר' פלטיאל קליין ר"מ בישיבה"ק לצעירים שפע חיים בב"ב, שלישי - הרה"ג ר' מרדכי למברגר שליט"א מראשי ישיבת חיי תורה וחתן כ"ק האדמו"ר מלוצק שליט"א, הגבה - הגה"צ אב"ד קהלותנו הק' בארה"ב וראש הישיבה שליט"א, גלילה - הרה"ח ר' יהושע הערץ מליקווד. בזמירות בשוה"ט התכבדו, ברוך א"ל עליון - הרה"ג רבי אפרים פישל ויזל שליט"א מפעיה"ק, דרור יקרא - הרה"ג ר' ישכר דוב אליאס ר"מ בישיבה"ק לצעירים דברי חיים פעיה"ק, שבת היום - הרה"ח ר' ישעי' שלום שליסל מב"ב.

התורה בעידן רעוא דרעוין היה עה"פ בפרשתן (בראשית מד, יח) ויגש אליו יהודה ויאמר בי אדוני ידבר נא עבדך דבר באזני אדוני ואל יחר אפך בעבדך כי כמוך כפרעה.

- עיקר התפילה שנוכל להתפלל כראוי לפני ה' - בספה"ק כתבו וביארו לדרכם, דכאן במקראי

נקרא יהודה, והוא מגיש אליו יתברך שמו בתפילה להתפלל על עצמו, ויאמר בי אדוני וכו' ואל יחר אפך בעבדך כי כמוך כפרעה, פי' למה תדקדק עמי מאחר שבלתי אפשרי לכונן את מחשבתי לדבר אחד, ולפעמים תחזק מחשבתי לעלות במחשבתי למעלות גדולות העליונים במדריגת הצדיקים שהם כמוך שהצדיק גוזר והקב"ה מקיים, ולפעמים תחלש מחשבתי ולהבל דמה מעשה תעתועים כפרעה שהוא אותיות ער"ף, שהיא רמז לקליפה, וכי על זה תפקח עינד לדקדק אחר מעשיו, לכן עשה עמי צדקה וחסד וק"ל, עכלה"ק.

וכוונת דברי קדשו שגם הצדיק הגדול האוחז במדריגה עליונה, אף הוא טוען כלפי הקב"ה הרי אני בשר ודם, וגם אני נופל לפעמים ממדריגתי, ובשעה כזו עולים ברעיוני מחשבות תעתועים והבל, ומה אעשה כי אין בידי לשלוט על כך, ועל כן אין לך לדקדק אחר מעשה זה.

והנה אין אנו באים להסביר עומק כוונת דברי קדשו, כי אין לנו השגה בכך, שכל דבריו ואמרותיו של רביה"ק הרר"א זי"ע המה גבוהים גבוה מע"ג גבוה, אך בדרך מוסר והדרכה לדעת המעשה אשר נעשה, נוכל ללמוד מעט מתוך דברי קדשו, ובהקדם דקדוק לשונו הק' שכתב 'ולפעמים תחלש מחשבתי ולהבל דמה מעשה תעתועים כפרעה שהוא אותיות עורף שהיא רמז לקליפה', מה צורך להוסיף על שפרעה אותיות ערף, ומה נוגע זה לענין המדובר.

בהמשך דבריו שם עה"פ ידבר נא עבדך דבר באזני אדוני, דייק שם על מה שכתב רש"י 'כנסו דברי באוונדך', דלכאו' מה ענין כאן הכנסה באזניים, ולא מצינו בכל התורה שאמר משה לישראל או בשאר דברים שיכתוב הלשון הכנסת אזניים, עי"ש מה שפי' בזה לדרכו בקודש.

להלן בהמשך הפרשה אחר התגלות יוסף לאחיו כשדיבר אותם דברי נוחם שלא עלה בלבו עליהם שום רע, כתיב התם (בראשית מה, יב) והנה עיניכם הרואות ועיני אחי בנימין כי פי המדבר אליכם, והגדתם לאבי את כל כבודי במצרים ואת כל אשר ראיתם ומהרתם והורדתם את אבי הגה. וברש"י כבר עמד על לשונו 'והנה עיניכם הרואות', דהרי לא

קודש הללו יש כאן רמז לאדם הנגש לשפוך שיחו לפני אדון העולם, וכאשר האריך בספה"ק תולדות יעקב יוסף (ריש פרשתו, ד"ה אמנם) דהתורה הק' מלמדת אותנו כאן האופן היאך להתפלל, ומביא ממרן הבעש"ט הק' זי"ע לפרש הכתוב (תהלים קב, א) תפילה לעני כי יעטוף וגו', דמשל למה הדבר דומה למלך שהבטיח למלאות בקשתו של כל אחד ואחד, וכלם ביקשו הצמרכותם זה בכה וזה בכה, עד שבא חכם אחד וביקש לדבר עם המלך ג' פעמים ביום. וזהו עיקר שאיפתנו שנוכח להתפלל כראוי ולדבר עמו ית' ביחודא שלים, וזה"פ תפילה לעני וגו', ומהו התפילה לפני ה' ישפוך שיחו שנוכל להתפלל ולשפוך שיחנו לפני מלך מלכי המלכים, ואלמלא עזר הבורא ב"ה לא נוכל לעמוד לפניו בתפילה, עי"ש בדבה"ק מה שפי' בזה הפסוק בפרשתו.

כי הנה התפילה שהיא עבודה שבלב (תענית דף ב' ע"א), הינה מהדברים העומדים ברומו של עולם (ברכות דף ו' ע"ב), וכל מוצאות הפה הנשמעים מפיות כל יחיד ויחיד מישראל הלא הם עולים למעלה למעלה להיכלות ועולמות העליונים, וכל תפילה בפרטיות עוברת חקירות ובדיקות הדק היטב עי" מלאכים הממונים על כך, והמה קובעים אם אכן ראוי התפילה הזאת להמשיך לעלות מעלה, להיות עטרה לראש אלוקי צבאו"ת ולהתקבל לפניו שימלא משאלות לב המתפלל לטובה כאשר ביקש, או שמא אין ראוי וזכאי לכך, ואותה התפילה יכולה להתעכב זמן רב עד שתגיע ליעדה.

על כן צריך לבקש ולהתחנן על כך שישמע ה' שוועתינו, ונוכח שיתקבל תפילתנו לרחמים ולרצון לפני אדון כל, ולא יהיה לאותה תפילה כל מגיע ומפריע ומעכב בעדה לבוא לכסא הכבוד.

- הצדיק מתפלל להקב"ה דכיון שאין עומד תמיד במדרגותיו וע"כ אל ידקדקו במעשיו רביה"ק הרבי ר' אלימלך זי"ע בספרו הק' נועם אלימלך (ריש פרשתו) אף הוא הלך בדרך קדשו לבאר מקרא קודש זה, שיש בו הוראה בנוגע לעבודת התפילה, וזל"ק, או יאמר ויגש וגו' כי כמוך כפרעה, י"ל מאחר דסתם הכתוב ולא נאמר אל מי גש רק אליו סתמא נוכל לומר דקאי על הקב"ה, שהצדיק

שמע מתחילה, הרי כבר סיפרו לו האחים השבטים הק' כי נשאר יוסף בצדקותו, וכמבואר בחז"ל ובספרים ע"מ שנאמר (בראשית מה, כז) וירא יעקב את העגלות ותחי רוח יעקב אביהם, שראה והבין כי יוסף לא הסיח דעתו מבית אביו ועודנו כבתחילה. ומה נעשה כעת יותר כאשר ראה פניו.

והנראה בדרך אפשר, דהנה נודע מספרן של צדיקים שכל סיבת בואו של יוסף למצרים היה כדי להכין המקום לקראת בואם של ישראל למצרים, אשר ממנו התחילו הגלויות כאשר נגזר כי גר יהיה זרעך בארץ לא להם וגו' (שם טו, יג), ועל מנת שיוכלו בני ישראל לעמוד בנסיונות ולהשאר בקדושתם, על כן היה צורך להקדים עבודתו של יוסף, שבהיותו בבית פוטיפר עמד באותו נסיון מר ובו הכניע הקליפה הטמאה והחליש כוחה, וכך נתן מקום לישראל שאף הם יעמדו בחוזק ובתוקף נגד יצרם, ולא יתערבו להיות כגויים.

ועד"ז פי' בספה"ק לבאר המשך המקראות ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה וגו' ויוסף היה במצרים, דאכן דייקא מחמת שיוסף היה במצרים, אז הגיע זמנם של ישראל לבא ולירד שמה, ואלמלא היה יוסף מקדים ביאתו להכין המקום, ספק אם היה נותר מישראל שריד ופליט רח"ל, אלא שהשי"ת ברוב רחמיו וחסדיו אשר לא חפץ במות המת, על כן הקדים הרפואה למכה שנתגלגל יוסף ובא למצרים, וכך הציל את עם ישראל לדורות עולם.

- עיקר חיות האדם מהפה, וע"כ שורש קדושתו תלוי בקדושת הפה -

והנה נודע מהאריו"ל (עי' ספר הליקוטאים, פר' שמות, פ"ב ד"ה ויגדל) שעיקר קליפת מצרים היה להלחם נגד קדושת הפה, ועל כן היה נקרא מלך מצרים 'פרעה', שהוא אתוון פ"ה ר"ע, ומרוב תוקף הטומאה והקליפה דשם היה כח הדיבור בגלות (ראה זוה"ק ח"ב, דף כ"ה ע"א), ולא היה באפשרות לדבר שם שום דיבור קדושה של תורה ותפילה, והיו מהגים בפה בהברה בעלמא.

רק בצאתם ממצרים זכו לקבל שוב כח קדושת הפה וחגגו את חג ה'פסח' שהוא אתוון פ"ה ס"ח (שער הכוונות, דרושי פסח, דרוש ג), כי חזר עליהם

מבואר בפסוק מה ראו. גם צריך לבאר מ"ש והגדתם לאבי את כל כבודי ואת כל אשר ראיתם, על איזה ענין נתכוין שראו.

- פה קדוש - כל דיבור היוצא ממנו נחשב כמעשה -
ובביאור הענין, ראיתי לשלושה נביאים שנתנבאו בסגנון אחד, בספה"ק דגל מחנה אפרים (פרשתן, ד"ה והנה), בספה"ק פנים יפות (בפרשתן עה"פ אני יוסף אחיכם, ד"ה ולפי פשוטו), וכמו"כ בספה"ק 'מגלה צפונות' (לבעל השבט מוסר בפרשתן) שכולם דרשוהו כאחד, עפ"י המובא במכילתא על מה שאמרה תורה במעמד הנבחר 'וכל העם רואים את הקולות' (ראה רש"י שמות כ, טו) שהיו רואים את הנשמע. וביאור הענין כי דיבור רוחני אינו דבר של מה בכך, אלא הוא דבר שיש בו ממשות ונחשב כמעשה ממש, ובעת ההיא היו רואים בני ישראל בחוש כל הדיבורים שיצאו מפי הקב"ה. וכיוצ"ב אצל כל צדיק השומר פיו ולשונו מכל דברי נבלה ואיסור, ושומר על איבריו בקדושה ובטהרה, הריהו זוכה שכל מוצאות פיו הם כחפצא ממש, ונתהוה פעולה ועשייה על ידי הדיבור ההוא.

דבר זה הראה יוסף לאחיו בהתגלותו אליהם, להראות להם מדרגתו, ואמר והנה עיניכם הרואות כי פי המדבר אליכם, שאתם רואים הדיבור היוצא מפי, כי כל מה שאני מדבר נחשב כמעשה ממש, וזה אשר תספרו לאביכם את כל אשר ראיתם היינו שראיתם גם את הדיבור שלי דהוי כמעשה, ומזה יבין יעקב כי עודני עומד בקדושה כבימי קדם ולא ירדתי ממדריגתי מאומה.

ויובן בזה מש"כ רש"י והנה עיניכם רואות, הראה להם שהוא מהול. נתכוון לרמוז עליהם על כח קדושת פיו, שכידוע מספר יצירה (פרק א' משנה ג') ברית המעור מכוון כנגד ברית הלשון, ועל ידי שנשמרתי בפה קדוש וגוף קדוש, זכיתי לכך שכל מוצא פי יחשב כמעשה.

- ביאת יוסף למצרים להכניע הטומאה ולהכין המקום לישראל -

ויבואר עוד בזה, שכאשר בא יעקב מצרימה אמר ליוסף (בראשית מו, ל) אמותה הפעם אחרי ראותי פניך כי עודך חי, ולכאו' מה ראה עכשיו יותר מאשר

היה בחי' 'רואים את הנשמע', והקול והדיבור שלהם היה בו פעולה ממש. וכל זה מכח מה ששמרו על קדושת פיהם תמיד.

- יוסף גילה לאחיו דאלמלא היה מדבר רעה עליהם לא היה זוכה למדריגתו -

כרם כבר אמר החכם מכל אדם (קהלת ז, יד) כי זה לעומת זה עשה האלוקים, וכנגד עבודה זו של קדושת הפה שיכול לגרום בדיבוריו מעשה, בא קליפת טומאה ומנסה להלחם עמה. ועל כן נשלח יוסף הצדיק שהוא זכה למדריגה זו של שמירת פיו ולשונו עד שנעשו דיבוריו כמעשה ממש למצרים, ושם היתה מטרתו להכניע קליפת פרעה אותיות פ"ה ר"ע, ולהכין הדרך להגן על בני ישראל לעתיד.

על כן, בהתוודע יוסף אל אחיו ביקש לגלות לאחיו עיקר סיבת בואו למצרים, שהיה לו שליחות מן השמים, ולא נתגלגל הדבר לחינם, וענין השליחות הוא להכניע קליפת הפ"ה ר"ע, וז"ש והגדתם לאבי את כל כבודי היינו את עיקר המטרה אשר לשמה באתי הנה להגביר כוחי מעל כח הטומאה, וזה רק על ידי שזכיתי לשמור פי ולשוני. ואיך הוכיח להם שנשאר פיו בקדושתו, ע"ז אמר להם והנה עיניכם הרואות כי פי המדבר אליכם, שאתם רואים ממש את הדיבורים שלי כי המה נעשו כמעשה, ואף זה תספרו לאבי את כל אשר ראיתם כנ"ל, שמכח שזכיתי למדריגה הנ"ל יש בי יכולת להתגבר ולהכניע אותה קליפה הטמאה.

כאן רמז להם יוסף לאחיו למען ידעו כי לא עשו כדין במה שהענישו על שהביא דיבתם רעה אל אביהם, כי באמת לא היה כאן דיבור אסור, וראיה ברורה לזה, שהלא פיו נשאר בקדושתו, ומעולם לא יצא דבר איסור מפיו. כי בוודאי שכל מה שדיבר יוסף ליעקב היו סתרי תורה הנלכשים בדיבורי חול, הנראים כלפי חוץ כדברים פשוטים, וע"ד (משלי כה, יא) תפוחי זהב במשכיות כסף. וזה שביקש יוסף לגלותם, דעו נא לכם, כי אלמלי באמת הייתי מדבר לשון הרע וכו', הרי שמעולם לא הייתי זוכה להגיע למצרים להכין הדרך לישראל, כי בדיבור איסור אחד היוצא מפי שוב היה נחלש כוחי להתגבר על קליפת מצרים.

הדיבור והשיחה במילי דשמיא ונכנע לגמרי קליפת פה - רע שבמצרים שהגבירה דייקא דברי נבלה ודיבורים אסורים.

ללמדנו, דשורש קדושת האדם נעוץ בפה, כי זה כל האדם, וכלשון הכתוב (בראשית כ, ז) ויהי האדם לנפש חיה, ומתרגמינן לרוח ממללא, ועל ידי שמירת הפה בקדושה ובטהרה אזי הוא שמירה והגנה להציל את האדם מכל נסיונות היצר, וכך זוכה להשאר דבוק בבוכ"ע. כי מכח הדיבור בא חיות לאדם, וכאשר הפה נשאר בקדושה, הרי שנמשך הקדושה לכל האדם, וממנו יונק חיותו. ועד"ז הוא גם להיפך ח"ו, שהרי בזה מתגלה מותר האדם מן הבהמה שאין לה כח הדיבור, ונמצא שבזה טמון עיקר תכליתו ומטרת ביאתו של האדם לעולם שישמור ויזהר בקדושת הפה ומה שמוציא מפיו. וכבר אמרו חז"ל (סנהדרין דף צ"ט ע"ב), כל אדם לעמל נברא שנאמר (איוב ה, ז) כי אדם לעמל יולד, איני יודע אם לעמל פה נברא אם לעמל מלאכה נברא, כשהוא אומר (משלי טו, כו) כי אכף עליו פיהו, הוי אומר לעמל פה נברא, ומסיק שם דלעמל תורה נברא יעו"ש.

ולכך נברא האדם בעולמו שיעמול ויתייגע לשמור פיו ולשונו, וכך גם יוכל ללמוד תורה ולהתעלות בה יותר ויותר, וכדברי האור החיים הק' שכתב (במדבר כו, כג; וראה אלשיך הק' שמות כח, לא) שפה של לומדי תורה נחשב לכלי שרת. ועל כן השמירה על זה היא מוכרחת מאוד, כי זה כל האדם. אכן אותם הצדיקים שזכו לעבוד בענין זה כל ימי חייהם, ושמרו על פה קדוש, זכו לאותה מדריגה שיהא הדיבור שלהם נחשב כמעשה, ונתקיים בהם הכתוב (איוב כב, כח) ותגזר אומר ויקם לך, כי דיבורם לא היה קול בעלמא רק פעל פעולה ממשית, וכך זכו גם שכל מי שנתברך מפיהם לישועה היה נושא בדבר המצטרך. כי כשהמה קבעו שפלוני יוושע בענין זה וזה, הרי שעל ידי כן היה מוכרח הדבר להתקיים.

לעומת זה מצינו גם את היפוך הדברים, וכמה וכמה פעמים מצינו בחז"ל הלשון (ראה מועד קטן דף י"ח ע"א) כשגנה היוצאת מלפני השליט, שכאשר אמרו איזה ענין שהיה בו היפך מהטוב, היה הדבר מתבצע אף מבלי שירצו לכך. כי אצל אותם צדיקים

- הזכות של יעקב אבינו ע"ה ויוסף הצדיק
מגינים על עם ישראל בגלות -

לפיכך, עד עכשיו ששמע יעקב כי יוסף חי בארץ מצרים, בוודאי היה שמח עד מאוד, אך עדיין נסתפק בדבר אם באמת יוסף עדיין עומד במדרגה רמה זו שדיבוריו המה כדרך הצדיקים אשר בדיבורם איתעביד מעשה. ורק אחר שראה אותו בעיניו, אחר ראותי פניך כי עודך חי שמקויים בו בחי' הכתוב 'ויהי האדם לנפש חי' לרוח ממללא, והגו עומד באותו המדרגה, או אז היתה שמחתו בשלימות ונענה ואמר אמותה הפעם וגו', כי כעת נתוודע לו הדבר מפני מה נתגלגל כל ענין הזה.

ואומרו 'אמותה הפעם' יפורש, דהנה יעקב אבינו ידע שבביאתו למצרים יש כאן התחלה ופתח לגלות ישראל, ומעתה מצפה להם מאות ואלפי שנות גלות, והיה יעקב מתיירא מהיכן ישאבו בני ישראל הכח להשא להשמר בקדושה ביושבם בדרך בין הגויים. ואז עמד יעקב ופעל עבור כלל ישראל בכל הדורות כולם, והיה מתפלל בעדם שלא יאבד שארית יעקב, וכדאיתא בספה"ק תפארת שלמה (פר' בחקותי) עה"פ (ויקרא כו, מב) וזכרתי את בריתי עקב, כי זכותו של יעקב מלווה את בני ישראל לכל אורך שנות גלותם, יעו"ש, ועל ידי כן לא יתרחקו מדרך ה'.

אך לזאת חשש יעקב שאחר מותו מי הוא זה שימשיך לדאוג עבור זרעו - זרע ישראל, אך כאשר ראה את יוסף והבין סיבת ביאתו למצרים, וגילה כח ועוצם מדרגתו שנשאר בקדושת פיו עד שמדיבוריו נעשה מעשה, וכך בידו היכולת להתגבר על קליפת מצרים, מעתה נתנחם ואמר 'אמותה הפעם' כי גם אם אמות עדיין נשאר כוחו של יוסף הצדיק שהכניע עבורם קליפה טמאה זו.

- הגאולה תבוא בזכות אות פ"א וצד"י, כי
מדרגת הצדיק תלוי בקדושת הפה -

בהאמור ניתן לבאר ביתר שאת מה שהביא בספה"ק ישמח משה בפרשתן (עה"פ ויזבח זבחים לאלוקי אביו יצחק) בשם האריז"ל לפרש הפסוק (ישעי' כד, טז) מכנף הארץ זמירות שמענו צבי לצדיק, ע"פ המובא במדרש (ילקוט, פרשת לך, רמז סד; פרדר"א, פרק מז) דכל הגאולות היו ע"י אותיות מנצפ"ך, גאולת

מצרים היה ע"י אות פ' כדכתיב (שמות ד, טז) פקד פקדתי, וגאולות בכל מדי ויון היו ע"י האותיות כ' מ' ונ', והגאולה העתידה תהיה באות צד"י"ק כדכתיב (זכריה ו, יב) צמח אצמיה וגו'. וזהו שאמר הכתוב מכנף הארץ, היינו האותיות מכנף"ף, זמירות שמענו, כבר שמענו ונדעם ונגאלנו על ידם, אך צבי רצ"ל רצוננו הוא, כי צבי לשון רצון הוא כאמרנו (בפיוט אקדמות) צבי ורגיג וחמיד, לצדיק, שאנו מצפים ומייחלים לגאולה העתידה שתהיה באות צד"י"ק, עכ"ד האריז"ל (וראה קדושת לוי, ליקוטים, ד"ה מכנף הארץ; מדבר קדמות, מערכת מ, אות מז בשם הרה"ק רבי שמשון מאוסטרופולא זי"ע). ופ' שם בישמח משה דהנה גאולת מצרים היה בזכותיה דיצחק אבינו ע"ה, וכדאיתא במדרש (ב"ר צד, ה) שיצחק שנקרא ע"ש השחוק, היה לו ליקרא 'ישחק', אלא שהחליף יצחק השי"ן בצד"י"ק כדי לדלג על הקץ, והצד"י הוא פחותה מהשי"ן שני מאות ועשר, והקטין שמו שלא יהיה הגלות רק כפי מה שהקטין שמו, והוא מגין רד"ו, ודילג כמנין ק"ץ מארבע מאות, יעו"ש. ולפ"ז גם בגאולת מצרים היה על ידי הצד"י שלקח יצחק בעד השי"ן, אבל דבר זה היה באתכסיא שזה לא היה נגלה להמון, רק על ידי הפ"א היה הגאולה באתגליא פקד פקדתי, ולעתיד לבא תהיה הגאולה על ידי הצד"י באתגליא צמח אצמיה, אתוד"ק יעו"ש עוד בישמח משה.

וי"ל דבשל כך מצינו בחז"ל (שבת דף פ"ט ע"ב) שיצחק אבינו הוא יהיה המליץ טוב עבור בני ישראל לגאלם גאולה עולמית, על ידי שיאמר להקב"ה פלגא עלי ופלגא עלך וכו', ותבוא הגאולה נמי בזכותיה דיצחק אבינו.

ולעניינו יבואר השייכות בין האות פ"א לאות צד"י, שהם הממשיכים גאולת ישראל, כי כדי לזכות לבחי' צד"י"ק זה יהיה על ידי כח האות פ"ה, שמי ששומר פיו בשלימות זוכה למדרגת צדיק שבפיו מתבצע מעשה ממש, והוא הצדיק יסוד עולם, ועל ידו יקויים לעתיד לבוא (ישעי' יא, ד) ברוח שפתיו ימית רשע, וכל שכן וקל וחומר כאשר ידבר דברי ברכה הלא ודאי שבעקימת שפתיו יהא נעשה מעשה לקיים העולם, כי כל דיבוריו נוצר להם גרפין,

וכך עולה למעלה עד לראש אלוקי צבאו"ת.

- ע"י יגיעה בתורה ישנה השראת השכינה

וקרובה התפילה להשי"ת -

אך אחר כל זאת, אכתי לא נח דעתנו, כי אנן מה נענה אבתרייהו, ומה ידמה ומה ישווה מצבינו ומדרגתנו למדרגתו של יוסף הצדיק, והרי אנו רחוקים כרחוק מזרח ממערב שנוכה שיהא דיבורינו פועל ממש כמעשה. והרי זה ברור ומוסכם, שא"א להמשיך ישועה ולפעול בשום דבר בעולם, לא ברוחניות ולא בגשמיות, רק על ידי תפילות ותחנונים לפני בורא כל עולמים שיתן לנו שפע ברכה והצלחה בכל מעשה ידינו. כי מאמינים אנו בלבב שלם שהשי"ת הוא הזן ומפרנס, והוא עשה ועושה ויעשה לכל המעשים, ועל כן צריך לפנות אליו בבקשה ובתחנונים שימלא משאלות לבנו לטובה.

ומעתה מה נאמר ומה נדבר, והלא בכדי שהתפילה תתקבל לרחמים ולרצון, וצריכה לעלות מעלה מעלה עד שתבוא לפני השי"ת, והרי על כל תפילה ותפילה עומדים מלאכי עליו לבקר ולראות איזה תפילה ראויה היא שתעלה ותכנס לפני מהיכל המלך, ומי הוא זה ואיזהו שיוכה שתהא תפילתו מגעת בלי פקפוק עד לפני כסא הכבוד. והיאך נוכל לפעול בני חיי ומוזוני ורפואות וישועות במצב כזה.

על זה באו תלמידי אור שבעת הימים הבעש"ט הק' זי"ע וגילו עינינו, כי כעת בירידת הדורות, ישנה עצה נפלאה, שתחת שנצטרך שהתפילה תעלה למעלה למעלה ותעבור את עיני המלאכים המבקרים ובודקים כל תפילה ותפילה, ישנה האפשרות להמשיך השראת השכינה כאן למטה אתנו, וממילא על ידי כן יתקבלו תפילותינו אצלו ית"ש ללא כל מגע יד זה.

והעצה הוא על ידי היגיעה בתורה הק', שהתורה מונח בקרן זוית וכל הרוצה ללמוד יבוא וילמוד (קידושין דף ס"ו ע"ב), ואותיות התורה הק' כולה שמותיו של הקב"ה (ראה תניא, פרק ב), ומעתה כל איש מישראל באשר הוא בכל מקום ובכל מצב, כאשר ישלב ב' הדברים יחדיו לימוד התורה עם התפילה, הריהו זוכה להשראת השכינה, ועל ידי כן יקויים בו

בחי' 'בחכמה פותח שערים', שבחכמת התורה יפתחו לפניו כל השערים לקבל תפילתו, וזאת מאחר והשי"ת נמצא אצל ומשרה שכינתו עליו וקרוב הוא לאלוקים ודבוק בו ביתר שאת, ואין צריך שהתפילה יעברו לעיני המלאכים ממונים, אלא מיד בשוועו אליו ישמע הקב"ה שוועתו וימלא כל משאלותיו.

ובפרט למי שעוסק בתורה בלילה, שאמרו חז"ל (תמיד דף ל"ב ע"ב) כל השונה תורה בלילה שכינה שרויה כנגדו ביום, ואף בכל עת ובכל רגע שעוסק בתורה הריהו מתחבר עם השי"ת, שכן קוב"ה ואורייתא וישראל חד (זוה"ק פר' אמור, דף ע"ג ע"א). ומעתה יש לנו אופן נפלאה היאך יתקבלו התפילות לרחמים ולרצון.

ומעתה גם מי שיודע מרת נפשו שלא זכה למדרגה נעלה זו שיהא פיו ככלי שרת, והוא חש בעצמו עד כמה נתרחק רח"ל מהשי"ת, מכל מקום גם הוא אל יתייאש מן התפילה, רק יקרב עצמו אל השי"ת על ידי כח התורה, שאז זוכה והשי"ת יורד ומשרה שכינתו עליו, והוא צופה ורואה בכל הנסיונות הקשים אשר באים ועדים עליו, ואז הוא מקבל תפילתו.

על זה יסד הפייטן לסליחות רצה עתירתם בעמדם בלילות, היינו שבוכות התורה ישמע וירצה עתירתם למרות מצבם ושפל מראיהם אשר הם נראים, דכל זה הוא מחמת 'עמדם בלילות' רומז לחשכות הגלות הדומה ללילה (ראה פסחים דף ב' ע"ב), ומרוב גודל הנסיונות הושפל והושחר משחור תארם, אכן על אף הכל המה מנערים עצמם מכל ענייני שטות והבל לעסוק רק בדברי התורה הק', והקב"ה הריהו שומע תפילה 'כל פה', היינו אפי' מי שאין דיבורו רק בגדר פה המצפצף צפצופי דברים, וכמו שאמרו צדיקים בדרך מליצה, שהשי"ת שומע תפילת כל פה, אפי' על כזה תפילה שאומרים עליה פ"ע [בפ"ה רפויה], שזה ביטוי על דבר בווי ונמאם, כי השי"ת אינו מקבל תפילות הצדיקים בלבד, אלא גם את בקשתו של אדם פשוט ומגושם, שהוא כקול הברה בעלמא בלא משמעות, מ"מ כשוועק מנהמת לבו על דבר צעקתו וזעקתו שומע הקב"ה קול צעקתו (ראה דרשות חורש"י תשד"מ, פר' תצוה, עמ' רכט).

אלקיכם, וכמו שנאמר (תהלים לח, ה) כי עוונותי עברו ראשי, ואינו מרגיש בנפשו כלל השראת חלק א-לוה שבו, כי אינה אצלו בהתגלות, רק בהסתר והעלם למאוד, והמסכים מבדילים ומסתירים אותה, מלהאיר אורה בכל אברי הגוף.

והנה זה הענין היה במצרים, שהוא לשון מיצר וגבול ומסך מבדיל, שלא הניחו אותנו לעבוד אותו ית"ש ושתתפשט השפע מנשמה שבמוחם ללבם ואברים שבהם כנ"ל, ועל ידי זה היה פרעה יונק השפע מהעורף וכו', שהעורף הוא מקום מיצר שבין המוח ללב, שעל ידי שהפריד אותנו מעבודתו יתברך, ונעשה פירוד בין מוח ללב, לא היה הולכת השפע דרך חבל הנ"ל יעקב חבל נחלתו, כי נעשה פגם באמצע בחינת חבל הנ"ל, על ידי מניעת העבדות לו יתברך, ולכן הוא היה יונק השפע, ועשה השי"ת לנו ניסים ונפלאות, ויוציאנו ה' ממצרים ביד חזקה וכו', ויצאה נפש אלהות הנשמה שבמוחם, ממאסר המסכים המבדילים, ונתפשטה בלבם וכוחות כל גופם עד שקבלו התורה, שפסקה זוהמתם (שבת דף קמ"ו ע"א), ופתח השי"ת אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים, כי יציאת מצרים הוא שורש התחלת עבודתו יתברך, שבלעדי זאת לא היה אפשר על ידי המסכים המבדילים הנ"ל, ולא היה הלב נמשך אחר עצת המחשבה שבמוח. ועפ"ז נבין מה שקרא שלמה ע"ה את הרשע בספריו כסיל, הגם שיהיה חכם גדול בכל החכמות וגם בחכמת התורה, מ"מ כיון שאין החכמה נמשכת ללבו ולאברים, נקרא כסיל, כיון שאינו חכם בלבו להתנהג בחכמתו וכו', עיי"ש עוד בדב"ק בארוכה (וראה עוד זרע קודש ח"ב, הגדה של פסח, ד"ה ואילו לא הוציא הקב"ה את אבותינו וכו').

כעת יובן לשון קדשו של רביה"ק הרר"א זי"ע, - והוא אחד מריבי רבבות פירושים ודרכים שניתן לפרש דבריו הק' - שבעת שנגש הצדיק להתפלל, מבקש שגם אם אינו עומד במדרגה גבוהה ונעלית, וממילא גם תפילתו אינה ראויה, עד אשר 'כי כמוך כפרעה' שהוא קליפת ער"ף, אשר קליפה זו מונעת את האדם מלהתפלל כראוי וכנ"ל ומאחר והתגברה עליו קליפה טמאה זו כל כך עד שאין יכול לקשר

וכל זה הוא על ידי כח התורה הק' שהוא עסוק בה. מעתה ישכיל האדם להבין עד כמה חשוב הדבר לעסוק בתורה קודם התפילה, כי דבר זה הוא הכרחי לקבלת התפילה כדבעי, שאז זוכה שהשי"ת משכין ומשרה שכינתו עליו ויורד הוא להיות עמו כאן למטה בעולם הזה, ומקבל התפילה לרחמים ולרצון.

- התגברות כח הטומאה לנתק השייכות בין המוח ללב -

והנה נודע מה שפי' רביה"ק מראפשיץ זי"ע בספרו הק' זרע קודש (פר' קדושים) על הפסוק (ויקרא יט, כו) לא תקיפו פאת ראשכם, וזל"ק, הנה כתוב בספרים ענין גלות מצרים היה שפרעה היה יונק מאחורי העורף, ולא היה מניח שתתפשט השפע מבחינת מוח עליון ללב, והענין, כי ית"ש חלק מחכמתו ליראיו עמו ישראל, שנשמותיהם שהם חלק א-לוה ממעל נמשכו מחכמה עליונה, ומקום משכן הנשמה באדם הוא במוח שבראשו, ומשם מתפשטת ללב ולכל האברים, והצדיקים לבם ברשותם (ב"ר סו, ח), ואין הלב חושב רק כפי חפצה של הנשמה שבמוחם, לחשוב בהשי"ת ובתורתו ובמצוותיו ובמעשים טובים, ולתקן כל מדותיו לה', ואינו הולך אחר תאוות הלב כפי הנפש הבהמיות, כי נשמתו, חלק א-לוה שבמוחו, מולידה לו רוח דעת ויראת ה' עד שמשעבד כל אבריו לו ית"ש, ונעשה מרכבה לו ית', ומתגלה בו השראת הקדושה החלק א-לוה הנ"ל, כי מתפשטת הקדושה לכל הגוף וכל שיעור קומה שלו, לאחוז במקור שורש נשמתו, כמ"ש (דברים לב, ט) כי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו, כמו חבל הנמשך ויורד מלמעלה למטה, שראשו אחד אחוז למעלה, וקצה החבל יורד למטה לגוף האדם.

אבל כשח"ו האדם פוגם את מעשיו, ואינו הולך אחר מחשבת ועצת הנשמה שבמוחו, אז עושה מסך מבדיל בין הנשמה שבמוחו, ואינה מתפשטת ללב, שהגם שמבין ומתבונן בגדולתו ית"ש, ויודע שטוב הוא העצה לעשות רצונו ית' כנ"ל, מ"מ נפש הבהמיות שבו ותאוות לכו גוברים ואין לבו ברשותו, והלב חושב בתאוות וחומריות, ואינו יכול לידבק בו ית"ש, ומפסיק חבל ההמשכה הנ"ל כמ"ש (ישעיה נט, ב) כי אם עוונותיכם היו מבדילים ביניכם לבין

לד, ד) ג'דלו ל'ה' א'יתי ו'נרוממה ש'מו י'חדיו, יעו"ש, ולענייננו יש כאן רמז על תפילה בציבור, דאמר גדלו ל'ה' אתי היינו הבה נא ונהלל יחדיו לשמו ית' ונתפלל לפניו, ובאמצעות כח הציבור השי"ת מקבל תפילתנו ושוועתנו.

- העבודה ביום י' בטבת לתקן כח התפילה -

והנה בשבוע זה יחול יום צום עשרה בטבת, אשר הוא אתחלתא דפורענותא, ובו ביום התחילה הפורענות על ידי המצור שנערך על ידי מלך בבל סביבות ירושלים, כשהחלו בהכנותיהם לקראת חורבן בית מקדשנו. ובספה"ק האריכו לבאר שצרת החורבן באה בעקבות הזולזול בעמוד התפילה, ואלמלא היה תפילתם כהוגן היו מונעים כל פורענות.

וי"ל, דהנה נודע מש"כ הראשונים (ראה אבודרהם, ועוד) דיום עשרה בטבת האמנם שבפועל אין יכול לחול בשב"ק, אך גם אם היה חל בשבת קודש היינו מצווים להתענות בו כביום תשעה באב, וכבר האריכו בזה הרבה בטעם הדבר (וראה בני יששכר, מאמרי חודש כסלו טבת, מאמר יד, אות א). ולענייננו נראה, דמאחר והחורבן בא על החסרון בשמירת קדושת הפה אשר זהו הגורם שלא יוכלו להתפלל כראוי, על כן התיקון לכך הוא דייקא ביום השב"ק, שהרי שבת שורשו ויסודו הוא בענין הדיבור, וכלשון הכתוב (ישעי' נח, יג) אם תשוב משבת רגלך וגו' ודבר דבר, ודרשו חז"ל (שבת דף ק"ג ע"א) שלא יהא דיבור בשבת כדיבורך בחול, וביום הזה צריך לרומם קדושת הפה, ועל ידי זה להתגבר על תוקף הקליפות שבאים לטמא את ישראל.

והעצה לקדש הפה שעל ידי זה יתקבלו התפילות, הוא על ידי יגיעה בתורה, וכמו כן להגביר כח הציבור ולא דווקא בתפילה, אלא כמו שנהגו צדיקים שכל דבר שבקדושה ישנה עדיפות וחשיבות יתירה אם נעשה בציבור, ואפי' בענייני אכילה ודברים גשמיים, וכנודע מש"כ הרה"ק העמרת צבי מזידיטשויב זי"ע דכך קיבל מרביתו הק' שגם האכילה צריכה להיות בציבור. והיינו כי עיקר כוחנו בזמן הגלות הוא בכח הציבור, שכאשר בני ישראל באחדות נעשה כחם רב וכיכולתם להתגבר על כח הקליפה שמנסה להתגבר עלינו בנסיונות קשים

ולהשליט מוח על הלב ואין תפילתו כראוי ממילא מלאכי עליון דוחפים באמה את התפילה הזאת.

ואמנם על זה ביקש ידבר נא עבדך דבר באזני אדוני, ופרש"י יכנסו דברי לאזנך, היינו שיכנסו הדברים היישר אל הקב"ה בלי ראות עיני המלאכים, אך זהו בזכות דבר' היינו דברי תורה, וע"ד דאיתא במדרש (ספרי האזינו, ב) עה"פ (הושע יד, ג) קחו עמכם דברים, אין דברים אלא דברי תורה, ומכח זה יכנסו דיבורי התפילה לאזני הקב"ה, ואל ידחה קול תפילתו.

והמשיך ואמר ואל יחר אפך בעבדך על שאין זו תפילה הוגנת, וזאת כי כמודך כפרע"ה שהתגבר עלי קליפת ער"ף וניתק הקשר מהמוח ללב, ועל כן נראית התפילה במצב כזה. ואמנם עכ"ז ראה נא קוני וצורי את לבבי הנשבר, והרי לב נשבר ונדכה אלוקים לא תבוז (תהלים נא, יט), וקבל נא לרחמים ולרצון תפילת העני, בכח שילוב התורה עם התפילה.

- עצה ב' לקבלת התפילות ע"י תפילה בציבור

שאז השכינה שרויה בינותינו -

עצה וסגולה נוספת ישנה שאם ישתדל האדם לקיימה כראוי יזכה ויתקבלו תפילותיו, והוא כח תפילה בציבור אשר כל ביה עשרה שכינתא שריא (סנהדרין דף ל"ט ע"א), שכאשר מצטרף עם הציבור ומתפלל עמהם בבתי כנסיות, וכד כבר גם משתדל ומתאמץ ביתר שאת להתנהג בכל מה שנוגע לקדושת ביהכנ"ס, שנכנסים שם בחיל ומורא ונמנעים מלדבר דברים בטלים, ומקיימים בו בחי' הכתוב (ויקרא יט, ל) ומקדשי תיראו, שכן בית הכנסת יש בו דין בית מקדש מעט, כל זה מביא לכך שהשי"ת ישרה שכינתו עליהם, ואז כאשר קרוב ה' לכל קוראיו הרי שהתפילה תבוא אליו ית"ש בלי שיעבור תחת שבט ביקורתם של מלאכי עליון הממונים וכו', וממילא יוכלו לפעול בזה כל מילי דמיטב.

שני עצות הללו מרומזים בפסוק הנזכר דריש פרשתן, העצה הראשונה מרומז כאמור במ"ש ידבר נא עבדך דבר' ואין דברים אלא דברי תורה. אך ערו רמז כאן במה שהתחיל ואמר ויגש אליו, וכאשר הביא רביה"ק מסיגעט זי"ע בספרו הק' ייטב לב בפרשתן מה ששמע בשם מחותנו הרה"ק רבי אשר מראפשיץ זי"ע כי ויגש אליו נוטריקון הפסוק (תהלים

ומרים, וע"ז כבר הבטיחו חז"ל (תנחומא נצבים, א) אלמלא כל ישראל באגודה אחת אין כל אומה ולשון יכולים לשלוט בהם.

יעזור השי"ת ויאמר לצרותינו די וירומם קרן ישראל וקרן התורה, וכבר יתעוררו רחמים שמים על כל יחיד ויחיד מישראל בכל מקום שהם בכל מקומות מושבותיהם די בכל אתר ואתר, ויתעורר כוחו של יוסף הצדיק לקרב גאולתנו ופדות נפשנו, כדאיתא במדרש (שמו"ר א, ה) שהגאולה העתידה יהא בזכותו של יוסף, יחד עם זכותו של יעקב אבינו המלווה אותנו מראשית ימי הגלות.

ישפיע השי"ת עלינו ששון ושמחה, וכבר יאיר ה' את כל בתי ישראל בברכת שפע ברכה והצלחה, ברוחניות ובגשמיות, בבני חיי ומזוני ריחי, ותיכף ומיד נזכה להגאל בגאולה השלימה במהרה בימינו אמן.

תפילת ערבית התפלל לפני העמוד - הרה"ג רבי ישע"י שוורץ שליט"א נכד כ"ק מרן זי"ע ורב ביהמ"ד קהל חסידים בביתר עילית. אחר התפילה יצא מרן שליט"א לקידוש לבנה. בסיום רקד מרן שליט"א במחול בניגון טובים מאורות' יחד עם בניו ונכדיו, כשהוא אוחז בידי נכדו חתן בר המצוה הינו"ח כמר שמואל אלכסנדר נ"י, אח"כ עברו כל הקהל לברכת א גוט וואך און א גוט חודש.

יום ראשון פר' ויחי ח' טבת

לפני תפילת שחרית הניח מרן שליט"א תפילין להבחור הבר מצוה נח נתן נ"י בן הר"ר משה יהודה מן מפעיה"ק (ח"ר מרדכי שלמה קירשנבוים מפעיה"ק), ולהבחור הבר מצוה מנחם מנדל ראובן נ"י בן הר"ר לוי יצחק לידר מביתר (ב"ר שמואל יעקב מירושלים).

לפנה"צ הגיע מרן שליט"א לירושלים עיה"ק, לניחום אבלים אצל הגאון הגדול רבי ברוך מרדכי אזרחי שליט"א חבר נשיאות מפעל הש"ס וראש ישיבת עטרת ישראל, היושב שבעה על פטירת רעייתו ע"ה בת הגה"צ רבי מאיר חדש זצ"ל, וכן ישבו שם גיסיו הרה"ג רבי נפתלי חדש ורבי יוסף חדש שליט"א, וכן בנו הרה"ג ר' בן ציון שליט"א, ונביא כאן מתוכן השיחה:

הגר"מ אזרחי: זהו צער בשבילי שהרבי שליט"א טרח... ועל שאינו חש בטוב...

מרן שליט"א: שהראש ישיבה יתחזק בבריאות לאורך ימים טובים, ונוכל לבא לשמחות. לפני כמה שנים אמר לי הראש ישיבה זיך נישט

לאזן", ואני חוזר על זה הרבה... זהו מוסר בשבילי... **בנו הגרב"צ:** כל פעם שהיינו הולכים לאסיפות של מפעל הש"ס, היתה אמי הרבנית ע"ה מתעניינת תמיד מה היה שם בדיוק וכו', ושמחה מאד על התפתחות מפעל הש"ס.

הגר"מ אזרחי: בפעם האחרונה לא הייתי באסיפה כי לא הייתי בקו הבריאות, והיה לי מזה הרבה צער.. **מרן שליט"א:** 'ושם אשה גדולה' (מלכים ב ד, ח).

הגר"מ אזרחי: יש הסבר מהו 'ושם' אשה גדולה, שהגדלות שלה היתה לפי מה שהיא בעצמה, בכל מקום, ולא היה תלוי באביה או בבעלה או בשאר ייחוסה.

מרן שליט"א: 'אשה גדולה' מורה על בית 'גדול' שמגדלים בו תורה, שמגדלים בו תפילה (מגילה כז, א).

חלק התורה של האשה בא רק על ידי בעלה, בזה היא שותפה, כמו שאמר רבי עקיבא (כתובות סג, א) 'שלי ושלכם שלה היא'. היא לא 'שותפה' עם התורה של אביה או של בניה, אלא עם בעלה. על ידו יש גם לה חלק בתורה.

תמיד היה לי קשה הגמ' (ברכות יז, א) הני נשי במאי זכיין באקרויי בנייהו לבי כנישתא ובאתנויי גברייהו בי רבנן ומנטרן לגברייהו עד דאתי מבי רבנן. דלכאורה הרי יש לנשים מצוות שהן מחוייבות בהן, ויש מצוות שנוגעות רק אליהן, ומהו השאלה 'הני נשי במאי זכיין'. ונראה מזה בפשטות שהענין של 'זכיין' שייך רק בכח התורה שזה למעלה מהכל.

הגר"מ אזרחי: א שטארק ווארט... 'מאי זכיין', הרי יש להם עוד זכויות, אבל 'זכיין' זה רק ע"י תורה...

מרן שליט"א: מצינו בגמרא (כתובות יא, ב) לגבי תחיית המתים, דמי שעוסק בתורה, אור תורה מחייהו. ואף שלמסקנת הגמרא דרשו עוד דברים, אבל גם הו"א של הגמרא היא אמת. וחלק התורה יש לאשה על ידי השותפות שיש לה בתורה של בעלה.

הגר"מ אזרחי: גיסי הרה"ג רבי נפתלי חדש שליט"א אמר על הרבנית דבר אמת, שבכל חייה לא היה לה טענה על אף אחד. ואני הוספתי עוד כמה דברים, שאף פעם לא ראיתה בעצבות, היא לא הייתה עצובה... **מרן שליט"א:** בת גדולים...

הגר"מ אזרחי: היא חייתה עם ביטחון ויראת שמים. **בנו הגרב"צ:** בדורות הקודמים היה קשה לבני תורה למצוא שידוך...

מרן שליט"א: איננו יכולים להבין את הנסיונות שהיו באותו דור, מחמת העניות והדחקות. ועל זה אפשר לומר אכשור דרא.

בנו הגרב"צ: אמי ע"ה היתה התלמידה הראשונה בבית יעקב כאן, והמטרה היתה שיהיו בנות ישראל טובות וכשרות, ושיבינו מהו כבוד התורה. אחריה הצטרפו עוד הרבה.

מרן שליט"א: 'זכות' ראשונים' אי אפשר לקחת... זה נשאר לעד, ותמיד נזקף לזה עוד ועוד פירות ופירות פירותיהן. זהו חשבונות שעושים בשמים.

גיסו הגר"נ חדש: כן אפשר לומר על מפעל הש"ס,

לרבים מישראל לכתוב בספר תורה, וכך 'תהיה לי השירה הזאת לעד בבני ישראל', רצ"ל שיהיה כעדות שאדם מישראל כתבו ולא מין...

מרן שליט"א: אך עדיין צ"ב מהו החלק שיש לשאר האנשים בזה שכותבים אות.

אב"ד ארה"ב: בעל הספר רוצה לזכות אנשים אחרים שיהיה להם שותפות במצוה.

אב"ד ראשית חכמה: מזכים אותם לכתוב אות בס"ת, לכאורה כמו שאני מכבד את הסופר.

מרן שליט"א: לסופר משלמים על עבודתו.

הגרמ"מ: כמו יד פועל.

מרן שליט"א: כדאיתא בישמח משה (פרשת עקב ד"ה בהפטרה) דבשליח בשכר אין ענין מצוה בו יותר מבשלוחו, ומרן אאדמו"ר זי"ע ביאר זאת כיון שבשליח בשכר יש דין של יד פועל כיד בעל הבית, ואז הוא בוודאי כמותו ממש, וממילא לא שייך מצוה בו יותר מבשלוחו. ואכן אם אמרינן שלוחו של אדם כמותו ממש, אי אפשר לומר מצוה בו יותר מבשלוחו.

*

אב"ד ראשית חכמה: חשבתי לאחרונה בענין הספר תורה, שהנה אני קבלתי על עצמי לכתוב ספר תורה כדי לקיים המצוה, וכתבתי זאת לשם מצוה. האם כשארצה עכשיו שיהיה לע"נ אבי ואמי, האם זה יגרע מהמצוה?

אב"ד ארה"ב: זה שייך לכאורה בכל מצוה, כגון כשנותן צדקה לע"נ.

הגרמ"מ: אולי זה בגדר הנותן צדקה ע"מ שיחיה בני הרי זה צדיק גמור (פסחים נ, א).

אב"ד ראשית חכמה: אבל כאן מדובר שקבלתי עלי לכתוב ספר תורה, לקיים המצוה, ואחר כך רצוני לעשות זאת לע"נ, ולא היה במחשבה מלכתחילה, האם זה פוגם בקיום המצוה.

מרן שליט"א: את המצוה בוודאי מקיימים, אלא יש לדון לגבי השכר, שזה הולך לטובת הנשמה. ונקרא שמקיימים המצוה לשם שמים ולא לשם קבלת שכר.

*

מרן שליט"א: מרן אאדמו"ר זי"ע אמר דזה שמכניס ספר תורה חדש, ינדב גם ש"ס חדש לצורך לימוד הרבים, כדי לצאת גם שיטת הרא"ש שזהו עיקר המצוה בזמננו.

אב"ד ראשית חכמה: י"א שגם יוסיפו חידושים בתורה, שיהיה תורה שבע"פ יחד עם תורה שבכתב.

*

אב"ד ראשית חכמה: בכתבת ספר תורה יש ענין של הידור מצוה, התנאה לפניו במצוות (שבת קלג, ב)...

מרן שליט"א: יש בספר חסידים (סימן תתעח) לגבי עיר שאין בו ספר תורה, שאם יש סופר שיכול לכתוב יפה אבל במשך יותר זמן, ואילו סופר אחר כותב יותר מהר אבל פחות יפה, עדיף לקחת הסופר שכותב מהר.

אב"ד ראשית חכמה: ונתעורר שאלה, אם סופר אחד הוא יותר ירא שמים ויכול לכוון יותר, ואילו השני אינו

שהיום יש כבר הרבה ארגונים להפצת תורה עם בחינות וכדומה, אבל למפעל הש"ס יש זכות ראשונים. **מרן שליט"א:** בכל דור ודור יש לו להקב"ה את השלוחים שלו...

מרן אאדמו"ר זי"ע היה אומר שכאשר יראה שמחקים את מעשיו ואת מפעליו, אזי ידע שעשה דבר טוב... ב"ה כיום רואים את ריבוי הפירות, וזהו הסימן הכי טוב.

בני המשפחה והמקורבים ספרו רבות על צדקותה ואצילותה של הרבנית ע"ה, ועל מקור לידתה וכו'.

מרן שליט"א: אברהם אבינו היה זקן ויושב בישיבה גם אחרי מותה של שרה אשתו... 'מעולם' לא פסקה ישיבה מאבותינו...

וקם מרן ואמר המקום ינחם וכו'. וחזר לקרית צאנז

בערב קיבל מרן שליט"א קהל מבעלי השמחות בשבוע הבעל"ט. כן נערך שמחת הווארט של החתן החבר ישראל משה נ"י בן הרה"ח ר' יואל בלומנטל מקרית הבעש"ט בפ"ת, ע"כ הר"ר אברהם יצחק הלר מאלעד (ב"ר יואל מאשדוד).

יום שני פר' ויחי ט' טבת

בערב נכנס מרן שליט"א לקליינע זאל שבביתו נאווה קודש לסיום כתיבת אותיות לספר תורה שנכתב ע"י גיסו ומחותנו הגה"צ רבי יעקב אליהו אונסדורפר שליט"א רב ור"מ דקהל ראשית חכמה במונטריאול, לע"נ חותן המלך הגה"צ רבי שמואל אלכסנדר זצ"ל והרבנית ע"ה. ושוחח מרן שליט"א עם הנוכחים בענייני כתיבת ספר תורה ומנהגי הכנסת ספר תורה. ונביא כאן מתוכן השיחה:

מרן שליט"א: יש כאלה שמחפשים איזה אות לכתוב... שמעתי שהגרי"ש אלישיב זצ"ל היה כותב אות י'. ובפשטות משום שבשאר האותיות י"א שכיון שכבר מוקפים הם נחשבים כאותיות כתובות (עי' שואל ומשיב תליתאי ח"א סימן שצ; דברי מלכיאל ח"ד סי' צ), משא"כ באות י' חלולה שפעמים נראה כמ'.

בפשטות הענין שנוהגים לכבד אחרים לסיים כתיבת הספר תורה הוא משום להראות חביבות מצוה.

ידוע שפעם מצאו ספר תורה בשדה ולא ידעו אם כתבו יהודי או שמא מין או גוי שאז דינו להיגנז או להישרף (יור"ד סימן רפא), והציעו השאלה לפני הגאון רבי עקיבא

אייגר זי"ע, והשיב דמנהג ישראל תורה שאת השורות האחרונות בספר תורה נותנים לכמה אנשים לכתוב, לכבוד התורה, ובהכרח שאין הכתב של אחד דומה להשני, ולכן אם נכתב הספר תורה על ידי יהודי בוודאי היה עושה כמנהג ישראל ואז יכולים לראות בסוף הספר סוגי כתיבה שונים, אבל אם אינו כן אלא כל הכתב שוה, הרי זה סימן שלא נכתב על ידי יהודי.

הגרמ"מ: על פי זה פירשו הפסוק (דברים לא, יט) ועתה כתבו לכם את השירה הזאת ולמדה את בני ישראל שימה בפייהם למען תהיה לי השירה הזאת לעד בבני ישראל, נקט 'כתבו לכם' לשון רבים, והיינו שיתנו

נתעלה קדושת התפילין יותר ויותר, אך באם לא נזהר כדבעי בקדושתה נהיה פגם בתפילין, וכפי שמצינו בחפץ שצדיקים השתמשו בהם, שיש בהם קדושה, וביותר בתפילין של צדיקים, כי תפילין של צדיק גדלה מעלתו ביותר וקדושתו חמורה יותר מתפילין של אנשים אחרים, כי כל חפץ של צדיק נתעלה ונכנס בזה קדושה עליונה, כי ככל שמקדש האדם עצמו בעבודת הבורא ב"ה בתפילה ובלימוד, על ידי כך תגדל כח הקדושה בתפיליו יותר ויותר. והיפוך הדברים בשוה, שמי שמסיח דעתו מן התפילין ואינו מתפלל בהם כראוי מתוך כך הוא פוגם בקדושת התפילין, ונעשה בזה בחי' מעין 'אותיות פורחות באויר'.

והנה מצינו כי ציצית מגין מהרהורי עבירה וכנאמר בפרשת ציצית (במדבר טו, לט) ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם וגו', וכפי שאמרו חז"ל (מנחות מד, א) באו ד' ציציותיו וטפחו לו על פניו וכו', וע"י שיתעטף הציצית זה יגרום לו להגן שיניח התפילין בקדושה, ולכן אמר המחבר 'אחר שלבש טלית מצויץ ילבש תפילין שמעלין בקודש שהתפילין יתעלו יותר ויותר' שעל ידי הציצית יוכל להתפלל כדבעי, ובאופן זה תיכנס בהם קדושה עליונה, וזהו 'שמעלין בקודש ואין מורידין' היינו בקדושת התפילין.

*

מרן שליט"א כתב אות ה' בספר תורה, ושתה 'לחיים' ואיחל מברכות קדשו להגה"צ אב"ד ראשית חכמה שליט"א, שיזכה להרביץ תורה מתוך בריות גופא ונהורא מעליא.

ואמר **מרן שליט"א** לנכדו הינו"ח שמואל דוד נ"י בן בנו הגרמ"מ: מי שלומד תורה בהתמדה והוא 'ערליכע איד', הוא נעשה בעצמו 'ספר תורה'...

*

אב"ד ראשית חכמה: היום היא"צ של עזרא הסופר. בשו"ע איתא (או"ח סימן תקפ, ב) 'בשמונה בטבת נכתבה התורה יונית בימי תלמי המלך והיה חשך בעולם שלשה ימים ובט' בו לא נודע איזו היא הצרה שאירע בו' **אב"ד ארה"ב:** החתם סופר (דרשות לז' טבת תק"ע, ח"א דף ע"ח, ובתורת משה פרשת שמות ד"ה והנה במג"א), כתב על מה שכתב המחבר על התענית בט' טבת - לא נודע איזו היא הצרה שאירע בו, שמקשה איך לא ידעו איזה צרה היתה בט' טבת, הלא עזרא הסופר מת אז. וכן מקשה, איך יתכן שבדיוק מאה שנה אחר פטירתו של עזרא הסופר, בח' טבת, יתרגמו התורה ליוונית לתלמי המלך, הלא עזרא הסופר מסר נפשו לכתוב התורה שלא יהא בה שום שינוי, וזכותו היתה צריכה להגן שלא יוכלו לשלוח יד בתורה, ואיך קרה שיוכלו לתרגם התורה ולעשות בה כמה שינויים.

ומתרגף החתם סופר, שזכותו של הצדיק מגינה רק באופן שבני ישראל מעריכים את הצדיק ומבינים את גודל ההפסד והצער בעת פטירתו ומחשיבים את פעלו בעולם הזה, אבל כאשר מת עזרא הסופר לא התבוננו בני ישראל די ולא השיגו גודל האבידה, ולכן נהיה

כמוהו אבל כותב יותר יפה, מה עדיף. וכן היה שאלה בבית מדרש איזה ספר תורה להוציא לקרוא, מה שנכתב ע"י סופר ירא שמים או מה שנכתב בכתב יותר יפה. והיו שרצו לומר, דלענין כתיבה יש ענין לקחת סופר שכותב יותר יפה, כי בכתיבה זהו ההידור, משא"כ להוציא ספר תורה לקריאה, בזה כבר יותר הידור מה שנכתב על ידי ירא שמים.

מרן שליט"א: יש מקום לומר שגם בחלק הקריאה צריכים להקפיד על היראת שמים, כי הידור רוחני אינו פחות מהידור גשמי.

כמה ימים לאחר הבר מצוה שלי הגיע הגאון רבי יחזקאל סרנא זצ"ל ראש ישיבת חברון לביקור אצל כ"ק מרן זי"ע, וערכו לכבודו סעודה מיוחדת לעבוד הבר מצוה. ובתוך שיחתם בלימוד בענין זה א-לי ואנוהו בטלית של מצוה, שאל הגר"י סרנא את מרן זי"ע היאך יכול להיות שלאדם יהיה שני טליתות אחד לחול ואחד לשבת, והטלית של שבת מעוטר בהעטרה נאה מכסף, והרי יש מצוה של זה א-לי ואנוהו, וזה שייך גם לגבי ימי החול, וא"כ האיך יכול להניח בחול את המצוה הזאת של הידור. והשיב לו מרן זי"ע שהידור מצוה שייך גם באיכות המצוה ולא רק יופי והדר חיצוני, והיינו לקיים המצוה כהלכתה ביתר שאת, ואם על פי הלכה ישנו ענין שבשב"ק יהיו מלבושים יותר מהודרים מבימות החול, הרי ששפיר מקיים בזה מצות זה א-לי ואנוהו, שההידור מצוה הוא זה שעושה אותו לאנוהו.

היינו בעצם זה שאני יודע שאני מניח הטלית לשבת אני מקיים מצווה. זה לא רק חלק המצוה בטלית גופא אלא בזה שאני מניח את הטלית לכבוד שבת זה כבר הידור מצוה.

אב"ד ארה"ב: לגבי מוהלות צידד מרן זי"ע יותר לקחת מוהל שהוא מומחה במלאכתו (עי' שפע קודש, מילה, עמ' צה).

מרן שליט"א: עוד בענין הידור מצוה שמעתי ממרן אאדמו"ר זי"ע בעת שלמד עמי הלכות תפילין, היה זה בערב חג הסוכות בשנה שנעשיתי בו בן י"ג, באותה שנה בערב חג הסוכות מיד לאחר תפילת שחרית פנה אלי באומרו: 'הלא עתיד אתה ליכנס עוד זמן מה לעול מצוות תיכף לאחר סוכות (ב' מרחשון), ועל כן הנה נא נפנה ונלמד יחדיו הלכות תפילין', ואכן התחיל אז ללמוד עמי הלכות תפילין, ובאותו יום למדנו משך כ-ג' שעות בהלכות תפילין סימן כ"ה. וחלק מהדברים רשמתי לעצמי לזכרון.

בתוך הדברים אמר לי על מה שפתח המחבר (בסעי' א) שנקט בלשונו 'אחר שלבש טלית מצויץ ילבש תפילין שמעלין בקודש ואין מורידין', והקשו שם המפרשים דענין מעלין בקודש נאמר רק על מצוה אחת כמו תפילין של יד ותפילין של ראש, ובדבר שקדושתו חמורה שאסור להורידו לקדושה קלה, אך הכא הוה ב' מצות נפרדין שצריך האדם לקיים ומאי שייך מעלין בקודש.

וביאר בקדשו, דהנה באם נזהר האדם בקדושת תפילין ואינו מסיח דעת ממנה, אזי בכל פעם שמניח התפילין

המלך היה מפזז ומכרכר לכבוד הארון...

מִן שְׁלִיט"א: איתא מהגה"ק בעל המעגלי צדק מדעעש זי"ע (הובא בכנסת יחזקאל, פרשת נח, ד"ה ובבחינה זו) שמבאר בענין הריקודין, דהנה נפש האדם שואפת לעלות למעלה, ואילו הגוף העכור מושכו למטה, ובהגיע עת דודים ועת שמחה משתוקק האדם לעלות למעלה, אולם גופו מושך אותו בחזרה למטה.

ובזה ביאר הכתובים שם אצל דוד המלך (שמואל ב, יד-כב) ויהי כי צעדו נושאי ארון ה' וגו' ודוד מכרכר בכל עז לפני ה' וגו' ומיכל בת שאול נשקפה בעד החלון ותרא את המלך דוד מפזז ומכרכר לפני ה' ותבז לו בלבה וגו' ותצא מיכל בת שאול לקראת דוד ותאמר מה נכבד היום מלך ישראל אשר נגלה היום לעיני אמהות עבדיו כהגלות נגלות אחד הרקים, ויאמר דוד וגו' ונקלתי עוד מזאת והייתי שפל בעיני ועם האמהות אשר אמרת עמם אכבדה. כי מיכל בת שאול לא הבינה ענין הריקודין, ואמר לה דוד שמרוב שמחתו על כל הטובות היה מוכרח לרקד כלפי מעלה, ובאמת היה צריך להיות ונקלתי עוד מזאת, רצ"ל שיהא לו עוד קל יותר להתעלות ולעלות עוד יותר, והסיבה אשר והייתי שפל בעיני הוא כי ועם האמהות אשר אמרת עמם אכבדה, שפשוטי העם שמסביב הם גורמים לכובד הגוף, כי הם לא השלימו עצמם והרבה חברותא עושה, וממילא אי אפשר להישאר למעלה.

אב"ד ראשית חכמה: אמרתי פעם שבאמת על כל מצוה שעושים היו צריכים לרקוד מרוב שמחה, אבל הרי א"א כל הזמן לרקוד, לכן עושים כמו ב'תיקון ליל שבועות', שלוקחים את הפסוקים הראשונים והאחרונים מכל דבר... ולכן במצוה הראשונה של פרו רבו, ובמצוה האחרונה של כתיבת ס"ת עושים מצב גדול ורוקדים...

מִן שְׁלִיט"א: בייטב לב (פרשת עקב) למה לא מצינו שתיקנו חז"ל לברך שהחיינו על מצוה קבועה כשמתחיל ה אדם לקיימה בפעם ראשונה לחייו, ותיקנוהו רק על מצוה הבאה מזמן לזמן, ותוכן דבריו כי כאשר התלהבות באה לו רק מחמת שמקיימה לראשונה ואילו לאחר זמן התלהבות מתמעטת, אין ראוי לברך על זה שהחיינו, ובאמת כאשר הנער נעשה בן י"ג שנים וניגש בפעם הראשונה להניח תפילין לבו הומה מהתרגשות והוא ניגש לקיים המצוה בהתלהבות גדולה, אולם התלהבות זו אינה נצחית וכעבור כמה ימים אחר שמתרגל לכך נכבה אש התלהבותו, וא"כ מה לו לברך שהחיינו בו בזמן שאין לו חיות במצוה זו אלא בעוד שהוא חדש לו ואח"כ נעקר אצלו לגמרי. ורק במצוה שיש לו זמן קבוע בלבד, שאז בכל פעם שניגש למצוה זו מתחדשת בו אותה התלהבות, בזה שפיר יוכל לברך שהחיינו.

בענין זה איתא בפתיחה לישמח משה שמביא המדרש (ויק"ר ה, ג) על הפסוק (ויקרא ו, יג) זה קרבן אהרן ובניו, ורבנן אמרו חביב קרבנו של אהרן לפני הקב"ה כקרבנם של נשיאים, בקרבנם של נשיאים כתיב

מהיפך להיפך, שנהיה התגברות הטומאה עד שנגרם שהוכרחו לתרגם התורה ליוונית. וזה"כ שכיון שלא נודע איזו היא הצרה שאירע בו, היינו שלא ידעו את גודל הצרה בפטירת עזרא הסופר, ולכן תרגמו התורה. **אב"ד ראשית חכמה:** עשיתי חשבון פעם שעזרא הסופר נפטר בדיוק אלף שנים לאחר פטירת משה רבינו. מצינו בחז"ל (סנהדרין כא, ב) ראוי היה עזרא שתיתן תורה על ידו לישראל אילמלא קדמו משה. ידוע המעשה שסיפר הרה"ק מאפטא זי"ע על הספר תורה של עזרא הסופר...

[וזל"ק (אוהב ישראל, ליקוטים, פרשת ברכה): בשם הר"ר שרירא גאון זצ"ל ע"פ מעשה שהיה אז בימיו עשיר מופלג והיה לו ס"ת שהיה כתב ידו של עזרא הסופר. ולהעשיר הזה היו לו שני בנים. ולאחר פטירתו היה מחלוקת גדול בין הבנים היורשים מחמת שכל אחד מהם חפץ לקחת את הס"ת הזה מלקחת כל כסף וזהב שבעולם. והציעו טענותיהם לפני יודעי דת ויצא הפסק דין שהחלוקה תהיה ביניהם ע"פ הגורל ומי שיזכה ע"פ הגורל בהס"ת שייך לו הס"ת הזה. והטילו גורל ביניהם וזכה האחד בהס"ת הנ"ל ושמח מאוד שמחה גדולה. והיה בעיניו כמוצא שלל רב. ולהשני היה לו יסורים גדולים כי אף שלקח כנגדו הרבה כסף וזהב כ"ז אינו שוה לו מגודל תשוקתו להס"ת הזה. והיה שם בהעיר הנ"ל מומר אחד ובראותו כל זאת מאוד חרה אפו על היורש הזה שאיבד הון רב בעד ס"ת אחד. ועשה ברשע להחליף את מלבושיו כדי שלא יכירוהו. והלך להבית הכנסת אשר היה שם הס"ת הזה. והתחבא שמה באיזה זווית עד הערב וכאשר הלכו כל האנשים לביתם לקח המומר הזה את הס"ת מנרתיקו ומצא כתוב (שמות נג, כ) ועבדתם את ה' אלהיכם ובירך את לחמך וגו' ועשה הרשע הזה ברשעתו ומחק את הע' מן ועבדתם וכתב א' במקומו ופיסל את הס"ת בחירוף וגידוף גדול ר"ל.

ודבר זה לא נתוודע לשום אדם. ולאחר כמה ימים נודע הדבר שיש טעות כזה בהס"ת הזה. והנה היורש הזה שהס"ת נפל בגורלו היה לו צער גדול בשמעו מזה. ומגודל היסורים ודאגה נחלה מאוד כי אמר אף שיכולין לתקן הטעות הזה אבל לא יהיה נקרא ס"ת של עזרא הסופר. ובא אליו אביו בחלום הלילה וסיפר לו את כל המאורע וצוה לחפש תחת השולחן ושם נמצא עין של המומר אשר יקוים בו עין תחת עין ועוד אמר לו אביו אשר הס"ת לא יתקן שום אדם, כי כן יצא הפסק מהב"ד של מעלה אשר עזרא הסופר בעצמו יתקן את הס"ת שלו וכן היה כאשר אמר אביו].

*

מִן שְׁלִיט"א: מתי יהיה ההכנסת ספר תורה? **אב"ד ראשית חכמה:** אי"ה בראש חודש אייר, בין היארצייטן של אבי זצ"ל ואמי ע"ה.

מִן שְׁלִיט"א: אי אפשר לעשות עם כלי זמר בימי הספירה... **אב"ד ראשית חכמה:** זה ממילא יהיה בשבת.

אב"ד ארה"ב: הרי כו"ע מודו שבשבת ניתנה תורה **מִן שְׁלִיט"א:** מן אאדמו"ר זי"ע היה מורה שיהיו כלי זמר במעמדי הכנסת ספר תורה.

הג"ר שלמה למברגר אב"ד מאקאווא נתניה: דוד

המצוה באותה התלהבות, ונראה עליהם כאילו כעת הם מתחילים לקיים המצוה בראשונה. וכאשר באו הנשיאים להקריב קרבנם לחנוכת המזבח לראשונה בוודאי התלהבו ביותר ורבתה אצלם השמחה, ובפרט שאותו יום של הקמת המשכן היה יום שמחה גדולה (מגילה י, ב) וכאשר נגשו להקריב הקרבנות בוודאי היו מלאי רגש והקריבו קרבנם מתוך שמחה וחדוה בחיות והתלהבות, אבל בזה לא היה כל רבותא כי היה זה קרבן שהקריבו לראשונה בהקמת המשכן, ושוב לא הוצרכו להקריב קרבנות, וזאת לעומת אהרן הכהן ששימש בכהונה גדולה מ' שנה, ועבודתו היתה להקריב מידי יום ביומו ב' קרבנות בבוקר ובערב בנוסף לשאר הקרבנות, ועכ"ז חביב קרבנו של אהרן היינו הקרבנות שהקריב תמידין כסדרן במשך עשרות שנות כהונתו, כקרבנם של נשיאים, כי הקריב הקרבנות בכל יום באותה התלהבות והתעוררות ללא כל שינוי.

(במדבר ז, יז) זה קרבן נחשון וגו', וכאן כתיב זה קרבן אהרן. ולכאור' זה פלא מה שתלה גדול בקטן ודימה קרבנו של אהרן הכהן הגדול לקרבנם של הנשיאים שלא הקריבו אלא פעם אחת בחנוכת המזבח. ומביא הא ד"אין חסידות כחסידות בתחילתו" (בהקדמת הרוקח) ולפעמים כאשר בא לו לאדם התעוררות לקיים איזה מצוה לראשונה בחייו, הוא מתעורר בהתלהבות ורשפי אש והוא מקיימה בדחילו ורחימו מתוך חמימות ורגש כראוי וכיאה למי שזוכה לקיים מצות ה', אבל כדרכו של עולם אחרי מספר ימים נפחת ההתלהבות וניכר באדם קרירות מסוימת ומתוך ההרגל הוא מתחיל לעבוד את ה' כמצות אנשים מלומדה מאחר שתם אצלו רגש ההתחדשות של קיום המצוה שהרי הוא מקיימה מידי יום ביומו. אך לא כן אצל צדיקים ובני עליה שאין אצלם שום נפק"מ אם מקיימים המצוה בפעם הראשונה או יותר, ואפילו בפעם המאה או האלף, כי תמיד הם מקיימים

נר להולכים

שנלב"ע בתקופה האחרונה לדאבון קהל עדתינו הק'

הרה"ח ר' אברהם יוסף יוסקא וואקס ז"ל

אדמו"ר זי"ע לכהן פאר בקלויזנבורג היה שש להיות שליח מצוה להרבנית הצדיקת מרודניק ע"ה להביא לבית הדואר את מכתביה שהיתה משגרת לבנה כ"ק מרן אדמו"ר זי"ע, והיה רץ לשרתה ככל יכולתו בנאמנות ובמסירות. כן כשהיה כ"ק מרן אדמו"ר זי"ע מגיע לעתים תכופות לבקר את אמו האלמנה, היה הנער הקטן ר' נתנאל צבי מלווה אותו ויושן עמו בחדר אחד. זכרונות הימים ההם ליוו אותו כל ימיו ובהתלהבות היה מספר את המראה הנהדר שנחקק בו מאז היותו ילד רך בשנים, איך רבינו זי"ע היה מקדים ליטול ידים שחרית לפניו בהדרת קודש מיוחדת.

בבית הוריו הדגולים, ר' נתנאל צבי ז"ל, ר' ס'אניש בפי כל, ואמו ע"ה שהייתה בתו של הרה"צ רבי אברהם בנימין ביינוש אויערבך זצ"ל שהיה נקרא די ירושליימער רבי והיה נכדו של הגה"ק בעל האמרי בינה זצוק"ל - ינק ורכש ר' אברהם יוסף יוסקא ז"ל את יסודות התורה והחסידות, את יראת השמים שלו, את הדביקות בכ"ק מרן אדמו"ר זי"ע ויבדלחט"א כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א ואת מדת אמונת חכמים הפשוטה והתמימה, אשר אלו אכן באו לידי ביטוי והשתקפו בדמותו כל ימי חייו.

בשנת תש"כ עקרה משפחת ווקס מוויליאמסבורג לבארא פארק בהוראת הקודש של כ"ק מרן אדמו"ר זי"ע והאב ר' נתנאל צבי פתח כאן את בית המדרש הראשון של חסידי צאנז.

המנוח ז"ל התחנך במוסדותינו הק' בארה"ב ובשנות בחרותו, בשנת תשכ"ו, עלה יחד עם כל המשפחה אל

בחודש הרחמים והסליחות בשלהי שנת תשפ"ב, נפטר לבית עולמו, איש ירא את ה' מאוד, אהוב למעלה ונחמד למטה, אדוק ודבוק ברבוה"ק, הרה"ח ר' אברהם יוסף יוסקא וואקס ז"ל, שנלקח לבית-עולמו לאחר שהתייסר באחריתו בייסורים קשים. בפטירתו אבדה אבן יקרה מעדתנו הק'.

נולד בבארא-פארק לפני קרוב לשבעים שנה לאביו הבלתי נשכח, איש אמונם של רבוה"ק, הרה"ח ר' נתנאל צבי (ס'אניש) וואקס ז"ל, יליד העיר רודניק, ולאמו החשובה ע"ה שנפטרה בשנים האחרונות.

משפחת בית-אביו הייתה אדוקה מאוד ברבותינו הקדושים. סבו, הרה"ח ר' מאיר וואקס ז"ל היה אדוק ודבוק ברבינו הקדוש רבי צבי הירש מרודניק זי"ע ולאחריו בבנו כ"ק מרן אדמו"ר זי"ע, ובחצר קדשו בקרית צאנז נתניה זכה באחרית שנותיו להיות בעל "פסוקי דזמרה" בימים הנוראים. סבתו ע"ה, אשת הרה"ח ר' מאיר ז"ל הייתה בתו של הרה"ח ר' נתנאל צבי אדלר ז"ל, שאף הוא היה אדוק ודבוק ברביה"ק מרודניק זי"ע. יצויין כי כ"ק מרן אדמו"ר זי"ע היה תמיד מכיר טובה למשפחה, זאת עקב העובדה שאלמנת הסב ר' נתנאל צבי אדלר שנפטר בצעירותו, ניהלה את המכולת ברודניק ובכך נתאפשר לה לפרנס את אמו הרבנית הצדיקת מרודניק ע"ה במשך הרבה שנים.

הבן, ר' נתנאל צבי ז"ל - אביו של המנוח ז"ל - היה מסור לבית רבוה"ק כבר מילדותו. כבר בהיותו נער קטן היה ר' נתנאל צבי ווקס מחפש ודורש בכל עת את קירבתו אל כ"ק מרן אדמו"ר זי"ע. כאשר עלה כ"ק מרן

היה אדם שכל אישיותו הייתה מלאה בשמחה וספוגה באמונת אומן בהקב"ה, ומעולם לא התלונן על קשיים וכדו'. בעיני רבים הוא היווה סמל ודוגמה של יהודי מאמין בכל לבו ובכל נפשו על כל מאורע ומאורע שבאו עליו. שמחת החיים לא סרה ממנו מעולם גם בזמנים קשים ביותר שעברו עליו. תמיד נשאר בשלוות נפש, בשמחת חיים, בצהלה שעל פניו, כשהוא מקרין זאת על כל סובביו שנדבקו גם הם בשמחתו. היה מקבל כל אדם בחביבות ובסבר פנים יפות ותמיד היה בפיו מילה טובה להגיד לכל אדם באשר הוא. יהודים נדכאים זכו אצלו למקום של כבוד, ובטוב הלב העצום שלו, היה מכבד אותם, נותן להם יחס מכובד ותמיד משמח אותם עד שהעלו חיוך על פניהם.

למרות שהיה בעל בעמיו, לא רדף אחר המותרות והסתפק בבסיס. עולם הזה לא תפס אצלו מקום ומעולם לא חשב לפאר את ביתו או לרכוש רכב יקר. הכל היה בשיא הפשטות. הוא העניק את מה שיכול היה לשני, ולעצמו היה מסתפק במועט.

קיים בעצמו 'כל המציל נפש אחת מישראל כאילו קיים עולם מלא', כאשר התנדב בהצלה במשך יובל שנים. במשך תקופה ארוכה זו זכה משמים להציל המוני יהודים שפרפרו בין חיים למוות, ובזכות היותו שליח ההשגחה העליונה, הם חיו עוד עשרות שנים לאחר מכן. היה מסור למלאכת קודש זו של ריפוי חולי ישראל בכל מאודו ובכל נפשו, עד שאפילו כשפרש לשנת הלילה, השאיר את מכשיר הקשר של ההצלה על יד מיטתו שאם ח"ו יקרה מקרה, הרי שיוכל להתעורר ולהחיש להציל חיים. פעמים רבות מסר ממש את נפשו עדי להציל את הזולת.

חז"ל אומרים (שבת לא) 'בשעה שמכניסין אדם לדין, אומרים לו שאלה הראשונה נשאת ונתת באמונה'. ברי הדבר לכל מכריו וחוג אוהביו שהוא ענה: כן, נשאתי ונתתי באמונה! הוא ניחן בחוכמת חיים מופלאה ויכול היה להשתמש בחוכמה זו כדי לנהל עסקים מסועפים ועם כל זה לא השקיע ברכישת בית ועסק, כי פחד פחד-מוות מכך שיהיה חייב לאי-מי כסף.

לא רבים יודעים שהיו לו הנהגות מופלאות, ואפשר לומר שהיה נסתר בהרבה בחינות. בכל יום היה מעורר את השחר, הן בימות החול והן בשבתות, ובשנים האחרונות היה מסיים בכל יום את כל ספר התהלים לפני התפילה.

אהבת תורה ניכרה עליו. היה לומד בחברותא עם הרב מקראלי שליט"א מבארא-פארק ותמיד כשזכה לסיים מסכת, לא היה אדם מאושר ממנו.

כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק ז"ע סמך עליו בהרבה עניינים ובעיקר בענייני רפואה. כך יצא שכאשר נאלצו לקחת את מרן זי"ע אל בית החולים, הזעיקו את המנוח ז"ל בטלפון מביתו שבוויליאמסבורג, על מנת שיבוא ליוניאן סיטי, לקחת את מרן זי"ע. כך טלפנו אליו מבית מרן זי"ע בפעם אחרת וביקשו ממנו שיסע לבארא פארק על מנת לעזור לחולה אחת בבית החולים, היות ומרן זי"ע סמך עליו

ארץ ישראל, שוב בהוראת מרן זי"ע, וכאן המשיך האב בפעולותיו הברוכות לכל קדשי בית צאנז ולמוסדות הקדושים. הבן ר' אברהם יוסף יוסקא ז"ל למד בישיבתנו הק' בקרית צאנז נתניה בצל קדשו של כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק זי"ע שחיבבו מאוד. בהגיעו לפרקו נשא לאשה את רעייתו תבדלחט"א שעמדה לימינו במסירות כל ימיו.

במשך כל שנותיו עלי אדמות, התבלט כיהודי ירא שמים מופלג, הן בבין אדם למקום והן בבין אדם לחברו. קרוביו מעידים עליו שהיה אדם כשר מאוד שעליו ועל שכמותו ראויים דברי חז"ל שאמרו (שבת קה) כל המוריד דמעות על אדם כשר הקב"ה סופרן ומניחן בבית גנזיו. מפליא היה לראות כיצד הוא מתמלא בפחד ובמורא ממש, כמו שמפחדים מחיה רעה, כאשר התעורר רק חשש קל, נדנוד, שמדובר בכסף של הזולת.

דוגמה ליושר המיוחד שלו, ניתן היה למצוא בסיפור שהיה בפיה של אשה מבוגרת שהגיעה לנחם בימי השבעה. היא סיפרה שלפני שנים רבות, עבד המנוח ז"ל במפעל גדול של תכשיטים שהיה בבעלותו של בעלה במנהטן. פעם אחת אירע שוד מזויין במפעל, והמשטרה פתחה בחקירה מעמיקה לתור אחר האחראים לשוד, כאשר מטבע הדברים איש מעובדי המפעל לא היה חסין מהחקירה. יום אחד נודע לעובדים שהמשטרה תחקור את העובדים באמצעות מכונת אמת אם אי פעם לא לקחו משהו מהמפעל. למעשה – איש מהעובדים לא הופיע באותו יום לעבודה, מלבד אחד ויחיד, והוא המנוח ז"ל שהיה נקי כפיים ומעולם לא לקח מהמפעל מאומה, אפילו לא בשביל להראות דוגמה כל שהיא או לשאול משם דבר-מה.

ואם עוסקים אנו בהיותו יהודי כשר, ראוי לציין את חומרותו הבלתי מתפשרת בכשרות השולחן היהודי. הוא דקדק מאוד בכשרות המאכלים, ואם היה אוכל בשר, הרי שזה היה רק מהשחיטה של צאנז, דבר זה לא מנע ממנו לנסוע לשבתות לשמחות ולשמח שם כברכת ה' אשר עליו ובכישרונו הרב, אך עם כל זה לא טעם גם שם ממה שהוגש שם, אלא אך ורק ממה שהביא מביתו. הנהגה זו מאירה את נקודת יראת השמים שפיעמה בו בכל עוז, ומעידה על הנהגותיו המיוחדות.

הוא נודע לתהילה בקרב עם סגולה בלבו הטוב וברצון שלו להטיב עם הזולת ולעשות חסד עם השני. מטבעו היה אדם ששופע שמחה ובוודאי כאשר הדבר נגע בלשמח יהודים. אשר על כן נהג ללכת להרבה מאוד שמחות, לפעמים הגיעו הדברים לידי עשרה קידושים או שלום זכר'ס, כאשר הוא הולך מקצה העיר ועד קצהו, רק על מנת לשמח את בעלי השמחה ולברכם מכל לבו בשמחה ובצהלה. כל מי שהתבונן עליו ראה אדם שכל חיותו נובעת מכך שעוזר לשני ומשמח אותו. היה מופלא בהיות עין טובה, ששמח מאוד בשמחותיו של הזולת ופרגן להם מכל לבו. בכלל

בכל עת מצוא כאשר היה מגיע אל ארץ ישראל, היה עולה לחון את פני הקודש, בהיותו דבוק מאוד ביבדלחט"א כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א שכמים הפנים לפניו גם הוא העריכו כיקרו הרם. גם בביקוריו של כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א בארה"ב, היה ר' אברהם יוסף יוסקא מהבאים לחסות בצל הקודש ולמלא אסמיו באוצרות של ברכה.

בשנותיו האחרונות חלה בשיתוק, ולדאבון לב החזיר את נשמתו המזוככת ליוצרה ב-ט' אלול תשפ"ב, לדאבון לב כל מכריו ובני משפחתו החשובה.

במסע הלוויה הספידוהו, חדב"נ כ"ק הגה"צ גאב"ד צאנז זוויעהל שליט"א, הגה"צ אב"ד לינז שליט"א בבארא פארק, הגה"צ אב"ד קראלא שליט"א בבארא פארק, הרב משה נתן ברייער ראש חברה הצלה, אחיו הרה"ח ר' יצחק איציק הי"ו וגיסו הרב ירמיהו טסלר הי"ו. הותיר אחריו משפחה לתפארת, בניו הר"ר אהרן יצחק הי"ו, הר"ר מאיר הי"ו, הר"ר בן ציון הי"ו, הר"ר שמעון הי"ו, וחתניו לוקחי בנותיו הר"ר יעקב יוסף מערינג הי"ו, הר"ר אלימלך בלומענברג הי"ו, והר"ר יואל הערש, בניו ובני בניו הולכים בתורת ה' זרע ברך ה', יהי זכרו ברוך.

בחצרות קדשינו

שמחה בקולם על התווסדות עוד פינת יקרת בעיר, לרגל השמחה הגדולה בפתחת שערי בית המדרש. ביום שב"ק אחר התפילה במעמד הקידושא רבא שנערך בהרחבה לקהל אנ"ש תושבי העיר. במהלכה נשא דברים הרה"ג רבי חיים מאיר ארנסטר שליט"א רב ביהמ"ד וויזניץ בעיר, כשבדבריו הרחיב אודות קשרי הידידות ששררו בין הני תרי רעין כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק זי"ע, וכ"ק האמרי חיים מויזניץ זצוק"ל. וכעת זכו בני קהלתנו הק' לחנוך את בית מדרשנו בסמיכות ממש לבנין בית המדרש דקהל חסידי ויזניץ.

בני קהלתנו הק' שיגרו כוס של ברכה קדם העסקנים הדגולים עתירי המעש הפעלים, ולגבאי בית המדרש הר"ר צבי אהרן ליבער הי"ו, על התמסרותם בלב ונפש לתועלת אנ"ש תושבי העיר, ישאו ברכה מאת ה'.

יומא טבא לרבנן מעמד כבוד התורה

למצטייני תלמידי ישיבתנו הק' "שפע חיים" באלעד
לעיתותי ערב של יום רביעי השבוע פרשת ויחי התקיים מעמד כבוד התורה וחלוקת תעודות ופרסי הוקרה לתלמידי ישיבתנו הק' באלעד, על גיעתם בתורה במשך שנת הלימודים תשפ"ב במסגרת לימודי הישיבה, ובמסגרת מבחני ארגון ושנתם המתקיימים במהלך כל חודשי השנה, לעידוד החזרה

גם גדולי ישראל בארה"ב סמכו עליו מאוד ולא אחת היה הגר"מ פיינשטיין זצ"ל שולח אותו בכל מיני שליחויות של עסקנות.

תפילתו הייתה נאמרת מתוך התרגשות מיוחדת בהשתפכות הנפש. בעיקר ניכר היה הדבר הזה בשבתות וחגים שאז כל עצמותיו תאמרנה בשעת התפילה. בכל ליל שבת היה מסיר שינה מעיניו והולך לשולחן הטהור של יבלחט"א כ"ק אדמו"ר מצאנז קלויזנבורג שליט"א, כדי להתבשם בקדושת השבת, משם תיכף היה ניגש להכין עצמו באשמורת בוקר יום השבת בטבילה לכבוד שבת קודש ולגמור את תהלים הכונה לקראת תפילת שחרית.

במשך רוב שנותיו היה עובד במוסדות סאטמאר, שם היה אחראי על האוטובוסים ועל הקעמפ בהרים, והאחראים עליו היו מרוצים מאוד מהמסירות שלו למען השני ומההשקעה העצומה שלו במסירות בכל פרט ופרט שהיו תחת אחריותו. גם שם ובעוד קהילות היה מפיץ את תורתו הק' של כ"ק מרן אדמו"ר זי"ע כשהיה מחלק את ספרי השו"ת "דברי יציב" לרבנים ודיינים ומורה הוראה ובכך קיים את הצוואה הקדושה.

רגשות שמחה בקרב אנ"ש במאנשעסטער עם פתיחת שערי בית מדרשנו החדש

כפי שכבר הודענו בשבוע העעל"ט, על הבשורה טובה הגיע מקהילתנו הקדושה במאנשעסטער על ייסוד ושערי בית מדרשנו החדש בעיר. אחזה שמחה גדולה ומרגשת את כל אנ"ש תושבי העיר, כאשר בשב"ק פר' ויגש העעל"ט החלו להתפלל בתוככי היכל בית המדרש.

בני קהלתנו הק' מציינים, כי בחצר בית המדרש ערך כ"ק מרן שליט"א את שולחנו הטהור לפני קרוב לב' עשורים בשנת תשס"ה, והמקום נתקדש לשעה ולדורות, כאשר בעת הזאת זכו הם לחנוך את בית המדרש החדש והמפואר, אשר בוודאי יהיה בית גדול שמגדלין בו תורה ותפילה לאורם ולדרכם של רבוה"ק זי"ע, ולהבחל"ח כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א.

עוד ציינו בני קהלתנו הק', שייסוד ופתיחת שערי בית המדרש החדש, לוו בסייעתא דשמיא בשמחות לרוב, כאשר בערב שבת התבשרו על גמר השידוך לאחד מבני אנ"ש עם אחד מתושבי העיר, וכן נערך שמחת שלום זכר וברית מילה לבן הר"ר מענדל ברגר הי"ו (בן הג"ר יצחק שליט"א אב"ד מאנשעסטער).

בתפילות השבת השתתפו אנשי שלומנו מכל רחבי העיר ועוד רבים מתושבי העיר אשר נתנו

שאביו רוצה בטובתו מעיין ומחפש היכן הניח את האוצר, ומחזק את עצמו תמיד, עד שמגיע לטעמה של תורה. כמו"כ בעת נעילת מבחני השנה שעברה, מקבלים ע"ע עוד ועוד בחורים להצטרף ולעמוד בתורה ולזכות לקנין הנצחי. בסוף דבריו הודה להנהלת הישיבה, ההנהלה הרוחנית וההנהלה הגשמית שעומדים על המשמר לבל יחסר המזג ברוחניות ובגשמיות, ובירך את תלמידי הישיבה שיזכו למעלות במעלות התורה והיראה לתפארת בית ישראל.

עם סיום דבריו הכריז המנהל הרוחני הגרא"ח פרנקל שליט"א את שמות הבחורים שיעלו ויבואו לקבל את תעודת ההוקרה מידי הגה"צ ראש הישיבה שליט"א, בצירוף ספר 'שפע חיים' דרשות חורש"י תשמ"ב, לבחורים שהצטרפו לנבחני מפעל 'ובתורתו' הפועל בישיבתנו הק' לקנין המסכתא השנתית. את המעמד כיבדו בנוכחותם הרבנים הגאונים, הגרי"ש לייזער שליט"א דומ"צ קהילתנו הק', הגה"צ אב"ד ערלוי אלעד שליט"א, הרה"ג רבי יעקב מרדכי רייך שליט"א מנה"ר דישיבתנו הק' לצעירים בב"ב, הרה"ג רבי קלמן מלר שליט"א מראשי כולל ש"ס בירושלים, ועוד.

בברכת המזון כובד הר"מ הרה"ג רבי גדלי' וינגרטן שליט"א, ולאחר מכן התאספו כל הבחורים למרכז האולם, כשלאפניהם החל לשאת דברים המגיד משרים הרה"ג ר' שלמה מילר שליט"א בניגון ונעימה בענין אהבת התורה וניצול הזמן לחטוף עוד ועוד כל זמן היותו בחיים. ועוד הוסיף כמה פרפראות לחכמה בענין התמדת הלימוד שהדר הזה תלוי ביד כל אחד ואחד.

שעה ארוכה של התעלות רוחנית עברה כל הבחורים תלמידי הישיבה בקבלם עליהם קבלות טובות בהתקשרות לשקידת התורה יומם ולילה. לאחר מכן יצאו הבחורים בריקודי שמחה והודיה יחד עם רבני הישיבה שליט"א להודות על שבחר בנו מכל העמים ונתן לנו את תורתו.

פי הבחורים מלא שירה קדם הנהלת המוסדות הק' ה"ה הרה"ח ר' יחיאל חנה לנגסאם הי"ו הרה"ח ר' פינחס גרוס הי"ו והרה"ח לוי יצחק הופמן הי"ו, על טירחתם הרבה בכל ימות השנה להעמיד כל צרכי הישיבה הרחבה ובטוב טעם ודעת, וביותר על המעמד האדיר לכבודה של תורה, ישאו ברכה מאת ה', ובכל אשר יפנו ישכילו ויצליחו.

פעילות בכולל ערב 'תורת משה' בישיבת היכל התורה פעיה"ק

לפני כחמש שנים הוקם בישיבת היכל התורה מסגרת מיוחדת 'כולל ערב' ללימוד הלכות השכיחות שאינם נלמדים כל כך במסגרות השונות בהיכלי הכוללים, בראשות הרה"ג רבי מאיר משולם שליט"א

והשינון של החומר הנלמד, ועמידה במבחנים חודשיים ומקיפים. ובדין הוא שיטלו שכרם. מיד אחר תפילת מעריב באולם המפואר שעוצב כראוי לכבוד התורה ולומדיה ביופי ובהדר, הסבו תלמידי הישיבה בראשות רבני הישיבה והורי זקני הבחורים הי"ו לסעודה שהוכנה בהרחבה כיד המלך, וכשרבים מצטרפים לניגון ונעימה ובכלי זמר ושירי זמרה להודות ולהלל על כל הטוב שהגיענו עד הלום. דברי פתיחה נשמעו מפי המנהל הרוחני הרה"ג ר' אברהם חיים פרנקל שליט"א, אשר קיבל את פני הבאים ברוב יקר וכבוד, ועמד על נקודת החינוך המיושמת בין כותלי בית המדרש דישיבתנו הק', ובראיית מעשה אבות סימן לבנים יעקב אבינו ע"ה שהקדים את אפרים שהיה רגיל אצלו בתלמוד לפני מנשה, וכיבד את הלומד תורה, אולם בהמשך הכתובים רואים אנו שבירך כל אחד ואחד מבניו שבטי י"ה לפי עניינו ומצבו ותכונות נפשו. וכמו כן מחנכי ורבני הישיבה כל אחד במקומו, עומד על המשמר ומעודד ומחזק כל תלמיד לפי כשרונותיו ויכולתיו, להגיע ולשאוף למקום שיוכל להגיע בקבלת עול מלכות שמים שלימה ובידיעת התורה בבירור.

בדבריו הוסיף עוד להודות לשותפים בעבודת הקודש צוות הישיבה שליט"א, על ההשקעה המרובה בכל עת ועידן, ואף הודה קמי הגה"צ ראש הישיבה שליט"א שמחזק ומדריך על כל צעד ושעל במסירות נפשו לכל דבר שבקדושה. את דבריו סיים בברכות קדם מלכא כ"ק מרן שליט"א שהתבטא כמה וכמה פעמים על קורת רוחו מפארי גידולי הישיבה הי"ו שיוסיף להנחותינו במעגלי צדק מתוך בריות גופא ונהורא מעליא.

כאן כובד לשאת דברים לכבוד המעמד נואם הכבוד הגה"ח רבי מנחם בן ציון רבינוביץ שליט"א חתן כ"ק האדמו"ר מרחמסטריווקא זצוק"ל ומראשי ישיבת 'שערי תורה' בירושלים, בדבריו הרחיב מאד במילי דחיזוק ביגיעת בתורה, ונקט בתרי דברים המביאים את הבחור לכך: האחד הלמידה בהבנה מרובה כשהסמך לכך את דברי המהרש"א בח"א 'האמנתי כי אדבר אני עניתי' שאם הוא בבחינת 'עניתי' היינו שיגע כל כולו בתורה, התורה מתקיימת בידו, אולם 'אם אמרתי בחפזי' ולומד תורה מתוך חיפזון ללא בהירות הוי 'כל האדם כוזב', שלא נשאר מזה מאומה. והיסוד השני בריבוי החזרות ושינון בתר שינון עד שיהא בקי באופן נעלה ביותר שיהא הוא ותורתו חד.

את משא המעמד נשא הגה"צ ראש הישיבה שליט"א, כשבמרכז דבריו ביאר מאמר הזוהר בפרשת בלק על הא דחזר הקב"ה על אומות העולם לפני קבלת התורה, והרחיב שם בזוה"ק במשל שאפשר ללמוד מזה שהקב"ה נתן לנו את תורתו שבראשיתה נראה הדבר קשה אבל בן המלך שיודע

ברוב עם, ולאחמ"כ התיישבו כולם כאחד להודות ולהלל בשירות ותשבחות, ותפילות ובקשות בזמן קדוש זה.

לאחר שסעדו את ליבם התקיים סדר לימוד במשך שעה לכל בחורי הישיבה, כאשר אף כאן אחד מרבני צוות הישיבה שליט"א משתתף בסדר, בסיום הסדר נערכה כל לילה תוכנית מרתקת ומגוונת, תוכניות אשר הושקעו בהן הרבה זמן ומחשבה איך יוכלו הבחורים להנות מהם ולהוציא מהם את מירב התועלת.

בנר א' דחנוכה התקיימה תוכנית מיוחדת בנושא 'היסטוריה חסידית' ע"י הרב שמשון בנדיקט שליט"א בה ראו הבחורים במראה ובאומר מצגת מרתקת על השתלשלות החסידות מיני ייסודה ע"י מרנא אור שבעת הימים הבעש"ט ז"ע, ותלמידיו מדור הראשון, תלמידי תלמידיו, וכן הלאה עד לדורות האחרונים. כמו"כ הסתעפות הדרכים בעבודת השם של כל צדיק וצדיק, כאשר על כל זה מתקיים שאלות חידון עם נקודות לכל בחור, ודירוג המנצחים.

בנר ב' דחנוכה התקיימה תוכנית 'מי במרכז' ע"י הרה"ג ר' נחמן יאקאב שליט"א ר"מ בישיבת בעלזא בבית חלקיה, תכנית מופלאה המחדדת את השוני בין הבחור המרגיש עצמו במרכז וכולם טפלים אליו, ודואג רק לעצמו, ואינו יודע לקיים יחסי חברה כראוי, לבין הבחור המכיר את מקום חברו, ויודע להתנהל נכון עם הסביבה, כאשר כל זה שמעו וראו במצגת ערוכה בטוב טעם ודעת.

בנר ד' דחנוכה התקיים 'זיץ' בלווי כלי זמר בראשות המלחין הנודע והבעל מנגן הרב ישראל אברהם שנק שליט"א אשר ברוב כשרון השכיל לרומם התלמידים לפסגות גבוהות עם ה'אלטע פארצייטישע טעם אין א ניגון' כפי שהושם דגש בחצרות החסידים מימים ימימה.

ביום ה' נר ד' דחנוכה התקיים מעמד כבוד התורה חלוקת תעודות לבחורים אשר נבחנו במשך שנת תשפ"ב העעל"ט במסגרת תכנית "ושננתם" אשר מתקיימת ברשת ישיבתנו הק' (כתבה נפרדת תבוא אי"ה).

ביום א' ליל זאת חנוכה נסעו כלל בחורי הישיבה לאחר ההדלקה בישיבה, וארוחת ערב, להשתתף במעמד ההדלקה אצל כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א.

ביום ב' זאת חנוכה לעת נטו צללי ערב, התקיימה חבורה כללית ונעילת הימים הנעלים בראשות המנהל רחני הרה"ג ר' יעקב מרדכי רייך שליט"א אשר רומם הבחורים בשירי ערגה וכיסופין אשר לעולם ועד לא תהיה בינינו לבין חנוכה פרידה.

כן נשא דברים הר"מ הרה"ג ר' אברהם שמעון משינסקי שליט"א בהם ביאר מהות המושג 'פרידה ביו"ט' מה עבודתנו בעת כזאת, והרחיב בזה בטוב טעם ודעת.

בן כ"ק מרן שליט"א. לעילוי נשמתו של שר החסד הרה"ח ר' משה רייך ע"ה.

בחודשים האחרונים עוסקים הבחורים נ"י בלימוד הלכות השכמת הבוקר, והלכות תפילה. הלימוד הוא בטור ושולחן ערוך ונושאי כלים ועד לפוסקי זמננו, ובראשם פסקי הלכות והוראות בקודש מאת כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק ז"ע, כאשר את הבחורים מנווט ביד אמן בלימוד ההלכות הרה"ג רבי מאיר משולם שליט"א. אשר אף מוסר שיעורים יומיים לפני הבחורים.

לקראת ימי חודש כסלו, נערך בין הלומדים הגרלה מיוחדת לעידוד הלימוד בהלכות אלו, על 'כד שמן' יוקרתי.

ההגרלה נערכה בערב ימי החנוכה העעל"ט, ובגורל עלה הבה"ח החתן נתן נטע וינגרטן הי"ו.

כמו כן בחודשים טבת-שבט לעידוד הלימוד ייערך הגרלה ייחודית על נרתיק יוקרתי ללולב וקופסא לאתרוג בשילוב עור עתיק בשווי מאות ש"ח. ההגרלה תערך בסמיכות ליום חמשה עשר שבט הבעל"ט.

הלימוד הוא בטור ושולחן ערוך ונושאי כלים ועד לפוסקי זמננו, ובראשם פסקי הלכות והוראות בקודש מאת כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק ז"ע, כאשר את הבחורים מנווט ביד אמן בלימוד ההלכות הרה"ג רבי מאיר משולם שליט"א. אשר אף מוסר שיעורים יומיים לפני הבחורים.

מהנעשה ונשמע בימי החנוכה שעעל"ט בישיבה"ק לצעירים שפע חיים בבני ברק

ימים מאירים וזוהרים עברו על תלמידי הישיבה הי"ו ביומין דחנוכה הקדושים המאירים באור הגנוז שבתוה"ק, על אף שמטבע הדברים הם ימים הצריכים חיזוק בהיכלי הישיבות מחמת הטרדות במצוות החג, מצוות ההדלקה, סעודות מריעים וכו', ומטבע הדברים הם גורמים לרפיון בסדרי הישיבה ונראה לפעמים ח"ו יותר זכר ל'להשכיחם תורתך' מאשר ל'עוסקי תורתך', מ"מ בישיבה"ק עם השקעת מחשבה ודמים תרי משמע, ועם גיוס של כל צוות רבני הישיבה שליט"א להוסיף מעצמם שעות לא להם, זכו בישיבה"ק לימים מאירים וזוהרים ביומין דחנוכה הקדושים והמאירים, ולסדרים מלאים בלימוד התורה הק' עד שהבא בין כותלי הישיבה לא היה יכול להבחין שנמצאים ביומי דפגרא.

הסדרים לפני"צ התנהלו כרגיל וכן אחה"צ עד שעת מעריב והדלקת נרות חנוכה. הבחורים הגרים מחוץ לעיר, נסעו במרוכז ביום אחד לביתם, לקיים את מצוות ההדלקה בחיק ההורים והמשפחה, כדי שבכל שאר הימים יתנהלו הסדרים כסדרן.

בכל אחד מלילות חנוכה השתתף אחד מצוות רבני הישיבה שליט"א עם הבחורים בשעת ההדלקה, כאשר ההדלקה מתקיימת בחדר האוכל של הישיבה

לכבוד היום, כשבמהלכה העביר המנהל הרוחני הרה"ג ר' אפרים גרין שיעור מרתק אודות ענייני גניזת כלי המקדש וכו'.

תלמידי הישיבה מילאו פיהם שבח קדם המנהל הרוחני הרה"ג ר' אפרים גרין שליט"א והמשגיח הרב משה דוד שר הי"ו, על דאגתם התמידים לרווחת תלמידי הישיבה. דברי שבח מיוחדים נשמעו קדם הנהלת היכלי התורה והחסד אשר עומדים הכן תמידין כסדרן לימין תלמידי הישיבה.

מה נפלא היה המראה לראות איך בימי החנוכה מתנהלת הישיבה כסדרה עם סדרי לימוד חזקים וריווח בין פרשה לפרשה לבחורים הי"ו ע"י תוכניות מרתקות ומגוונות.

מפיות הבחורים נשמעו ברכות שבח תודה וברכה למשגיח רוחני הרה"ג ר' יהודה ברנדסדורפר שליט"א אשר ניצח על המלאכה, ולא חסך כל מאמץ להעמיד את סדרי הישיבה על מכונם, ושהבחורים יפיקו את מירב התועלת וההנאה מהתוכניות.

וכל הגולה כמדורת אש!

"רצוף אהבה" – המבצע הגדול של ימי השובבי"ם יוצא לדרך; לבחורים, אברכים ובעלי-בתים

כלל אנשי שלומנו נשמעים לקריאת הקודש ועולים לזיכרון טוב על שולחן גבוה

ימי השובבי"ם ידועים המה מספרי החסידות כימים המסוגלים מאד למחילה, סליחה וכפרה: בעיזוז דקדושה ובהתלהבות אין קץ, יתחילו כלל אנשי שלומנו חסידי צאנז בכל אתר ואתר, ובתוכם תלמידי ישיבותינו הק' ובני החבורות, את ימי השובבי"ם, שיחלו ביום ראשון הקרוב, פרשת שמות. מזה דור דורים, נתקדשו ימי השובבי"ם בחצר קדשנו על ידי רבותינו הקדושים שמאירים עינינו במה שגילה האריז"ל במעלת וקדושת ימים נוראים אליו, בתעניות באמירת תהלים וסליחות, ובפשפוש המעשים וחשבון הנפש.

בנפשו הדבר

כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א, בשיחותיו הק', במכתביו, בדברי תורתו - רבות בשנים, מפליג בגודל שגב ימי השובבי"ם ובקול חוצב להבות אש מבקש מאתנו התלמידים והחסידים לנצל ימים אלו כראוי וכיאות, כאשר עוד שמענו ונדעם מכ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק זי"ע, וכך זוכה ומתעלה כל העדה הקדושה בימים אלו.

מהנעשה ונשמע בישיבת היכל התורה פעיה"ק

בימי האורה - ימי החנוכה העעל"ט, הגבירו תלמידי הישיבה את אור התורה לגבור על חשכת מלכות יון, כאשר נערכו סדרי לימוד מיוחדים כאשר עשרות תלמידי הישיבה הגו בתורה הק' בהתמדה החל משעות הבוקר המוקדמות, עבור לסדר הלימוד לפנה"צ וסדרי הלימוד בשעות אחה"צ עד תפילת ערבית לפני הדלקת הנרות.

ביום ראשון קודם תפילת ערבית, בערבם של ימי החנוכה, פתח המנהל הרוחני הרה"ג ר' אפרים פישל גרין שליט"א בשיחת הכנה לקראת ימי האורה, ובגודל מעלת הזמן של הדלקת הנרות, כאשר שערי שמים פתוחים, והתפילות עולים לפני כסא הכבוד, וביד כל אחד ואחד לפעול כל המצטרך.

מידי יום בשעה 12.00 לפנה"צ הגיע דרשן אורח לשאת דברים בפני בחורי החמד. ביום א' דחנוכה מסר המחנך הרב פנחס ברייער שליט"א שיחה מרתקת בענייני ניגונים כאשר בטוב טעם ריתק את הקהל במתק לשונו בהבדל בין הניגונים הישנים והחדשים; ביום ב' דחנוכה מסר הרה"ג רבי אשר ישעי' מוטצען שליט"א דומו"צ בבי"ד זכרון מאיר בב"ב שיעור בהלכה, והרחיב מהנעשה ונשמע בין כותלי בית הדין; ביום ג' דחנוכה נמסר הרצאה מרתקת ע"י ר' בנימין חניקיס הי"ו; ביום ד' דחנוכה הוגש ע"י הנהלת היכלי התורה והחסד סעודה ערוכה

חצר הקודש צאנז

קרית צאנז נתניה

כסא דברכתא

ברכת מזלא טבא שלוחה בזה, לכבוד איש חי ורב פעלים, העסקן היקר, נודע בשערים לשם ולתהלה, טוב הלב ויקר הרוח, ה"ה

הר"ר משה בצלאל גנזל הי"ו

מנהל מוסדותינו הק' בבית שמש

לרגל השמחה השרויה במעונו שמחת הולדת הבן נ"י במז"ט ובשעטומ"צ

והברכה אחת היא לאביו הרה"ח ר' זאב הי"ו מיקירי וחשובי אנ"ש בירושלים

ויה"ר מן קדם אבוהון דשבשמיא, שיזכו לרוות רוח נחת דקדושה מכל יו"ת, ואך ששון ושמחה ישכון באהלם תמיד, מתוך נחת והרחבה, סייעתא דשמיא עד עולם, ואך טוב וחסד ירדפום כל הימים

הנהלה

שליט"א. התכנית של 'רצוף אהבה' נבנתה באופן שתביא נעימות וחשק להשתתף במבצע גדול זה של שובבי"ם.

סדרי הפתקאות וההוקרה

לפי המסוכם, כל בחור יקבל טבלה שבועיות, בה יציין את שעות הלימוד, התפילה, לימוד מוסר וחסידות. את הטבלה ימסור כל בחור באופן אישי למורנו ראש הישיבות שליט"א שיפקוד כל ישיבה אחת לשבוע. מורנו ראש הישיבות שליט"א יכניס את ה'שעות צעטלעך' לקודש פנימה, לקבל ברכת הקודש, ובחורי החבורות ימסרו את סיכום השעות בטל' או ישלחו בפקס. אברכי הכוללים, ינתנו לנציגי בחצרות בהיכלי הכוללים. בני חו"ל יתנו בטל' הנ"ל או לראשי החבורות כמפורסם. את השעות צעטלעך ניתן להשיג אצל הנציגים די בכל אתר ואתר, וכן במשרדי בחצרות, או בפלא' מס' 054-8481107, כמו כן ניתן לעדכן בכל תחילת שבוע בשעות הערב את מס' שעות הלימוד להכניסם לקודש פנימה בטל' 058-329-7663.

כחלק מהתוכנית, ינתנו לתלמידי הישיבות, תוכניות לימוד של מוסר וחסידות, ומדברי תורתו של כ"ק מרן אדמו"ר ז"ע, באופן אחיד. ובכדי לעודד את הדבר, יפורסמו שאלות לחידודי.

רצוף אהבה – אכסוף נועם שבת

בשנה זו, הוקדש מבצע מיוחד לעידוד שעות הלימוד בכלל, ושעות הנשגבות של ימי עש"ק ושב"ק, מילוי השעות צעטלעך הכללי הינו על ימי השבוע מיום א' עד יום ה', כאשר על סדרי הלימוד עש"ק ושב"ק מתקיים מבצע מיוחד "רצוף אהבה – אכסוף נועם שבת" בהם כל בחור צובר כעשר שעות של עבודת היום בימי שישי ושב"ק יחדיו, שמהם שעתים לימוד ביום ו' ושעתיים לימוד בשב"ק, ועליהם מתווסף אמירת תהילים בעש"ק, התפילות בשב"ק, השוה"ט בליל שבת וס"ג בקרית מלך רב, והבאטעס וס"ג בשאר ריכוזי אנ"ש.

דפי השעות של מבצע זה, מחולקים לשלשה שבועות, כאשר בכל שלש שעות, יעבירו הבחורים לראש הישיבה את שעות הלימוד, ובחורי החבורה להנ"ל, הגרלות יחודיות יתקיימו על עידוד מבצע זה.

חיזוק ועידוד

כיהודה ועוד לקרא, ובכדי חיזוק בעלמא, יזכו כלל הלומדים שיחי', אברכי הכוללים ובחורי הישיבות והחבורות, אשר לומדים בכל ימות השבוע (א-ה) להשתתף בגורל המיוחד על 'דעם רעבינס תהלים' הוא ספר התהילים אשר בו שפך צקון לבו כ"ק מרן שליט"א ביום ו' ערש"ק מימי השובבי"ם, כנהוג בחצרות קדשנו.

ההגרלה תתקיים אי"ה בכל שבוע במשרדי בחצרות החיים, יש לעדכן את שעות הלימוד בכל שבוע עד ליום ב' בערב על הלימוד של השבוע הקודם. כמו"כ כל אחד שמוסר דף שעות צעטל,

בכל שנה ושנה, רואים אנ"ש כי הדבר בנפשו של כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א. פקודת הקודש שמרה רוחם של רבים מאנ"ש, ובתוכם אברכי הכוללים ותלמידי הישיבות, ללמוד מתוך תענית הדיבור לכל הפחות שש שעות בכל יום. על דבר זה כפל ושילש מרן שליט"א את בקשתו הן בכתב והן בעל פה.

הנה דברים מרטיטים שנשא באחת השנים האחרונות, בהתקדש ימי השובבי"ם, בעידן רעוא דרעוין פרשת ויחי: "את אחי אנכי מבקש שיקבל כל אחד על עצמו ללמוד לכה"פ שש שעות בימים אלו, כשלאחמ"כ המשיך עוד לעורר ולבקש: "אשרי למי שיקבל על עצמו ללמוד לכה"פ שש שעות מדי יום ביומו בתענית הדיבור... והנה בסך שש שעות הללו וודאי מילתי אמורה רק בכללויות, אולם אברכים ובחורים יראים ושלמים, החפצים להתעלות כהנה וכהנה יקבלו על עצמו ללמוד לכל הפחות עשר שעות ביום, ויהיה זה שמירה על כלל ישראל".

כ"ק מרן שליט"א אף הורה לעלות זאת ע"ג הכתב בהמליצו: "א משרייבט אונטען שרייבטמען נישט אויבען", ובהזדמנות אחרת אמר "אם יש דין למטה אין דין למעלה", ועוד כהנה וכהנה.

חקוקים על לוח לבו הטהור

בכל ימות השובבי"ם, מונחים על שולחנו של צדיק, אצל כ"ק רבינו שליט"א, הפתקאין קדישין, ה'שעות צעטלעך', של כלל אנ"ש ולא משים משולחנו עד לאחר ימי השובבי"ם. רבים מאנ"ש אף מעידים בפנינו שמרן שליט"א מסר להם שנהנה מאד מהשעות צעטלעך שבנם או נכדם שלח. כן נשמעים ביטויים רבים מפ"ק של מרן שליט"א לאברכים ובחורים אודות השעות שנשלחו, ורואים במוחש כיצד הדבר הוא בנפשו, כאשר כל שם ושם חקוק על לוח הטהור.

לקראת ימי השובבי"ם, נערכה בליל שישי פרשת ויגש, אור ל-ו' בטבת, יומא דהילולא של רבינו הק' משינאווא ז"ע, אסיפה מיוחדת בקרית מלך רב בקרית צאנז בראשות הגה"צ אב"ד קהילתנו הק' בארה"ב וראש הישיבה שליט"א בהשתתפות הרבנים הגאונים שליט"א, המנהלים הרוחניים דישיבותינו הק', ואתם-עמם ראשי "בחצרות החיים" הרה"ג ר' חיים רפאל אייזנבך שליט"א. והרב יואל טוביאס הי"ו.

לפני המשתתפים הוגשה סעודה כיד המלך, נדבת נכד בעל ההילולא הרה"ג ר' אברהם חיים פרנקל שליט"א, נכד בעל ההילולא ז"ע.

באסיפה נידונו דרכי מבצע 'רצוף אהבה' בהיכלי הישיבות. באסיפה הועלת פעילות הקודש של 'בחצרות החיים' שמביא את הכלים לכל המקושרים לאילן החיים, תלמידי הישיבות ובני החבורות, וכלל אנשי שלומנו - לעשות רצון צדיק בכל השנה בכלל, ובימי השובבי"ם בפרט, על ידי ליווי המבצע של שובבי"ם של רצוף אהבה, שהוא בנפשו של מרן

כל הבחורים אשר צברו סך של למעלה מ-180 שעות ברציפות (שש שעות בכל יום בימים א-ה) יזכו להכלל בספר 'רצוף אהבה'. הספר יעלה על שולחן מלכים ושמותיו יעלו על זכרון לבו הטהור של אבינו רוענו כ"ק מרן שליט"א.

יש קונה עולמו - בשעה!

הנהלת "בחצרות החיים" משקיעה כוחות אדירים ומקצה משאבים והון עתק על מנת לשמור את פך השמן הטהור בחצר קדשנו, ובפרט ביישום הוראות מרן שליט"א לעדתנו הק' בימי השובבי"ם. הפעילות היא הן בארה"ק והן בחו"ל והיא מסתכמת בהוצאות כבדות למעלה מן המשוער. אשתקד הסתכמה עלות המבצע במאה וחמישים אלף ש"ח!

אנ"ש היקרים! זוהי ההזדמנות להיות שותפים במפעל כבירים זה. קנה לך לכל הפחות 'שעה' אחת. לתרומות ניתן לפנות ליו"ר הארגון הרב יואל טוביאס הי"ו בפלא' 100-8433-054.

ומראה רצינות לדבר, דהיינו לכה"פ כ-22 שעות של תענ"ד שבוועיות נכנס להגרלת קודש מידי שבוע על י"ב חלה מהחלות של כ"ק מרן שליט"א.

הגרלות נוספות יתקיימו במהלך ימי השובבי"ם בתוככי הישיבות, ובמשרדי בחצרות החיים, לכלל הלומדים שיחי'.

לתשומת לב, בחורי הישיבות שיחי' המעבירים את השעות הלימוד להגה"צ ראש הישיבה שליט"א. אין צורך בהרשמה נוספת עבור ההגרלות הנ"ל. שמות הזוכים בהגרלה, יפורסמו בקול צאנז ובלוח המיוחד בהיכלי הישיבות.

מעמד כבוד התורה

בסיום ימי השובבי"ם ייערך אי"ה מעמד כבוד ושמחת התורה לכלל בחורי אנ"ש שיחי', בה יזכו הכל לשוש ולשמוח על הזכיה הגדולה, אשר זכינו ללמוד בימי השובבים, ברציפות ולקיים רצון צדיק בלימוד שעות רצופות ולהעלותם ע"ג הכתב.

בעזרת השם יתברך

שידוך

זאתה

דחסיד'
צאנז
רויפא

ממלכת
התורה
והחסידות

מלווה מלכה מיט'ן רבי'ן

מוצש"ק וארא תשפ"ג

מהרו והצטרפו ל-100 רוכשי הבנין

חייט אלאה לוי

054-840-7828

צבי אליאק לויאטאין

054-840-4912

יוסף יהונתן שני

050-410-1135

בס"ד, ימי השוכב"ם תשפ"ג

התהילה והתפארת

בהודת כבוד וברגשי הכרת הטוב והוקרה רבה מביעים אנו את מיישב תודותינו וברכותינו קדם הגאון הגדול לממשלות התורה, מוכתר בכתר תורה ובכתר שם טוב, מעוז ומגדול, מרא דכולא תלמודא, איש האשכולות, מלא חכמה ודעת ותבונה, רב חינוך רב היסודא, אשר עיניו וליבו פקוחים תדיר להגדיל תורה ולהאדירה, ולדאוג לרווחת עולם התורה, ולרומם את קרן התורה וכבוד התורה בכל ימות השנה ובכל עת ועונה, ה"ה

הגאון רבי

שלום יוסף גוטמן

שליט"א

ראש כולל ש"ס ב'אדירי התורה'

אשר נטל על עצמו שוב את היוזמה הברוכה והגדולה של חיזוק לימוד התורה בתענית דיבור בימי השוכב"ם, בהענקת תמיכה נכבדה עבור עמלי התורה השוקדים בריציפות ובתענית דיבור כשהמתמידים אף יגיעו לסכום נכבד של 2400\$

מברכים אנו את מעש"ת ראש הכולל שליט"א שיזכה להוסיף עוד חיילים לתורה ויתרבה כבוד התורה ולהוסיף עוד כהנה וכהנה בפעולותיו הנשגבות להרמת קרן התורה, חכות החזקת התורה יעמוד לו להתברך באלף המגן ובכל ברכות התורה האמורים ע"י משה. אב"ה.

ברגשי תודה

ראשי הכולל אברכי הכולל
יחפאט רייק ה/הנהלה

בעזרת השם יתברך

701 541 sh 8 Grand

סעודתא דמלכה קדישא

מוצאי שבת פרשת וארא:
סעודת מלווה מלכה מלכותית ויחידה מסוגה,
בבשר ודגים ומטעמים, עם תוכנית מרתקת,
בהשתתפות 100 רוכשי הבניין

בראשות
כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א

מעידה

תעודת

מלווה מלכה מיט"ף רבי'ן
מוצש"ק וארא תשפ"ג

החסידי
צאנז
רויפ'ה

ממלכת
התורה
והחסידות

100
רוכשי הבניין

מצילי ומבססי ישיבת 'דברי יציב'

בעזרת השם יתברך

770 | sh • Grand

כפתר ששכפתר

הכפתר, בוועידת הכפתר

תשורת קודש ייחודית ומרטיטה
תוענקה ל-100 רוכשי הבניין: כתר תורה ומלכות
יצוק מכסף (בניצור האחים חדד)
מידיו הטהורות של כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א,
לפאר, לרומם ולקדש את הבית

דחסידי
באגו
דחסידי

מלווה מלכה מיט"ף רבי'ן

מוצש"ק וארא תשפ"ג

ממלכת
המורה
ורחמינות

100
רוכשי הבניין

מצילי ומבססי ישיבת 'דברי יציב'